ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

LİSELERDE (9.VE10.SINIF) SEÇMELİ OLARAK OKUTULAN HZ. MUHAMMED'İN HAYATI DERSİNİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ (SAMSUN ÖRNEGİ)

Yüksek Lisans Tezi

İshak KATİPOĞLU

Danışman:

Yrd. Doç. Dr. Hasan DAM

Samsun, 2015

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

LİSELERDE (9.VE10.SINIF) SEÇMELİ OLARAK OKUTULAN HZ. MUHAMMED'İN HAYATI DERSİNİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ (SAMSUN ÖRNEGİ)

Yüksek Lisans Tezi

İshak KATİPOĞLU

Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Hasan DAM

Samsun, 2015

Merhum Prof. Dr. Hasan KATİPOĞLU' na

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan ve dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığını taahhüt ederim.

11/ 02 /2015

İshak KATİPOĞLU

TEZ KABUL VE ONAYI

İshak KATİPOĞLU tarafından hazırlanan Liselerde (9 ve 10. Sınıf) Okutulan Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi başlıklı bu çalışma, …/…/2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliğiyle/oy çokluğuyla başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan :_____ _____

Üye : _____ _____

Üye : _____ _____

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

__ / __ /____

Enstitü Müdürü

(İmza ve Mühür)

ÖZET

Liselerde (9.ve10.Sınıf) Seçmeli Olarak Okutulan Hz.Muhammed'in Hayatı Dersinin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi (Samsun Örneği)

İshak KATİPOĞLU

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Şubat/2015

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hasan DAM

Bu çalışma, Samsun ili Merkez ilçeleri (Atakum, İlkadım, Canik) ile Bafra ve Alaçam ilçelerindeki liselerde öğrenim gören 9. ve 10.sınıf öğrencileri ve Hz. Muhammed'in Hayatı seçmeli dersini okutan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin bu ders ile ilgili görüş ve düşüncelerini, derslerde ne tür problemlerle karşılaştıklarını ve dersle ilgili önerilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Çalışma, 27 sorudan oluşan öğrenci anket formunun 2013-2014 eğitim- öğretim yılında Samsun ili Merkez ilçeleri ile Bafra ve Alaçam ilçelerindeki ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 1402 öğrenci tarafından ve 28 sorudan oluşan bir öğretmen anket formunun da aynı ilçelerdeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan 65 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni tarafından cevaplandırılması yoluyla gerçekleştirilmiştir.

Elde edilen verilerden Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik öğrenci tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür. Ayrıca, öğrencilerin bu derse yönelik tutumlarının okul türü, anne-baba eğitim düzeyi, Kuran kursuna devam etme durumu, dersi almaya yönlendiren sebepler, dersin hangi yönden katkı sağlayacağıyla ilgili öğrenci beklentisi, ders öğretmeninin etkisi ve bu dersteki başarı durumu gibi bağımsız değişkenler ile arasında anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmıştır.

Öğretmenlerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin liselerin bütün alanlarında okutulması gereken gerekli bir ders olduğuna, ders kitabının sadeleştirilmesi gerektiğine inandıkları ve ders konularını yeterli görmedikleri anlaşılmıştır.

Araştırma sonuçları doğrultusunda, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ile Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin konularının ve içeriklerinin gözden geçirilmesi, müfredat programının geliştirilmesi, öğretmenlerin sevgi temelli, kolaylaştırıcı yaklaşım ve metotlardan yararlanarak ders işlemeleri, Hz. Muhammed'in Hayatı dersi ile ilgili öğretmen kılavuz kitabı hazırlanması ve öğretmenlere uygulamaya dönük, pratik örnekler içeren dersle ilgili hizmet içi eğitimler verilmesi önerilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Din Eğitimi, Seçmeli Ders, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi

ABSTRACT

The evaluation of the course of Prophet Muhammed's Life in terms of the teachers and students' views (Sampling Samsun)

İshak KATİPOĞLU

Ondokuz Mayıs University, Institute of Social Sciences

Philosophy and Religion Sciences Department, Master, February / 2015

Supervisor: Yrd. Doç. Dr. Hasan DAM

This study was aimed to determine the teachers of Religion and Morals Courses who teach 9-10th Classes students, studying at high schools in Bafra and Alaçam and in the central districts of Samsun (Atakum, İlkadım, Canik) and optional subject, Prophet Muhammed's Life.

In this study, the descriptive method was used. The study was actualized with a student questionnaire consisting of 27 questions which was answered by 1402 students, studying at secondary schools in Bafra and Alaçam and in the central districts of Samsun and with a teacher questionnaire consisting of 28 questions which was answered by 65 teachers of Religion and Morals working at these districts in 2013-2014 Educational and training year.

According to data, the students' attitudes towards the course of Prophet Muhammed's Life are positive. In this research, it is understood that there is a significant relationship between the students' attitude towards the course and the arguments such as the school type, the educational level of the parents, continuing the Quran Course, the reasons for taking the course, the expectations of the students about how useful the course is, the effects of the course teacher, the success at this course.

It is understood that the teachers thinks that the course of Prophet Muhammed's Life should be taught in every grade of the high schools; the course book should be simplified and the course subjects aren't sufficient.

As a result of the research, it is suggested that the subjects and contents of the course of Religion and Morals Prophet Muhammed's Life should be reviewed; the curriculum should be developed; the teachers should have lessons by using based on-love, adjuvant-approaches and methods; a teacher guide book should be prepared; the in-service training should be given to the teachers, including application-oriented, practical samples related to the course.

Key Vocabulary: Religious Education, Optional Subject, Religion and Morals Courses

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **iii**

ABSTRACT ..... **iv**

İÇİNDEKİLER ..... **v**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **xi**

KISALTMALAR ..... **xv**

ÖNSÖZ ..... **xvi**

GİRİŞ

1. Araştırmanın Problemi 1

1.1. Alt Problemler 2

2. Hipotezler 3

3. Araştırmanın Amacı 4

4. Araştırmanın Önemi 4

5. Araştırmanın Sınırlılıkları 5

6. İlgili Yayın ve Araştırmalar 5

7. Araştırmanın Yöntemi 8

7.1. Evren ve Örneklem 8

7.2. Bilgi Toplama Araçları 11

7.2.1. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışmaları 12

7.3. Verilerin Çözümlenmesi 13

BİRİNCİ BÖLÜM

HZ. MUHAMMED'İN HAYATI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI İLE İLGİLİ BİLGİLER

1.1. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Amaçları 14

1.2. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programında Uygulamayla İlgili İlke ve Açıklamalar 14

1.3. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programında Ölçme Ve Değerlendirme İle İlgili Temel İlkeler 15

1.4. Ortaöğretim Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programının Üniteleri ve Konuları 16

İKİNCİ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

2.1. Öğrencilerle İlgili Bulgular 27

2.1.1. Öğrencilerle İlgili Kişisel Bilgiler 27

2.1.1.1. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı 27

2.1.1.2. Öğrencilerin Okul Türüne Göre Dağılımı 27

2.1.1.3. Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı 28

2.1.1.4. Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 28

2.1.1.5. Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 29

2.1.1.6. Öğrencilerin Yaz Kur'an Kursu'na Devam Etme Durumu 29

2.1.1.7. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Almaya Yönlendiren Sebepler 30

2.1.1.8. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Hangi Yönden Katkı Sağlayacağı Hususunda Öğrenci Düşünceleri 32

2.1.1.9. Öğrencilere Hz. Muhammed'in Hayatı Ders Öğretmeninin Etkisi 32

2.1.1.10. Öğrencilerin Tüm Derslerdeki Başarı Durumu 33

2.1.1.11. Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersindeki Başarı Durumu 33

2.1.2. Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları İle İlgili Bulgular 34

2.1.2.1. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Öğrenci Tutum Düzeyleri 34

2.1.2.2.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları 35

2.1.2.3. Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları 35

2.1.2.4. Okul Türlerine Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları 36

2.1.2.5. Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları 37

2.1.2.6. Baba Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları 38

2.1.2.7. Yaz Kur'an Kursuna Devam Etme Durumuna Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları 39

2.1.2.8. Öğrencileri Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Almaya Yönlendiren Sebeplere Göre Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları 41

2.1.2.9. Hangi Yönden Katkı Sağlayacağı İle İlgili Öğrenci Düşüncelerine Göre Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları 43

2.1.2.10. Ders Öğretmeninin Etkisine Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları 45

2.1.2.11. Tüm Derslerdeki Başarı Durumuna Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları 47

2.1.2.12. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersindeki Başarı Durumuna Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları. 48

2.1.3. Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin İçeriği ve Materyallerinden Memnuniyet Durumu 49

2.1.4. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinden Elde Ettikleri Kazanımlara Dair Öğrencilerin Algı Düzeyi 51

2.1.5. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin Yanındaki İşlevine Dair Öğrencilerin Algı Düzeyi.....52
2.2. Öğretmenlerle İlgili Bulgular.....53
2.2.1. Öğretmenlerle İlgili Kişisel Bilgiler.....53
2.2.1.1. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Dağılımı.....53
2.2.1.2. Mezun Oldukları Eğitim Kurumuna Göre Öğretmenlerin Dağılımı.....53
2.2.1.3. Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Öğretmenlerin Dağılımı.....54
2.2.1.4. Mesleki Kıdemlerine Göre Öğretmenlerin Dağılımı.....54
2.2.2. Öğretmenlerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Düşünceleri ile İlgili Bulgular.....55
2.2.2.1. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Gerekli Olduğuna İnanıyorum.....55
2.2.2.2. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Konuları İyi Seçilmiştir.....56
2.2.2.3. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Hz Muhammed'in Hayatını Anlamak İçin Yeterli Konular Vardır.....56
2.2.2.4. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Hz. Muhammed'in Hayatını Objektif Bir Biçimde Açıklamaktadır.....58
2.2.2.5. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Liselerin Tüm Sınıflarında Zorunlu Olarak Okutulması Gerekir.....59
2.2.2.6. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğrencilerin Hz. Muhammed Dönemini Anlamalarına Katkı Sağlar.....60
2.2.2.7. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Mevcut Müfredat Programı, Hz. Muhammed Döneminin Aydınlatılması İçin Yeterlidir.....61
2.2.2.8. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersindeki Konular Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatına İlgisini Artırır.....62
2.2.2.9. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programı Öğrencilerin Günlük Yaşamlarıyla Bağ Kurmasını Sağlar.....63
2.2.2.10. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Almak Öğrencilerin Dini Ve Ahlaki Konuları Daha İyi Analiz Etmesini Sağlar.....64

2.2.2.11. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Hz. Muhammed Döneminde Yapılan Mücadelenin, İzlenen Stratejilerin Yer Alması Gerekir 64

2.2.2.12. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Anlatmakta Zorlanıyorum 66

2.2.2.13. Hz Muhammed'in Hayatı Dersini Vermek İçin Yeterli Eğitimi Almadım.....66

2.2.2.14. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Haftalık Ders Saati Artırılmalıdır 67

2.2.2.15. Hz. Muhammed'in Hayatı Ders Materyalleri Dersin Amacına Uygun Hazırlanmıştır 68

2.2.2.16. Öğrenciler Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine İlgi Göstermemektedir 69

2.2.2.17. Hz Muhammed'in Hayatı Dersinde Verimli Olabilmem İçin Hizmet İçi Eğitime İhtiyaç Duyuyorum.....70

2.2.2.18. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Müfredat Programında Olay Ve Olgular Kronolojik Olarak Düzenlenmemiştir 71

2.2.2.19. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini İşlerken Öğretim Programına Ve Ders Kitabına Göre Hareket Ederim.....72

2.2.2.20. Hz Muhammed'in Hayatı Dersi İle İlgili Konular Lise Derslerinde Ele Alınmamalıdır 73

2.2.2.21. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Konular, Öğrencilerin Anlama Kapasitesine Uygun Olarak Dağıtılmıştır 74

2.2.2.22. Ders İşlerken Görsel Materyallerden Yararlanırım 75

2.2.2.23. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Okutulurken Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?.....75

2.2.2.24. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Daha Faydalı Olabilmesi İçin Neler Önerirsiniz? 79

SONUÇ VE ÖNERİLER.....82

KAYNAKÇA 90

EKLER.....92

1. Ek: Öğrenci Anket Formu 92

2. Ek: Öğretmen Anket Formu 94

3. Ek: Anket Onay Başvurusu ve Valilik Onay Belgesi 97

ÖZGEÇMİŞ.....100

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Faktör ve Madde Analizi Sonuçları....12
Tablo 2: Tutum Maddelerine Katılım Düzeylerinde Esas Alınan Puan Aralıkları 13
Tablo 3: Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı....27
Tablo 4: Ankete Katılan Öğrencilerin Okul Türüne Göre Dağılımı 27
Tablo 5: Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı 28
Tablo 6: Ankete Katılan Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı....28
Tablo 7: Ankete Katılan Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 29
Tablo 8: Ankete Katılan Öğrencilerin Yaz Kur'an Kursu'na Devam Etme Durumuna Göre Dağılımı 29
Tablo 9: Ankete Katılan Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Almaya Yönlendiren Sebeplere Göre Dağılımı 30
Tablo 10: Sınıf Düzeyi*Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Almaya Yönlendiren Sebep....31
Tablo 11: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Hangi Yönden Katkı Sağlayacağı Hususunda Öğrenci Düşünceleriyle İlgili Dağılımı 32
Tablo 12: Öğrencilere Hz. Muhammed'in Hayatı Ders Öğretmeninin Etkisi Hususunda Öğrenci Düşünceleriyle İlgili Dağılım....32
Tablo 13: Ankete Katılan Öğrencilerin Tüm Derslerdeki Başarı Durumuyla İlgili Dağılımı....33
Tablo 14: Ankete Katılan Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersindeki Başarı Durumuyla İlgili Dağılım....33
Tablo 15: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Öğrencilerin Tutum Düzeyleri 34
Tablo 16: Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin Tutum Düzeylerine Yönelik t-Testi Sonuçları 35

Tablo 17: Sınıf Düzeylerine Göre Öğrencilerin Tutum Düzeylerine Yönelik t-Testi Sonuçları 35
Tablo 18: Okul Türlerine Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi 36
Tablo 19: Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi 37
Tablo 20: Baba Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi 38
Tablo 21: Yaz Kur'an Kursuna Devam Etme Durumuna Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi 39
Tablo 22: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Almaya Yönlendiren Sebeplere Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi 41
Tablo 23: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Hangi Yönden Katkı Sağlayacağı Düşüncelerine Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi43
Tablo 24: Ders Öğretmeninin Etkisine Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi 45
Tablo 25: Tüm Derslerdeki Başarı Durumuna Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi 47
Tablo 26: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersindeki Başarı Durumuna Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi.....48
Tablo 27: Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin İçeriği ve Materyallerinden Memnuniyet Durumu 49
Tablo 28: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinden Elde Ettikleri Kazanımlara Dair Öğrencilerin Algı Düzeyi 51
Tablo 29: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin Yanındaki İşlevine Dair Öğrencilerin Algı Düzeyi 52
Tablo 30: Ankete Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....53
Tablo 31: Ankete Katılan Öğretmenlerin Mezun Oldukları Eğitim Kurumuna Göre Dağılımı.....53
Tablo 32: Ankete Katılan Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Dağılımı.....54
Tablo 33: Ankete Katılan Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı.....54
Tablo 34: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Gerekli Olduğuna İnanıyorum 55
Tablo 35: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Konuları İyi Seçilmiştir 56

Tablo 36: Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde Hz Muhammed'in Hayatını Anlamak İçin Yeterli Konular Vardır 57
Tablo 37: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Hz. Muhammed'in Hayatını Objektif Bir Biçimde Açıklamaktadır 58
Tablo 38: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Liselerin Tüm Sınıflarında Zorunlu Olarak Okutulması Gerekir 59
Tablo 39: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğrencilerin Hz. Muhammed Dönemini Anlamalarına Katkı Sağlar 60
Tablo 40: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Mevcut Müfredat Programı, Hz. Muhammed Döneminin Aydınlatılması İçin Yeterlidir 61
Tablo 41: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersindeki Konular Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatına İlgisini Artırır 62
Tablo 42: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programı Öğrencilerin Günlük Yaşamlarıyla Bağ Kurmasını Sağlar.....63
Tablo 43: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Almak Öğrencilerin Dini Ve Ahlaki Konuları Daha İyi Analiz Etmesini Sağlar.....64
Tablo 44: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Hz Muhammed Döneminde Yapılan Mücadelenin, İzlenen Stratejilerin Yer Alması Gerekir 65
Tablo 45: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Anlatmakta Zorlanıyorum 66
Tablo 46: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Vermek İçin Yeterli Eğitimi Almadım 67
Tablo 47: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Haftalık Ders Saati Artırılmalıdır.....67
Tablo 48: Hz. Muhammed'in Hayatı Ders Materyalleri Dersin Amacına Uygun Hazırlanmıştır 68
Tablo 49: Öğrenciler Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine İlgi Göstermemektedir.....69
Tablo 50: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Verimli Olabilmem İçin Hizmet İçi Eğitime İhtiyaç Duyuyorum.....70
Tablo 51: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Müfredat Programında Olay Ve Olgular Kronolojik Olarak Düzenlenmemiştir.....71
Tablo 52: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini İşlerken Öğretim Programına Ve Ders Kitabına Göre Hareket Ederim.....72
Tablo 53: Hz Muhammed'in Hayatı Dersi İle İlgili Konular Lise Derslerinde Ele Alınmamalıdır.....73

Tablo 54: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Konular, Öğrencilerin Anlama Kapasitesine Uygun Olarak Dağıtılmıştır 74
Tablo 55: Ders İşlerken Görsel Materyallerden Yararlanırım 75
Tablo 56: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Okutulurken Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir? 76
Tablo 57: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Daha Faydalı Olabilmesi İçin Neler Önerirsiniz? 79

KISALTMALAR

Bkz.	: Bakınız
DKAB	: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
ed.	: Editör
Hz.	: Hazreti
LYS	:Lisans Yerleştirme Sınavı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
s.	: Sayfa Numarası
S.	: Sayı
ss.	: Sayfadan sayfaya
TDB	: Temel Dini Bilgiler
Yay.	: Yayın
YGS	:Yüksek Öğretime Giriş Sınavı

ÖNSÖZ

Türkiye'de din eğitimi her dönem tartışılan bir konu olmuştur. Zaman zaman toplumun beklentilerine cevap verecek şekilde din eğitim öğretim faaliyetleri devam etmiş, zaman zaman da siyasi, sosyal ve benzeri gelişmelere bağlı olarak sekteye uğramıştır. Anayasamızın 24.maddesinde "…Din Kültürü ve Ahlak Öğretimi İlk ve Ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır…" ifadesine dayanılarak okullarımızda zorunlu olarak okutulan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin gerekliliği ile ilgili tartışmalar günümüzde de devam etmektedir. Oysa Türkiye'de eğitim öğretimde istenilen sonuçların elde edilebilmesi, günümüzde yaşanan sosyal, siyasal ve ekonomik sorunların daha iyi anlaşılabilmesi ve bu sorunlara çözüm üretilebilmesi için okullarımızda insanımızın maddi-bedeni ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik eğitim faaliyetlerinin yanında manevi-ruhi ihtiyaçlarının da giderilebilmesi için din derslerine ağırlık verilmesi zaruridir.

Okullarımızda yeterli din eğitimi vermediğimiz takdirde öğrenciler ihtiyaç duydukları dini bilgileri aileden, çevreden, internetten, yazılı ve görsel medyadan öğrenmeye çalışacaklardır. Bu kaynaklardan alınan bilgilerin eksik, yanlış veya taraflı olma ihtimali, ülkemizde dinini doğru bir şekilde öğrenmek isteyen öğrencilere imkân verilmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu doğrultuda Türkiye'de 2012 yılından itibaren, önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Zorunlu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin yanında yine anayasamızda yer alan "…Bunun dışındaki din eğitim ve öğretimi ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanuni temsilcisinin talebine bağlıdır…" ifadesi gereği, öğrencilerimizin ve velilerin isteğine bağlı olarak seçebilecekleri, Temel Dini Bilgiler, Kuran-ı Kerim ve Hz Muhammed'in Hayatı dersleri okullarımızda okutulmaya başlanmıştır.

Bu derslerin okutulması kararı gibi bu derslerin uygulama aşamasında beklentileri karşılaması da önemli bir husustur. Bu konuda faydalı olacağına inandığımız bu araştırmada; seçmeli din derslerinden biri olan Hz. Muhammed'in Hayatı dersinden, bu dersin müfredatı ve materyallerinden öğrenci ve öğretmenlerin memnuniyet durumu, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin nasıl işlendiği, bu dersin işlenişinde yaşanan sorunların neler olduğu, dersin daha etkili işlenebilmesi için neler yapılması gerektiği konuları, öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayalı olarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

İshak KATİPOĞLU

Şubat, 2015

GİRİŞ

1. Araştırmanın Problemi

Din, insan hayatının tüm zaman ve mekânlarıyla ilgili bir olgudur. O,varlığı bu âlemle sınırlamayıp ötelere taşırken, zaman ve mekânı kuşatan ve insanla ilgili her şeyi içine alan bir hedef belirler. Dine göre bu hedef, insana vahyedilir. Bu nedenle mutlaktır, değişmez normlara bağlanmıştır. Varlığın ve varoluşun sırrı dini bilgiyle çözülür. Dinin mesajı sürekli canlı ve yenidir.[1]

Bu nedenle din eğitim - öğretimiyle ilgili dersler, diğer derslerle mukayese edildiğinde özel bir durum arz eder. Diğer derslerin etkisi birey üzerinde belli bir zaman ve mekânda geçerli olmaktayken, din ile ilgili bilgiler, insan hayatını yönlendirme ve tüm yaşam süresini içerme açısından önem taşımaktadır.[2]Bu anlamda çocuk ve gençlerin hayatına olumlu katkılar sağlamak amacıyla okullarda okutulamaya başlanan seçmeli din derslerinden biri olan Hz. Muhammed'in Hayatı dersi üzerinde hassasiyetle durulması gerekir.

Bu dersin okullarda okutulma kararı gibi bu dersin uygulama aşamasında beklentileri karşılaması da önemli bir husustur. Hz. Muhammed'in Hayatı öğretim programı ve ders kitabının öğrencilerin beklentilerini karşılayacak şekilde hazırlanması, kitabın sade ve anlaşılır bir dille yazılması, bu dersi veren Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin Hz. Muhammed'in Hayatı dersi konusunda iyi bir eğitim alması ve öğretim esnasında öğrenci seviyesine uygun bilgilerin verilmesi, dersin amaçlarının gerçekleşmesi bakımından oldukça önemlidir.

Bu nedenle, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin uygulama aşamasındaki mevcut durumunun tespit edilmesine ihtiyaç vardır. İşte bu araştırma, Hz.

---

[1]Ahmet Koç, "Cehalet ve Tezahürlerine Karşı Din Eğitiminin Hedefleri", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 5, 1998, s. 116.

[2]Osman Taştekin ,"İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programının Öğretmenlere Göre Değerlendirilmesi", *Ondokuzmayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17, 2004, *http://dergi.ilahiyat.omu.edu.tr*, (03.01. 2014), s. 180.

Muhammed'in Hayatı dersini alan öğrenciler ve bu dersi okutan öğretmenlerin, bu dersi nasıl değerlendirdiklerini tespit ederek, dersin daha verimli hale getirilmesi için öneriler sunmaya yönelik bir çalışmadır.

Araştırmanın problemi olarak, Samsun ili merkez ilçeleri (Atakum, İlkadım, Canik) ile Bafra ve Alaçam ilçelerindeki ortaöğretim kurumlarında Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencilerin ve bu dersi okutan öğretmenlerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yaklaşımları nedir? sorusu kabul edilmiştir.

1.1. Alt Problemler

1. Öğrencileri Hz. Muhammed'in Hayatı dersini almaya yönlendiren nedenler nelerdir?
2. Seçmiş olduğu Hz. Muhammed'in Hayatı dersinden öğrencilerin memnuniyet durumu nedir?
3. Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin içeriği ve materyallerinden öğrencilerin memnuniyet durumu nedir?
4. Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersinden öğrencilerin elde ettikleri kazanımlara dair algıları nelerdir?
5. Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin zorunlu olarak okutulan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin yanındaki işlevine dair öğrencilerin algısı nedir?
6. Ortaöğretim kurumlarında görev yapan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin okutulması hakkında ne düşünmektedirler?
7. Ortaöğretim kurumlarında görev yapan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerine göre Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin öğretiminde karşılaşılan problemler nelerdir?
8. Ortaöğretim kurumlarında görev yapan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin daha etkili öğretilmesi için önerileri nelerdir?

2. Hipotezler

Araştırmanın hipotezleri aşağıdaki şekilde düzenlenmiş olup, bu hipotezler bulgular bölümünde test edilmeye çalışılmıştır.

1. Öğrencilerin büyük çoğunluğu, Hz. Muhammed'in Hayatı dersini kendi istekleri ve ailesinin yönlendirmesi sonucu seçmişlerdir.
2. Cinsiyete göre, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutumları arasında önemli bir fark yoktur.
3. Sınıf düzeyine göre, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutumları arasında önemli bir fark yoktur.
4. Devam ettikleri okul türleri, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutumlarını etkilemektedir.
5. Anne ve baba eğitim düzeyi arttıkça, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyi düşmektedir.
6. Yaz Kur'an kursuna düzenli olarak devam eden öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyi, yaz Kur'an kursuna hiç gitmeyen veya düzenli olarak devam etmeyen öğrencilerin bu derse yönelik tutum düzeyine göre daha yüksektir.
7. Hz. Muhammed'in Hayatı dersini kendi ilgi ve merakı sonucu alan öğrencilerin bu derse yönelik tutum düzeyi, bu dersi diğer etkenlere bağlı olarak alan öğrencilerin tutum düzeyine göre daha yüksektir.
8. Kendisine çeşitli yönlerden katkı sağlayacağı düşüncesiyle, bilinçli olarak Hz. Muhammed'in Hayatı dersini alan öğrencilerin bu derse ilişkin tutum düzeyi, hiçbir beklentisi olmaksızın bu dersi seçen öğrencilerin tutum düzeyine göre daha yüksektir.
9. Ders öğretmeninin kendilerini derse ısındırdığını ifade eden öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyi, öğretmenin kendilerini dersten soğuttuğunu ve etkilemediğini belirten öğrencilerin tutum düzeyine göre daha yüksektir.
10. Tüm derslerdeki genel başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyi daha yüksektir.
11. Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde başarılı olan öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyi, bu derste başarısız olan öğrencilerin tutum düzeyine göre daha yüksektir.

12. Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin içeriği ve materyallerine ilişkin tutumları, genelde olumludur.
13. Öğrenciler, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinden elde ettikleri kazanımlara dair olumlu bir algıya sahiptir.
14. Öğrenciler, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin içeriğini, DKAB dersinin yanındaki işlevi açısından yeterince orijinal bulmamaktadırlar.
15. DKAB öğretmenlerinin büyük çoğunluğu, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin liselerde okutulması gereken bir ders olduğunu düşünmektedirler.
16. DKAB öğretmenleri, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin içeriği ve materyallerini yeterli bulmamaktadır.
17. DKAB öğretmenleri, Hz. Muhammed'in Hayatı dersini verebilme hususunda mesleki yönden kendilerini yeterli görmektedirler.

3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, kamuoyunda 4+4+4 olarak bilinen 12 Yıllık Zorunlu Eğitim Yasası[3]ile lise öğretim programlarına dâhil edilen Hz. Muhammed'in Hayatı dersi hakkında öğretmen ve öğrencilerin görüşlerini alarak değerlendirmeyi, ilgi, ihtiyaç ve beklentilerini karşılayıp karşılayamadığını tespit ederek, dersin daha verimli hale getirilebilmesi için dikkate alınması gereken hususlarla ilgili öneriler sunmayı amaçlamaktadır.

4. Araştırmanın Önemi

2012 yılında ülkemizde din eğitimi alanında çok ciddi adımlar atıldı.12 Yıllık Zorunlu Eğitim Yasası ile birlikte seçmeli din dersleri uygulamaya konuldu. Amacı, dini bilgiyi kaynaklarından ve derinlemesine öğretmek olan seçmeli din derslerinden bir tanesi de Hz. Muhammed'in Hayatı dersidir.

Hz. Muhammed'in ahlaki ve insani değerler noktasında örnekliği[4] hasebiyle, bu dersin diğer derslerle birlikte okullarda okutulması ve çocuklarla gençlerin Hz.Muhammed'in Hayatından haberdar olmasının, onların manevi gelişimine önemli katkısı olacaktır. Ancak, atılan bu adımların uygulama safhasında bazı eksiklikler olması da muhtemeldir.

[3] *İlköğretim ve Eğitim Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun,* S. 6287 Yıl 2012.
[4] el-Ahzab 33/21, Hasan Tahsin Feyizli, *Kuran-ı Kerim Meali*, 2. Baskı, İstanbul: Server İletişim Yayınları, 2005, s. 419

İşte bu çalışma, uygulamanın ilk yıllarında karşılaşılan eksiklikleri tespit ederek, daha verimli ders işlenmesi ve yapılması gereken düzenlemelere ışık tutacak bir çalışma ve bu dersin doğrudan muhatapları olan öğrencilerin ve bu dersi okutan öğretmenlerin görüşlerini alarak yapılacak bir araştırma olması yönünden önem taşımaktadır.

5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, seçmeli din dersleri uygulamasının henüz ikinci yılında ve 2013-2014 eğitim-öğretim döneminde Samsun ili merkez ilçeleri (Atakum, İlkadım, Canik) ile Bafra ve Alaçam ilçelerindeki liselerde 9. ve 10.sınıf öğrencilerinin aldığı seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersi üzerinde yapılan inceleme ve analizleri içermektedir.

Elde edilen veriler, anket formunun ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır. Süreç içinde öğrencilerin ve öğretmenlerin algılarında, yaklaşımlarında, duygu ve düşüncelerinde değişiklik olabileceği için araştırmanın bulguları saha araştırmasının yapıldığı zaman ve mekân ile sınırlıdır.

6. İlgili Yayın ve Araştırmalar

Uygulamanın ilk yılları olması nedeniyle çok olmamakla beraber seçmeli din derslerini ele alan bazı çalışmalar yapılmıştır. Araştırmamız esnasında da istifade ettiğimiz bu değerli çalışmaları şöyle özetleyebiliriz:

Mehmet Bahçekapılı (2013) "Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri" adlı araştırma raporunda Öğrenciler ve ailelerinin Hz. Muhammed'in Hayatı dersinden temel beklentisinin onun gibi olmak ve yaşayabilmek için onu tanımak ve anlamak yönünde olduğunu, öğrencilerin Hz. Muhammed'in hayatı dersinde en çok öğrenmek istedikleri konunun "Hz. Peygamber'in kişiliği ve ahlaki yönü" olduğunu, öğretmenlerin de öğrencilerin Hz. Peygamber'in hayatında gördüklerini kendi yaşamlarına aktarmalarına fırsat ve imkân vereceği için, Hz. Peygamber'in model olarak gösterilmesini, öğrencilere kazandırılması hedeflenen değerlerin, onun örnekliğinde sunulmasını istediklerini, yaşları itibarıyla toplumsal hadiselere duyarlı olan öğrencilerin, toplumda gördükleri problemlerin çözümü konusunda Hz. Peygamber'in önemli bir model olacağını düşündüklerini, öğrenci ve velilerin, günümüz dünyasında gitgide kopmakta ve bozulmakta olan insan ilişkilerinin tamiri için, yetişmekte olan nesillerin bilinçlendirilmesi gerektiğini düşündüklerini, bunun için de Hz. Muhammed'in ahlaki söz ve eylemlerinin topluma yansıyan yönlerinin

bu derste daha ön plana çıkartılmasını talep ettiklerini, kendilerinin de Hz. Peygamber'in insanlarla nasıl iletişime geçtiğini; çocuklara, yetimlere, kendisine kötü muamelede bulunanlara nasıl davrandığını merak ettiklerini ve bunları öğrenmek istediklerini belirttiklerini, Hz. Muhammed'in hayatı dersinden en çok talep edilen hususlardan birinin de dersin öğrencilerin günlük yaşamları ile örtüşecek şekilde verilmesi olduğunu, öğrencilerin hayatlarıyla örtüşmeyen, sorunlarına karşılık vermeyen ve onlara seslenmeyen bir peygamberin, gerçek anlamda onlarda bir bilinç oluşumu sağlamayacağının üzerinde durduklarını, programda olmayan Hz. Peygamber'in savaşlarının ve uyguladığı stratejilerin öğrenciler tarafından merak edildiğini, Hz. Peygamber'in özellikle de aile hayatına yönelik tutum ve davranışlarının öğrenciler tarafından öğrenmek istendiğinin tespit edildiğini, program tasarımcılarının da bu konuyu önemsediklerini "Hz. Muhammed ve Aile" başlıklı bir öğrenme alanını programa yerleştirdiklerini, bunların yanında öğrencilerin öğrenmek istedikleri konulardan bir başkasının da onun mucizeleri olduğunu, öğrencilerin gelişimsel özellikleri dikkate alındığında bunun çok yerinde bir merak olduğunu, programda böyle bir konuya özel olarak yer verilmese de öğretmenlerin bu konuları öğrencilere anlattıklarının tespit edildiğini, öğrencilerin Hz. Peygamber ile kendileri arasında bir bağ kurmak istedikleri için öğrencilerin Hz. Peygamber'in çocukluğuna ve gençliğine özel bir vurgu yaptıklarını, ortaya koymuştur."[5]

Hasan Meydan (2013) "Din, Ahlak Ve Değerler Alanı Seçmeli Derslerinin Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi "adlı çalışmasında din, ahlak ve değerler alanı seçmeli derslerini alan öğrencilerin ailelerinin gelir ve eğitim durumları orta düzeyde yoğunlaştığını, ancak bu durumun öğrencilerin din, ahlak ve değerler seçmeli derslerine karşı tutumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar oluşturmadığını, öğrencilerin din, ahlak ve değerler alanı seçmeli derslerini büyük oranda kendi ilgi ve istekleri doğrultusunda seçtiğini, akademik başarı düzeyi yüksek olan okullarda öğrenim gören öğrencilerin dersleri kendi ilgisi doğrultusunda tercih etme oranının diğer okullardan daha yüksek olduğunu, seçmeli dersleri alan öğrencilerin yarısından fazlasının yaz Kur'an kursuna ya hiç gitmeyen ya da düzenli devam etmeyen öğrenciler olduğunu, öğrencilerin bir yıllık tecrübenin ardından seçmeli derslere karşı ilgilerinin azaldığını, derslerin, içerik ve işleniş açısından öğrencileri yeterince tatmin edemediğini, öğrencinin devam ettiği okul

[5]Mehmet Bahçekapılı, *Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri İmkânlar, Fırsatlar, Aktörler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, İstanbul: İlke Yayınları, 2013, ss. 254-255.

türünün derslerden memnuniyet düzeyini etkilediğini, dersleri tercih ederken öğrencilerin beklentilerinin daha çok dinin bilgi ve ahlak boyutlarına yönelik olduğunu, bir yıllık eğitim sonunda ise öğrencilerin derslerin kendilerini dinin bilgi, ibadet ve ahlak boyutlarında geliştirdiği görüşüne yüksek oranda katıldıklarını, derslerin kendilerinde sağladığı gelişimin onların diğer derslerine de olumlu katkı yapacağını düşündüklerini, öğrencilerin derslerin içeriklerini - DKAB dersi ile karşılaştırdıklarında -yeterince orijinal bulmadıklarını, dolayısıyla, derslerin kendilerine has amaçları gerçekleştirme noktasındaki yeterliliği açısından sorunlu olduğunu ortaya koymuştur.[6]

Recep Kaymakcan ve diğerleri, (2013)"Seçmeli Din Eğitimi Dersleri İnceleme Ve Değerlendirme Raporu" adlı çalışmada dersin adının "Hz. Muhammed'in Hayatı" olmasına rağmen öğretim programında Hz. Muhammed'in hayatından çok öğretisinin, sünnetinin, ahlakının konu edildiğini, Hz. Muhammed'in kronolojik anlamda hayatına ise özet olarak yer verilmekte olduğunu, bunun öğretim programında özellikle belirtildiğine göre dersin adının "Hz. Muhammed'in Sünneti", "Hz. Muhammed'i Anlamak" veya "İslam Peygamberi Hz. Muhammed" şeklinde olmasının daha uygun olacağını, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin öğrencide davranış değişikliğini amaçlaması, ünitelerdeki kazanımların da öncelikle duyuşsal alana hitap etmesi ve öğrencide davranış değişikliğini hedeflemesi gerekirken, tüm ünite ve öğrenme alanları içinde yer alan toplam 247 kazanımdan sadece bir tanesi (5.sınıfta"Hz. Muhammed ve Aile" öğrenme alanındaki "Çocuğun Görevleri" ünitesinde) öğrencide davranış değişikliği hedeflemeye yönelik olduğunu, diğer tüm kazanımların "tanır, bilgi sahibi olur, hatırlar, kavrar, açıklar, bilir, öğrenir, örnekler verir" ifadeleri ile bilişsel alana; "anlar, fark eder, algılar" ifadeleri ile de duyuşsal alana hitap ettiğini, tüm kazanımların % 81,3'ü bilişsel alana, %18,2'si duyuşsal alana yönelik olduğunu, mevcut hali ile Hz. Muhammed'in Hayatı seçmeli dersi ile, din eğitimi değil, din öğretimi yapıldığını, bir seçmeli ders olarak öğrenci tarafından seçilen bu dersteki kazanımlarda "istekli olur, davranışlar gösterir, duyarlı olur, önem verir" gibi ifadelerle öğrencinin Hz. Muhammed'in örnekliğini hayatına yansıtmasının sağlanması gerektiğini, öğretim programının giriş kısmında, Hz. Muhammed'in hayatının tematik olarak anlatımının ön plana çıkartılacağı

[6]Hasan Meydan ; "Din, Ahlak ve Değerler Alanı Seçmeli Derslerinin Öğrenci Görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi" , *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 40, 2013 *http://e dergi. atauni. edu.tr*, (01.01.2014) ss. 246-248.

vurgulandığını ve öğrenme alanları ve ünitelere bakıldığında da kronolojik anlatımın sadece ilk ünitelerde genel hatlarıyla yer aldığı görüldüğünü, ancak kronolojik boyutun fazlaca göz ardı edilerek, sadece tematik anlatımla işlenen konuların, Hz. Muhammed'in hayatındaki neden-sonuç ilişkilerini zayıflatabileceğini, bu nedenle, Hz. Muhammed'in hayatının bir süreç halinde işlenmesinin temaların bu süreç üzerinde öğrenciye verilmesinin önem taşıdığını, "Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesi" öğrenme alanında her yıl "Hz. Muhammed'in Hayat Hikayesini Hatırlayalım" başlığı ile aynı ünitede yer aldığını, ünitenin açılımının, açıklamalarının ve kazanımlarının aynı olduğunu, ortaokul 5. sınıftan lise 12. Sınıfa kadar aynı ifadelerle öğretim programının hazırlanmış olmasının öğrenci gelişimine ve hazır bulunurluğuna uygun olmadığını, ders "Hz. Muhammed'in Hayatı" ismini taşımasına rağmen birçok ünitenin başlığı ve ünite açılımının Hz. Muhammed ile ilişkili hazırlanmadığını ifade etmiştir.[7]

7. Araştırmanın Yöntemi

7.1 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Samsun ili Merkez ilçeleri (Atakum, İlkadım, Canik) ile Bafra ve Alaçam ilçelerinde liselerde okuyan 9. ve 10. Sınıf öğrencileri ve bu ilçelerde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır.

Öncelikle yapılacak çalışma ile ilgili valilik izin onayı ve anketler, İl Milli Eğitim Müdürlüğü kanalıyla bu ilçelerdeki lise müdürlüklerine ulaştırılmıştır. Daha sonra okul idarecilerine ve okullarda görevli Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerine araştırmacı tarafından ayrıntılı bilgi verilmiştir. Örneklem durumu aşağıda verilmiştir.

[7]Recep Kaymakcan vd, Seçmeli Din Eğitimi Dersleri İnceleme ve Değerlendirme Raporu, *İstanbul:Değerler Eğitimi Merkezi*, 2013, www.dem.org. tr, (05.01. 2014) ss. 54-55

ANKET UYGULANAN ÖĞRENCİ DAĞILIMI

S.NO	ANADOLU LİSELERİ	9.SINIF	10.SINIF
1	Bafra Galip Öztürk Anadolu Lisesi	18	32
2	Bafra Kızılırmak Anadolu Lisesi	19	92
3	Bafra Altınkaya Anadolu Lisesi	-	20
4	Atakum Anadolu Lisesi	26	-
5	Atakum Onur Ateş Anadolu Lisesi	-	28
6	Atakum Cumhuriyet Anadolu Lisesi	46	-
7	Atakum Anafartalar Anadolu Lisesi	33	-
8	İlkadım Namık Kemal Anadolu Lisesi	53	52
9	Canik İMKB Anadolu Lisesi	41	26
10	Canik Karşıyaka Anadolu Lisesi	98	-
	TOPLAM	334	250
	MESLEK LİSELERİ		
11	Alaçam Kız Meslek Lisesi	62	-
12	Alaçam Çok Programlı Lisesi	21	-
13	Bafra Ticaret Meslek Lisesi	63	-
14	Bafra Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	52	-
15	Bafra Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	26	13
16	Atakum Taflan Yalı Ticaret Meslek Lisesi	86	19
17	Atakum Kurupelit Kız Teknik ve Meslek Lisesi	33	20
18	İlkadım Atatürk Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	58	-
19	İlkadım Piri Reis Ticaret Meslek Lisesi	66	-
20	İlkadım Mareşal Fevzi Çak. Tek. Ve End Mes. Lisesi	32	-
21	Canik Türk Telekom Ticaret Meslek Lisesi	56	84
	TOPLAM	555	136
	ANADOLU ÖĞRETMEN LİSELERİ		
22	Bafra Kızılırmak Anadolu Öğretmen Lisesi	65	-
23	İlkadım Aziz Atik Anadolu Öğretmen Lisesi	22	-
	TOPLAM	87	-
	FEN LİSESİ		
24	Bafra Fen Lisesi	28	12
	TOPLAM	28	12
	ANKET UYGULANAN ÖĞRENCİ SAYISI	**1004**	**398**

ANKET UYGULANAN ÖĞRETMEN DAĞILIMI

S.NO	OKUL ADI	SAYI
1	Bafra Galip Öztürk Anadolu Lisesi	3
2	Bafra Kızılırmak Anadolu Lisesi	3
3	Bafra Altınkaya Anadolu Lisesi	1
4	Bafra Anadolu Lisesi	2
5	Bafra Atatürk Anadolu Lisesi	3
6	Kolay Anadolu Lisesi	1
7	Atakum Onur Ateş Anadolu Lisesi	2
8	Atakum Anadolu Lisesi	1
9	Atakum Cumhuriyet Anadolu Lisesi	2
10	Atakum Anafartalar Anadolu Lisesi	2
11	İlkadım Namık Kemal Anadolu Lisesi	2
12	İlkadım Mithat Paşa Anadolu Lisesi	1
13	İlkadım 19 Mayıs Lisesi	2
14	İlkadım Samsun Anadolu Lisesi	2
15	İlkadım Atatürk Anadolu Lisesi	2
16	Canik Karşıyaka Anadolu Lisesi	3
17	Canik İMKB Anadolu Lisesi	2
19	Bafra Kızılırmak Anadolu Öğretmen Lisesi	2
20	İlkadım Aziz Atik Anadolu Öğretmen Lisesi	1
21	Bafra Fen Lisesi	1
22	Alaçam Kız Meslek Lisesi	2
23	Alaçam Çok Programlı Lisesi	1
24	Bafra Ticaret Meslek Lisesi	1
25	Bafra Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	1
26	Bafra Tarım Meslek Lisesi	1
27	Bafra Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	2
28	Bafra Kız Meslek Lisesi	1
29	Atakum Taflan Yalı Ticaret Meslek Lisesi	3
30	Atakum Kurupelit Kız Teknik ve Meslek Lisesi	1
31	Atakum Recep Tanrıverdi Meslek Lisesi	2
32	Atakum Tarım Meslek Lisesi	1
33	İlkadım Atatürk Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	2
34	İlkadım Piri Reis Ticaret Meslek Lisesi	1
35	İlkadım Marş. Fevzi Çak. Tek. Ve End. Mes. Lisesi	2
36	İlkadım Teknik Endüstri Meslek Lisesi	4
37	Canik Türk Telekom Ticaret Meslek Lisesi	2
ANKET UYGULANAN TOPLAM ÖĞRETMEN SAYISI		**65**

7.2. Bilgi Toplama Araçları

Bu araştırmada betimsel tarama modeli uygulanmıştır."Betimsel alan taraması çalışmaları, mevcut durumu tespit etmek için yürütülen bir çalışma türüdür. Genellikle araştırılan problemin mevcut durumu nedir ve neredeyiz sorularına cevap aranır"[8]

Verilerin toplanmasında anket tekniği kullanılmıştır. Anket, birincil kaynaklardan bilgi toplamak için hazırlanan sistematik bir soru formudur. Ankette amaç, araştırmanın problemiyle ilgili bilgileri sistematik bir şekilde toplamak ve saklamaktır.[9]Veri toplamak amacıyla, araştırmacı tarafından, öğrenci ve öğretmen anket formları hazırlanmıştır. Anket geliştirme sürecinde seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin öğretim programı ve literatür incelenerek, uzman kişilerle ve okullarda bu dersi okutan öğretmenlerle görüşmeler yapılarak, araştırmada cevap aranacak sorular tespit edilmiştir. Araştırmada kullanılan öğretmen anket formu, 6 çoktan seçmeli soru ve 22 tanesi ise 5'li likert[10] tipi ölçek olarak hazırlanmıştır. Öğrenci anket formu ise, toplam 27 sorudan oluşmaktadır. Sorulardan 11 tanesi çoktan seçmeli 16 tanesi ise 5'li likert tipi bir ölçek olarak hazırlanmıştır. Ölçeklerin hazırlanmasında, daha önce hazırlanmış olan başka derslerle ilgili ölçeklerden yararlanılmıştır. Ölçek derecelemesi şu şekilde yapılmıştır:

Kesinlikle katılıyorum:5 puan, Katılıyorum:4 puan, Kararsızım:3 puan, Katılmıyorum: 2 puan, Kesinlikle katılmıyorum:1 puan

Olumsuz maddelerin puanlaması ise ters yönde yapılarak yorumlanmıştır.

Anketler, okullarda 15 Mayıs-2 Haziran 2014 tarihleri arasında uygulanmıştır. Uygulama araştırmacı ve seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini okutan öğretmenler tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada toplam 1402 öğrenci ve 65 öğretmene anket uygulanmış ve değerlendirilmiştir. Öğrencilerin

---

[8]Salih Çepni, *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*, Trabzon: Celepler Matbaacılık, 2009, s. 65.
[9]Ahmet Hamdi İslamoğlu, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri,* İstanbul: Beta Basım, 2009, s.113.
[10]Likert ölçekte, araştırmaya katılan kişiye olumlu ya da olumsuz bir cümle sunulur,ona o cümleye üç, beş ya da yedi seçeneği olan ölçekte, katılıp katılmadığı, sorulur.Bu cümle olumlu bir cümle ise, "Kesinlikle Katılıyorum" cevabına beş puan,"Katılıyorum" cevabına 4 puan verilir.Olumsuz bir cümle ise puanlama tersine olur ve beş puan"Kesinlikle Katılmıyorum" cevabına verilir.Bu şekilde her bireyin verdikleri cevaplar değerlendirilerek, değerler toplanır ve toplam puan elde edilir.Likert tipi ölçeklerle ilgili bilgi için bkz.; Nilgün Köklü ;Tutumların ölçülmesi ve Likert Tipi Ölçeklerde Kullanılan Seçenekler", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi,*2,1995, *http://dergiler.ankara.edu.tr/dergi* (20.11.2014), ss. 81-92.

Hazreti Muhammed'in Hayatı dersine karşı tutumunu ölçen ölçek maddelerinin geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

7.2.1. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışmaları

Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik öğrenci tutumlarıyla ilgili ölçekle elde edilen verilerin yeterli olup olmadığını test etmek için uygulanan KMO ve Bartlett Testi sonuçlarına göre, Kasiyer-Mayer-Olkin (KMO) değeri 0,72 , Barlett testinin p değeri 0,000 Cronbach Alpha güvenirlik değeri 0,71 bulunmuştur.

Tablo 1: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Faktör ve Madde Analizi Sonuçları

Madde	Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutum Maddeleri	Birinci Faktör Yük Değ	Madde Toplam Korelas
1	Hz. Muhammed'in Hayatı dersini iyi ki almışım.	0.85	0.64
2	Sonraki senelerde de Hz. Muhammed'in Hayatı dersini almak istiyorum.	0.87	0.65
3	Hz. Muhammed'in Hayatı dersi yerine başka bir seçmeli dersi tercih etmek isterdim.	0.72	0.46
4	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde kendimi diğer bütün derslerden daha huzurlu ve mutlu hissediyorum.	0.56	0.35

Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum ölçeği faktör ve madde analizi sonuçları incelendiğinde, maddelerin birinci faktör yük değerlerinin, 0.56 ile 0.85 arasında değiştiği görülmektedir. Faktör yük değerlerine göre ölçek birbiriyle ilişkili maddelerden oluşmakta ve öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeylerini ölçmektedir.

Her bir maddenin katılımcıları ne denli ayırt ettiğini değerlendirmek amacıyla yapılan madde analizi sonuçlarına göre madde toplam korelasyonlarının da 0.35 ile 0.65 arasında yeterli düzeyde olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre 4 ölçek maddesinin her biri ayırt edici özelliğe sahiptir. Ölçekteki, tek bir faktörün açıkladığı varyans % 58,405'dir. Yani, her bir madde, öğrencilerin tutumlarının yaklaşık % 58,405'ini açıklamaktadır. Bu, aynı zamanda ilgili yapının iyi ölçüldüğünün bir göstergesidir. Alfa katsayısının 0,71 olması da ölçeğin güvenilirlik düzeyinin yeterli olduğunu göstermektedir.[11]

[11]Geçerlilik ve Güvenilirlik çalışmaları ile ilgili bilgi için bkz.,U.Erman Eymen, *Veri Analiz Yöntemleri*,İstanbul:İstatistik Merkezi Yayınları, 2007, *www.istatistik merkezi.com*, (20.04.2014) ss.74-86.

Bu sonuçlar, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin öğrencilerin tutum düzeylerini ölçmek için geliştirilen ölçeğin geçerli ve güvenilir bir veri toplama aracı olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 2: Tutum Maddelerine Katılım Düzeylerinde Esas Alınan Puan Aralıkları

Ortalama Puan Aralık Tablosu

1.00-1.79	Kesinlikle Katılmıyorum
1.80-2.59	Katılmıyorum
2.60-3.39	Kararsızım
3.40-4.19	Katılıyorum
4.20-5.00	Kesinlikle Katılıyorum

Ham Puan Aralık Tablosu

4.00-7.19	Kesinlikle Katılmıyorum
7.20-10.39	Katılmıyorum
10.40-13.59	Kararsızım
13.60-16.79	Katılıyorum
16.80-20.00	Kesinlikle Katılıyorum

7.3. Verilerin Çözümlenmesi

Uygulanan anketlerden elde edilen veriler araştırmacı tarafından elektronik ortama aktarılmış ve SPSS istatistik programıyla değerlendirilmiştir. Önce ankete katılan deneklere ilişkin bağımsız değişkenler için frekans tabloları düzenlenmiştir. Daha sonra bağımsız değişkenlere göre öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutumları incelenmiştir. Bu aşamada t-Testi ve varyans analizi (Anova-F Testi) kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırma durumlarında Scheffe testi kullanılmıştır.[12]İstatistiksel analizlerde 0.05 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır. Daha yüksek anlamlılık düzeyleri, $p<0.01$ veya $p<0.001$ olarak ifade edilmiştir.

DKAB öğretmenlerinin Hz. Muhammed'in Hayatı dersiyle ilgili görüşlerini tespit etmek için yapılan ankette yer alan sorulara verilen cevaplar, tek tek incelenmiştir. Sorulan her soruya verilen cevapla ilgili hesaplanan frekans ve yüzdeler tablolaştırılarak yorumlanmıştır. Yargı cümlelerine katılım düzeyleri arasındaki farklılaşmanın önemli olup olmadığına ki-kare (X^2) testiyle bakılmıştır.

[12]t-Testi ve varyans analizi (Anova-F Testi) ve Scheffe testi hakkındda geniş bilgi için bkz., Şener Büyüköztürk, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara :Pegem Akademi, 2013, ss. 39-54.

BİRİNCİ BÖLÜM

HZ. MUHAMMED'İN HAYATI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI İLE İLGİLİ BİLGİLER

1.1. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Amaçları

Eğitimde amaçlar, neyin niçin yapıldığını ortaya koymakta ve eğitim öğretim faaliyetlerini yönlendirme açısından önem taşımaktadır.[13]Amaçlar, bireyin eğitilmesiyle ulaşılmak istenilen nihai hedefi ifade etmektedir. Her dersin olduğu gibi Hz. Muhammed'in hayatı dersinin de öğrencilere kazandırmak istediği bir takım hedefler vardır. Bunlar, dersin ortaöğretim programında şu şekilde belirtilmiştir:

Hz. Muhammed'in hayatı dersi ile öğrencilerin;

1. Hz. Muhammed'in hayatını ana temalarıyla tanımaları,
2. İslam dininin doğru anlaşılmasında Hz. Muhammed'e olan ihtiyacı fark etmeleri,
3. Hz. Muhammed'in İslam dinini yaşamada örnek olduğunu kavramaları,
4. Hz. Muhammed'in hayatını bütüncül bir yaklaşımla öğrenmeleri amaçlanmaktadır.[14]

1.2. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programında Uygulamayla İlgili İlke ve Açıklamalar

Hz. Muhammed'in Hayatı dersi öğretim programında bu dersin amaçlarına ulaşabilmesi için uygulama aşamasında dikkat edilmesi istenilen bir takım ilke ve açıklamalara yer verilmiştir. Bunlar şu şekilde ifade edilmiştir:

1. Ünite ve kazanımlar, Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programı genel amaçlarına ulaşmayı sağlayacak farklı öğrenme alanlarına bölümlenmiştir.

[13]Mualla Selçuk, *Çocuğun Eğitiminde Dini Motifler*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1991, s.133.
[14]Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), *Ortaöğretim Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programı*, Ankara: MEB Yayınları, 2012, s. 2.

2. Her bir ünite için kullanılacak süre ve ünitelerin işleniş sırası programda belirlenmiştir. Bununla birlikte zümre öğretmenlerince öğrenci seviyesi ve çevre şartlarına uygun planlama yapılabilir.

3. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde kazanımları edinmeye uygun görsel, işitsel ve basılı materyallerden yararlanılır.

4. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde öğrenci merkezli öğrenme ve öğretme yöntem, teknik ve stratejileri kullanılır.

5. Tüm öğrenme-öğretme süreçlerinde konuların öğrencilere kolaylaştırılarak ve sevdirilerek öğretilmesi esastır.

6. Ünite konuları ayet ve hadisler temel alınarak işlenmelidir.

7. Öğrencilerin konuyu kavramaları esas alınacak ve öğrenciler konularda geçen ayet ve hadisleri ezberlemeye zorlanmayacaktır.

8. Üniteler ele alınırken konular günlük hayatla ilişkilendirilecektir.

9. Tüm sınıflarda yer alan "Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesini Hatırlayalım" adlı ünite, öğrencilerin gelişim düzeyleri ve sınıfları dikkate alınarak ele alınacaktır.[15]

Hz. Muhammed'in Hayatı dersi öğretim programında, Hz Muhammed'in hayatının ayet ve hadisler ışığında doğru bir şekilde öğretilmesine, konular işlenirken ayet ve hadisleri ezberletmek yerine onların öğrencilere kavratılması gerektiğine, öğrenci merkezli metotların kullanılmasına, görsel, işitsel ve basılı materyallerden yararlanılmasına, konuların günlük hayatla ilişkilendirilerek, kolaylaştırılarak ve sevdirilerek öğretilmesine dikkat çekilmektedir.

"Bu durum derslerin işlenişinde yeni eğitim anlayışlarından ve eğitim teknolojilerinden istifadeye ve dinin tüm inananlarını birleştiren ana kaynaklarından öğrenilmesine önem verildiğini göstermektedir."[16]

1.3. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programında Ölçme Ve Değerlendirme İle İlgili Temel İlkeler

Ölçme, herhangi bir niteliği gözlemek ve gözlem sonucunu sayılarla ya da sembollerle ifade etmektir. Eğitimde ölçme ve değerlendirme, eğitimin amaçlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemek açısından önem taşımaktadır. Dolayısıyla

[15]MEB, *Ortaöğretim Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programı*, ss. 2-3.
[16]Meydan, "Din, Ahlak ve Değerler Alanı Seçmeli Derslerinin Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi" s. 226.

eğitim ve öğretim faaliyetlerinin daha nitelikli olması, ölçme ve değerlendirmenin doğru bir şekilde yapılmasına bağlıdır.[17]Bu nedenle, ölçme ve değerlendirmenin sağlıklı yapılabilmesi için Hz. Muhammed'in Hayatı dersi öğretim programında ölçme ve değerlendirme ile ilgili aşağıdaki ilkeler belirlenmiştir:

1. Amaç ve kazanımlarla uyumlu olma,
2. Öğrenme-öğretme süreciyle bütünlük (Süreci değerlendirme)
3. Ölçme araçlarında çeşitlilik
4. Kendini değerlendirme
5. Bireysel farklılıklar[18]

Görüldüğü üzere eğitim alanında genel kabul gören veya yapılandırmacı yaklaşıma uygun ölçme ve değerlendirme ilkeleri önerilmektedir.[19]

1.4. Ortaöğretim Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programının Üniteleri ve Konuları

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Ortaöğretim Öğretim Programı her sınıf düzeyinde 6 üniteden oluşmaktadır.[20] Bu bölümde programa göre sınıf düzeylerinde üniteler ve konuları ele alınmıştır.

Hz. Muhammed'in Hayatı dersi 9.Sınıf müfredatı altı üniteden meydana gelmektedir. Ünitelerin başlıkları ve içerdiği konular şunlardır:

I. Ünite: Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesini Hatırlayalım

1. Hz. Muhammed'in Doğduğu Çevre
2. Hz. Muhammed'in Doğumu, Çocukluğu ve Gençliği
3. Hz. Muhammed'in Peygamber Oluşu ve Mekke Dönemi
4. Hz. Muhammed'in Medine Dönemi ve Vefatı

Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesini Hatırlayalım adlı birinci ünitede, bu ünitenin 9. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersindeki "Hz. Muhammed" öğrenme alanı ile ilişkilendirilerek, ayrıntıya girmeden Hz. Muhammed'in doğduğu çevrenin tanıtılması, doğumu, çocukluğu ve gençliği hakkında bilgi verilmesi, peygamber oluşu ve Mekke dönemi, Medine dönemi ve vefatının hatırlatılması istenmektedir.

---

[17]Burhan Kadıoğlu (ed), *Ölçme ve Değerlendirme*, Ankara: Sabu Yay.,2009, s. 2.
[18]MEB, *Ortaöğretim Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programı*, s. 4.
[19]Meydan, "Din, Ahlak ve Değerler Alanı Seçmeli Derslerinin Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi" s. 226.
[20]MEB, *Ortaöğretim Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programı*, ss. 5-9.

II. Ünite: Estetik;

1. Tertipli ve Düzenli Yaşamak
2. Söz ve Davranışların Güzelliği
3. İşleri Güzel Yapmak
4. Güzellik ve Güzelleşme

Estetik adlı ikinci ünitede, günlük hayatla ilişki kurularak, öğrencilerin Hz. Muhammed'in tertipli ve düzenli yaşama verdiği önemi anlamaları, onun işleri güzel yapma konusundaki özenini ve estetiğe verdiği değeri kavramaları, söz ve davranışlarındaki nezaketini, kadın ve erkeklerin, güzellik ve güzelleşme konusunda dikkat etmeleri gereken ölçülerle ilgili tavsiyelerinden örnekler verilerek güzellik ve güzelleşmeyle ilgili ölçülerini fark etmeleri hedeflenmiştir.

III. Ünite: Hayâ Ve İffet;

1. Hayânın Önemi ve Değeri
2. İffetli Olmanın Önemi ve Değeri
3. Allah'ın Huzurunda Olma Bilinci

Hayâ Ve İffet adlı üçüncü ünitede, yaşama dair olumlu bağlantılar kurularak, öğrencilerin; Hz Muhammed'in hayânın, fıtratın ve inancın gereği olduğunu anlatan sözlerini ifade etmesi, iffetin insan onuru açısından değerini ifade eden söz ve davranışlarından örnekler vermesi, hayâ ve iffetin birey ve toplum açısından önemini vurgulayan söz ve davranışlarını kavraması, evlilik dışı ilişkilerin bireysel ve toplumsal hayata verdiği zararları anlatan sözlerini açıklayabilmesi, hayatını Allah'ın huzurunda olma bilinci ile sürdürdüğünü fark etmesi amaçlanmaktadır.

IV. Ünite: Eşitlik;

1. İnsanların Eşitliği
2. Kullukta Eşitlik
3. Hukuk Karşısında Eşitlik
4. Eşitlik Anlayışını Korumanın Önemi

Eşitlik adlı dördüncü ünitede, öğrencilere Hz. Muhammed'in insan olarak herkesin birbiriyle eşit haklara sahip olduğunu anlatan söz ve davranışlarından örnekler verebilme, Allah'a kulluk görevi konusunda hiç kimsenin ayrıcalığının olmadığını anlatan söz ve davranışlarını açıklayabilme, insanların hukuk karşısında eşit olduklarını anlatan söz ve davranışlarından çıkarımlarda bulunabilme, eşitlik

anlayışının bozulması durumunda karşılaşılacak felaketleri anlatan söz ve davranışlarını açıklayabilme bilgisi kazandırılmak istenmektedir.

V. Ünite: Ailesizlere Aile;

1. Öksüz ve Yetimlere Sahip Çıkma
2. Kimsesizlere Yardım
3. Mağdurlara Yardım
4. Ailesizlerin Aile Kurmasına Yardım

Ailesizlere Aile adlı beşinci ünitede, öğrencilerin Hz. Muhammed'in öksüz ve yetimlerin korunması hakkındaki tavsiyelerini açıklayabilmeleri, kimsesizlere sahip çıkan sorumlu bir insan olduğunu bilmeleri, çeşitli nedenlerle mağdur olmuş kimselere sahip çıkma konusundaki özenini fark etmeleri, ailesiz kalmış kimselerin de sıcak bir yuvaya kavuşmaları için gösterdiği çabaları kavramaları hedeflenmektedir.

VI. Ünite: İstişare;

1. İstişarenin Önemi
2. İstişarenin Yararları
3. Bireysel Konularda İstişare
4. Toplumsal Konularda İstişare

İstişare adlı altıncı ünitede, öğrencilerin Hz. Muhammed'in istişareye verdiği önemi söz ve hayatından örneklerle açıklayabilmeleri, istişareden elde ettiği yararları kavrayabilmeleri, onun başkalarının fikirlerine değer veren, saygı duyan bir insan olduğunu fark edebilmeleri, Hz. Peygamberin kendisi ve ailesiyle ilgili konularda yaptığı istişarelerden örnekler verebilmeleri, onun toplumsal konularda istişare ettiğini örneklerle açıklayabilmeleri, sağlanmak istenmektedir.

Hz. Muhammed'in Hayatı dersi 10.Sınıf müfredatı da altı üniteden meydana gelmektedir. Ünitelerin başlıkları ve içerdiği konular şunlardır:

I. Ünite: Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesini Hatırlayalım

1. Hz. Muhammed'in Doğduğu Çevre
2. Hz. Muhammed'in Doğumu, Çocukluğu ve Gençliği
3. Hz. Muhammed'in Peygamber Oluşu ve Mekke Dönemi
4. Hz. Muhammed'in Medine Dönemi ve Vefatı

Bu ünitede dersin 9. sınıf müfredatında olduğu gibi,10. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersindeki "Hz. Muhammed" öğrenme alanı ile ilişkilendirilerek, ayrıntıya girmeden Hz. Muhammed'in doğduğu çevrenin tanıtılması, doğumu, çocukluğu ve gençliği hakkında bilgi verilmesi, peygamber oluşu ve Mekke dönemi, Medine dönemi ve vefatının genel hatlarıyla hatırlatılması istenmektedir.

II. Ünite: Sağlık;

1. Sağlığın Önemi
2. Sağlığı Korumak
3. Tedavi Olmak
4. Hastalıklara Sabretme

Sağlık adlı ikinci ünitede, günlük hayatla ilişkilendirilerek, öğrencilerin Hz Muhammed'in sağlığın önemiyle ilgili söz ve davranışlarını kavramaları, sağlığı koruma konusundaki özenini ve bu konudaki tavsiyelerini açıklayabilmeleri, onun tedavi olmaya verdiği önemi kavramaları, tedavi olmaya teşvik konusundaki söz ve davranışlarını açıklayabilmeleri, hastalıklara karşı gösterdiği sabrı fark etmeleri sağlanmak istenmektedir.

III. Ünite: Denge;

1. İnançta Denge
2. İbadetlerde Denge
3. Duygularda Denge
4. Davranışlarda Denge
5. Harcamalarda Denge

Denge adlı üçüncü ünitede, öğrencilerin Hz. Muhammed'in tevhide verdiği önemi ve inançta denge konusundaki hassasiyetini ve peygamber olmakla birlikte Allah'ın da kulu olduğunu kavramaları, onun ibadetlerde dengeyi anlatan söz ve davranışlarını açıklayabilmeleri, sevgi, korku, öfke gibi duygularının yoğun olduğu zamanlarda dengeli davrandığını kavramaları, davranışlarda dengeyi anlatan söz ve uygulamalarını açıklayabilmeleri, israf ve cimrilikten kaçınma konularına dikkat çekilerek, Hz. Muhammed'in harcamalarında dengeli davrandığını söz ve davranışlarından örneklerle açıklayabilmeleri sağlanmak istenmektedir.

IV. Ünite: Özgürlük;

1. İnanç ve İbadet Özgürlüğü
2. Düşünce ve İfade Özgürlüğü
3. Ekonomik Özgürlük
4. Özgürlüğün Sınırları

Özgürlük adlı dördüncü ünitede, öğrencilerin Hz. Muhammed'in insanların inanç ve ibadet konusunda özgür olduklarını anlatan sözlerini açıklayabilmeleri, düşünce ve ifade özgürlüğüne verdiği önemi anlatan söz ve davranışlarından örnekler verebilmelerini, onun kadın ve erkek her bireyin mülkiyet ve tasarruf hakkının bulunduğunu anlatan söz ve davranışlarını kavramalarını, sınırsız ve sorumsuzca bir özgürlük anlayışı olmadığını fark ederek, Hz Muhammed'in özgürlüğü helaller, haramlar ve başkalarının özgürlüklerini ihlal etmeme çerçevesinde değerlendirdiğini kavramaları amaçlanmaktadır.

V. Ünite: Kadın Ve Erkeğe Bakış;

1. Kadının Konumu ve Değeri
2. Erkeğin Konumu ve Değeri
3. Kadın ve Erkek Eşitliği
4. Kadın ve Erkek İlişkileri

Kadın Ve Erkeğe Bakış adlı beşinci ünitede, öğrencilerin Hz. Muhammed'in söz ve davranışlarından örneklerle kadına bakışını açıklayabilmeleri, kadının toplumdaki konumunu ve değerini anlatan sözlerinden örnekler verebilmeleri, erkeğin toplumdaki konumu ve sorumluluklarını açıklayan sözlerini kavramaları, insan olma bakımından kadın ile erkek arasında ayrım gözetmediğini fark ederek, Hz. Muhammed'in görev ve sorumlulukları açısından kadın ile erkeğin farklılıklarını anlatan söz ve davranışlarını açıklayabilmeleri kadın-erkek arasında saygın ve seviyeli bir ilişki için tavsiyelerini kavramaları sağlanmak istenmektedir.

VI. Ünite: Yönetim Anlayışı;

1. Yöneticinin Özellikleri
2. Yöneticinin Görev ve Sorumlukları
3. Yönetilenlerin Görev ve Sorumlukları
4. Yöneticilerle İlişkiler

Yönetim Anlayışı adlı altıncı ünitede, öğrencilerin Hz. Muhammed'in söz ve davranışlarından yola çıkarak mükemmel bir yönetici olduğunu kavramaları, onun yönetim anlayışını, yöneticide aradığı özellikleri örneklerle açıklayarak, bir yönetici olarak görev ve sorumlulukları konusundaki hassasiyetini ve bu konudaki söz ve davranışlarını kavramaları, adil bir yönetim için yönetilenlerin görev ve sorumluluklarıyla ilgili ortaya koyduğu ölçüleri kavrayarak, Hz. Muhammed'in bir yönetici olarak yönettiği insanlarla olan ilişkilerini ve bu konudaki tavsiyelerini örneklerle açıklayabilmeleri amaçlanmaktadır.

Hz. Muhammed'in Hayatı dersi 11.Sınıf müfredatı da altı üniteden meydana gelmektedir. Ünitelerin başlıkları ve içerdiği konular şunlardır:

I. Ünite: Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesini Hatırlayalım;

1. Hz. Muhammed'in Doğduğu Çevre
2. Hz. Muhammed'in Doğumu, Çocukluğu ve Gençliği
3. Hz. Muhammed'in Peygamber Oluşu ve Mekke Dönemi
4. Hz. Muhammed'in Medine Dönemi ve Vefatı

Bu ünitede, bu dersin 9.ve 10.sınıf müfredatında olduğu gibi,11.sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersindeki "Hz. Muhammed" öğrenme alanı ile ilişkilendirilerek, ayrıntıya girmeden Hz. Muhammed'in doğduğu çevrenin tanıtılması, doğumu, çocukluğu ve gençliği hakkında bilgi verilmesi, peygamber oluşu ve Mekke dönemi, Medine dönemi ve vefatının genel hatlarıyla hatırlatılması istenmektedir.

II. Ünite: Ekonomik Hayat;

1. Helal Kazanç ve Alınteri
2. İşini İyi Yapmak
3. Alışverişte Dürüstlük
4. Emeğin Karşılığını Vermek
5. Ölçü ve Tartıyı Doğru Yapmak

Ekonomik Hayat adlı ikinci ünitede, öğrencilerin Hz. Muhammed'in çalışmaya, üretime ve helal kazanmaya teşvik ettiğini ve ekonomik hayatta dürüstlüğe verdiği önemi kavramaları, onun insanları işini doğru ve sağlam yapmaya yönlendirdiğini fark ederek, işçi haklarına verdiği değeri ve emeğe verdiği önemi anlatan söz ve davranışlarını açıklayabilmeleri, alışverişte ölçü ve tartının doğru

yapılmasındaki hassasiyetini kavramaları, kazancın helal işlerde harcanması gerektiğini fark etmeleri beklenmektedir.

III. Ünite: Dünya Ve Ahiret Algısı;

1. Dünya Algısı
2. Dünyadan Yararlanmak ve Dünya İçin Çalışmak
3. Ahiret Algısı
4. Ahiret İçin Çalışmak
5. Dünya ve Ahiret Dengesi

Dünya Ve Ahiret Algısı adlı üçüncü ünitede, öğrencilerin Hz. Muhammed'in dünya hayatının geçici ve sınırlı olduğuna yaptığı vurguyu kavramaları, dünya nimetlerinden faydalanmak gerektiğini anlatan söz ve davranışlarına örnekler verebilmeleri, onun ahirete bakış açısını anlatan sözlerini kavrayarak, ahirete hazırlanmanın önemini anlatan söz ve davranışlarını açıklayabilmeleri, Hz. Muhammed'in dünya ile ahiret arasında denge kurarak yaşadığını fark etmeleri amaçlanmaktadır.

IV. Ünite: Toplumsal Barış;

1. Toplumsal Barışın Önemi
2. Barış İnsanı Olmak
3. Toplumsal Barışı Sağlayan ve Bozan Unsurlar
4. Toplumsal Barışın Aşamaları

Toplumsal Barış adlı dördüncü ünitede, öğrencilerin Hz. Muhammed'in toplumsal barışın önemini anlatan söz ve davranışlarından örnekler vererek, bütün hayatı boyunca bir barış insanı olduğunu örneklerle açıklayabilmeleri, onun söz ve davranışlarından yola çıkarak toplumsal barışı sağlayan unsurları açıklayarak, toplumsal barışı bozan unsurları anlatan sözlerinden örnekler verebilmeleri, Hz. Muhammed'in toplumsal barışı sağlamada gerçekleştirdiği yöntem ve aşamaları kavramaları beklenmektedir.

V. Ünite: Ailede Eşlerin Görevleri;

1. Eşleri Birbirine Bağlayan Değerler
2. Eşlerin Sorumlulukları
3. Eşlerin Görevleri
4. Anlaşmazlıkların Çözümü

Ailede Eşlerin Görevleri adlı beşinci ünitede, öğrencilerin Hz. Muhammed'in eşleri birbirine bağlayan değerlerle ilgili sözlerini örneklerle açıklayabilmeleri, sorumluluklarını bilen bir eş olduğunu kavramaları, söz ve davranışlarından yola çıkarak sorumlu bir eşin özelliklerini açıklayabilmeleri, söz ve davranışlarından örneklerle eşlerin birbirlerine karşı görevlerini kavramaları, aile içi anlaşmazlıkların çözümünde ortaya koyduğu tavrı ve bu konudaki önerilerini kavramaları amaçlanmaktadır.

VI. Ünite: Birlikte Yaşama Kültürü;

1. Farklı Din Mensuplarını Kabullenmek
2. Farklı Din Mensuplarıyla İletişim
3. Farklı Kültürlere Bakış
4. Kültürler Arası Etkileşim

Birlikte yaşama adlı altıncı ünitede, öğrencilerin Hz. Muhammed'in farklı dinlere inananların hak ve özgürlüklerine saygılı davrandığını kavrayarak, farklı dinlere inananlarla doğru, dürüst ve seviyeli ilişkiler ortaya koyduğunu fark etmeleri, onun birlikte yaşama kültürü geliştirmeye çalıştığını örneklerle açıklayabilmeleri, farklı kültürlerin etkileriyle ortaya koyduğu davranışlarından örnekler verebilmeleri ve kültürler arası etkileşimle oluşturduğu sinerjiyi kavramaları beklenmektedir.

Hz. Muhammed'in Hayatı dersi 12. Sınıf müfredatı da altı üniteden meydana gelmektedir. Ünitelerin başlıkları ve içerdiği konular şunlardır:

I. Ünite: Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesini Hatırlayalım;

1. Hz. Muhammed'in Doğduğu Çevre
2. Hz. Muhammed'in Doğumu, Çocukluğu ve Gençliği
3. Hz. Muhammed'in Peygamber Oluşu ve Mekke Dönemi
4. Hz. Muhammed'in Medine Dönemi ve Vefatı

Bu ünitede, bu dersin 9., 10. ve 11.sınıf müfredatında olduğu gibi,12. sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersindeki "Hz. Muhammed" öğrenme alanı ile ilişkilendirilerek, ayrıntıya girmeden Hz. Muhammed'in doğduğu çevrenin tanıtılması, doğumu, çocukluğu ve gençliği hakkında bilgi verilmesi, peygamber oluşu ve Mekke dönemi, Medine dönemi ve vefatının genel hatlarıyla hatırlatılması istenmektedir.

II. Ünite: Bilgi Ve Değişim;

1. Bilginin Önemi
2. Eğitimin Önemi
3. Bireysel Değişim
4. Sosyal Değişim
5. Erdemli İnsan Yetiştirmek

Bilgi ve Değişim adlı ikinci ünitede, öğrencilerin Hz. Muhammed'in bilgiye verdiği değeri kavramaları, araştırma ve öğrenmeye teşvik ettiğini fark etmeleri, insan eğitimi konusundaki gayret ve çalışmalarını, bireysel ve sosyal değişim konusundaki ilke ve uygulamalarını kavramaları, erdemli insanla ilgili sözlerinden örnekler verebilmeleri, kişilik eğitimiyle ilgili söz ve davranışlarını örneklerle açıklayabilmeleri sağlanmak istenmektedir.

III. Ünite: Sevgi Ve Merhamet;

1. Sevgi Anlayışı
2. Merhamet Duygusu
3. Varlıklara Merhamet
4. Merhametin Yaygınlaştırılması

Sevgi ve Merhamet adlı üçüncü ünitede, öğrencilerin Hz. Muhammed'in sevgi anlayışını kavramaları, sevginin ölçülerine ilişkin söz ve davranışlarından örnekler verebilmeleri, merhametin önem ve değerini anlatan söz ve davranışlarını açıklayabilmeleri, insanlara duyduğu sevgi ve merhametini kavramaları, hayvanlara merhamet etme ile ilgili söz ve davranışlarını, söz ve davranışlarıyla ortaya koyduğu çevre bilincini açıklayabilmeleri, merhametin yaygınlaştırılmasıyla ilgili çabalarını kavramaları amaçlanmaktadır.

IV. Ünite: Toplumsal Paylaşım;

1. Duygusal Paylaşım
2. Ekonomik Paylaşım
3. Zaman Paylaşımı
4. Güçsüzlere Yardım

Toplumsal Paylaşım adlı dördüncü ünitede, günlük hayatla ilişki kurularak öğrencilerin Hz. Muhammed'in ailesi ve dostlarıyla sevinçlerini ve üzüntülerini

paylaşan bir insan olduğunu örneklerle açıklayabilmeleri, cömertliğini, zekât ve sadaka konusuna gösterdiği özeni, ailesine ve çevresine zaman ayırdığını, onlarla zaman geçirmeye önem verdiğini kavramaları, Hz. Muhammed'in yaşlılar, engelliler ve kimsesizler gibi ilgi ve korunmaya ihtiyacı olanlara duyduğu sevgiye; onlara yaptığı maddi manevi yardıma dair örnekler verilerek, güçsüzlere sevgi ve ilgi gösterilmesi konusundaki söz ve davranışlarını açıklayabilmeleri hedeflenmektedir.

V. Ünite: Evlilik;

1. Evliliğe Teşvik
2. Eş Seçimi
3. Nişan ve Nikâh
4. Evlilik Hukuku
5. Erdemli İnsan Yetiştirmek

Evlilik adlı beşinci ünitede, evliliğin Hz. Muhammed'in sünnetlerinden biri olduğuna öğrencilerin dikkati çekilerek, Hz. Muhammed'in evlenip yuva kurmaya verdiği önemi kavramaları, onun, eş seçimine verdiği önemi ve bu konuda ortaya koyduğu ölçüleri açıklayabilmeleri, seviyeli, saygın bir nişanı teşvik ettiğini kavramaları, toplum sağlığı ve nesillerin korunması için nikâhın gerekliliğine yaptığı vurguyu fark ederek, onun söz ve davranışlarından hareketle, evliliğin karşılıklı hak ve sorumluluklar doğurduğunu örneklerle açıklamaları sağlanmak istenmektedir.

VI. Ünite: Uluslararası İlişkiler;

1. Dış Politikanın Önemi
2. Uluslararası Anlaşmalar
3. İslam'a Davet Mektupları
4. Savaş ve Barış

Uluslararası ilişkiler adlı altıncı ünitede, öğrencilerin Hz. Muhammed'in dış politikaya önem verdiğini kavramaları, farklı uluslarla kurduğu iletişim ve ilişkileri açıklayabilmeleri, İslam'a davet mektuplarının içerik ve üslubunu kavramaları, Hz. Muhammed'in din adamlarına, mabetlere dokunmama; kadınları, yaşlıları öldürmeme; izlediği esirlerine iyi muamele etme gibi konulardaki söz ve davranışları öğrencilerin dikkati çekilerek, yaptığı savaşları ve sebeplerini genel hatlarıyla açıklayabilmeleri, barış insanı olduğunu, mümkün oldukça savaştan uzak durduğunu fark etmeleri, vatan savunmasına, sınır korumasına, şehitliğe verdiği değeri

kavramaları, savaş sırasında genel savaş kurallarına uyulmasına yönelik emirlerini örneklerle açıklayabilmeleri amaçlanmaktadır.

Hz. Muhammed'in Hayatı dersi öğretim programına bakıldığında program tasarımı açısından bugüne kadar program içerikleri kronolojik bir bakış açısıyla ve tarihteki önemli olgu ve olaylara göre düzenlenen Hz. Muhammed'in hayatının anlatıldığı DKAB programlarından ayrışmaktadır. Hz. Muhammed'in Hayatı dersi öğretim programında yapısal açıdan köklü bir değişime gidilerek tematik yaklaşım esasına göre program tasarımı oluşturulmuştur.[21]Kronolojik anlatım sadece ilk ünitelerde genel hatlarıyla yer almaktadır. Ancak, bu noktada kronolojik boyutun fazlaca göz ardı edildiği görülmektedir. Oysa sadece tematik anlatımla işlenen konular Hz. Muhammed'in hayatındaki neden-sonuç ilişkilerini zayıflatabileceği için Hz. Muhammed'in hayatının bir süreç halinde ele alınarak, temaların bu süreç üzerinde öğrenciye verilmesi de önem taşımaktadır.[22]

Hz. Muhammed'in Hayatı dersi, diğer din, ahlak ve değerler alanı dersleri gibi eğitim sistemimizde zorunlu olarak verilen kültür ve bilgi temelli din öğretimi yanında isteğe bağlı olarak okutulan ve dinin inanma ve uygulama boyutlarıyla ilgili ilk tecrübe olması nedeniyle önemlidir. Bu nedenle bu derslerin zaman zaman planlama, uygulama ve ölçme-değerlendirme süreçlerinin bilimsel yöntemlerle ele alınarak iyileştirmelerin yapılması gerekmektedir.[23]

[21]Bahçekapılı, Y*eni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri İmkânlar Fırsatlar, Aktörler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri, s. 61*
[22]Recep Kaymakcan vd., *Seçmeli Din Eğitimi Dersleri İnceleme ve Değerlendirme Raporu,* s. 54
[23]Meydan, "Din, Ahlak ve Değerler Alanı Seçmeli Derslerinin Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi" s. 226

İKİNCİ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmamızın anket uygulamalarından elde edilen verilerin, istatistiksel analizleri sonucunda ulaşılan bilgiler açıklanmıştır.

2.1. Öğrencilerle İlgili Bulgular

2.1.1. Öğrencilerle İlgili Kişisel Bilgiler

Bu bölümde öğrencilerin cinsiyetleri, okul türleri, sınıf düzeyleri, anne-baba eğitim düzeyi, Kuran kursuna devam durumu, dersi almaya yönlendiren sebepler, dersin hangi yönden katkı sağlayacağıyla ilgili beklentileri, ders öğretmeninin etkisi, tüm derslerdeki ve Hz. Muhammed'in Hayatı dersindeki başarı durumlarını belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur. Elde edilen bulgular şu şekildedir.

2.1.1.1. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 3: Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Sayı	%
Kız	773	55,01
Erkek	629	44,9
Toplam	1402	100

Tablo 3'e göre, araştırmaya toplam 1402 öğrenci katılmış olup bunların , % 55,1'i (773) kız, 44,9'u (629) ise, erkektir.

2.1.1.2. Öğrencilerin Okul Türüne Göre Dağılımı

Tablo 4: Ankete Katılan Öğrencilerin Okul Türüne Göre Dağılımı

Okul Türü	Sayı	%
Fen Lisesi	40	2,9
Anadolu Öğret. Lisesi	87	6,2
Anadolu Lisesi	584	41,7
Meslek Lisesi	691	49,3
Toplam	1402	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul türlerini gösteren tablo 4'deki verilere göre, öğrencilerin % 2,9'u (40) Fen Lisesi, % 6,2'si (87) Anadolu Öğretmen Lisesi, % 41,7'si (584) Anadolu Lisesi % 49,3'ü (691) ise, Meslek Lisesinde öğrenim görmektedir.

2.1.1.3. Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Tablo 5: Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf	Sayı	%
9.Sınıf	1004	71,6
10.Sınıf	398	28,4
Toplam	1402	100

Ankete katılan öğrencilerin sınıf düzeylerini gösteren tablo 5'e göre, öğrencilerin % 71,6'i (1004) 9. sınıfta, % 28,4'ü (398) ise, 10. sınıfta öğrenim görmektedir.

2.1.1.4. Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Tablo 6: Ankete Katılan Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Anne Eğitim Düzeyi	Sayı	%
Okur-Yazar değil	47	3,4
Okur-Yazar	46	3,3
İlkokul Mezunu	588	41,9
Ortaokul(İlköğretim) Mezunu	355	25,3
Lise Mezunu	282	20,1
Üniversite Mezunu	84	6,0
Toplam	1402	100

Tablo 6'da araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumları yer almaktadır. Tablodaki verilere göre, öğrencilerin annelerinin % 3,4'ü (47) Okur-Yazar değil, % 3,3'ü (46) Okur-Yazar, % 41,9'u (588) İlkokul Mezunu, % 25,3(355) Ortaokul (İlköğretim) Mezunu, % 20,1'i (282) Lise Mezunu, % 6,0'ı (84) Üniversite Mezunu düzeyindedir.

2.1.1.5. Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Tablo 7: Ankete Katılan Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Baba Eğitim Düzeyi	Sayı	%
Okur-Yazar değil	20	1,4
Okur-Yazar	42	3,0
İlkokul Mezunu	469	33,5
Ortaokul(İlköğretim) Mezunu	345	24,6
Lise Mezunu	331	23,6
Üniversite Mezunu	195	13,9
Toplam	1402	100

Tablo 7'ye göre, öğrencilerin baba eğitim durumları % 1,4'ü (20) Okur-Yazar değil, % 3,0'ı (42) Okur-Yazar, % 33,5'u (469) İlkokul Mezunu, % 24,6'sı (345) Ortaokul (İlköğretim) Mezunu % 23,6'sı (331) Lise Mezunu, % 13,9'u (195) Üniversite Mezunu düzeyindedir.

2.1.1.6. Öğrencilerin Yaz Kur'an Kursu'na Devam Etme Durumu

Tablo 8: Ankete Katılan Öğrencilerin Yaz Kur'an Kursu'na Devam Etme Durumuna Göre Dağılımı

Yaz Kur'an Kursu'na Devam Durumu	Sayı	%
Her yaz mutlaka düzenli giderim	397	28,3
Hiç yaz kuran kursuna gitmedim	126	9,0
Yaz kuran kurslarına katıldım ancak düzenli olarak devam etmedim	879	62,7
Toplam	1402	100

Tablo 8'e göre, öğrencilerin % 28,3'ü (397) her yaz Kur'an kursuna mutlaka düzenli olarak gitmektedir. % 9,0'ı (126) da hiç yaz Kur'an kursuna gitmemiştir. % 62,7'si (879) ise, yaz Kur'an kurslarına katılmış ancak düzenli olarak devam etmemiştir.

Ankete katılan öğrencilerin okuldaki din eğitimi dışında, dini eğitim almak üzere Kuran kursuna devam durumu ile ilgili bilgileri içeren tablodaki bulguları, seçmeli din derslerinin okullarda verilecek olması açısından değerlendirecek olursak, yaz kuran kurslarına çeşitli sebeplerle hiç gitmeyen/gidemeyen veya yaz Kur'an kurslarına katılmış ancak düzenli olarak devam etmemiş/edememiş, yani okul dışında din eğitimi alma imkânı olmayan öğrenci ve velileri için önemli bir gelişme olduğunu söyleyebiliriz.

2.1.1.7. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Almaya Yönlendiren Sebepler

Tablo 9: Ankete Katılan Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Almaya Yönlendiren Sebeplere Göre Dağılımı

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Almaya Yönlendiren Sebepler	Sayı	%
Kendi ilgi ve merakım	890	63,5
Ailemin isteği	132	9,4
Öğretmenlerimin Teşviki	121	8,6
Çevremin veya arkadaşların teşvik etmesi	36	2,6
Bilinçli ve istekli bir tercih değildi	117	8,3
Diğer	106	7,6
Toplam	1402	100
X^2 = 2237,312 S.D. = 5 p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 9'a göre, öğrencilerin % 63,5'i (890) Kendi ilgi ve merakı, % 9,4'ü (132) Ailesinin isteği, % 8,6'sı (121) Öğretmenlerinin teşviki , % 2,6'sı (36) Çevresinin veya arkadaşlarının teşvik etmesi nedeniyle Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçtiklerini belirtmişlerdir. % 8,3'i (117) Bilinçli ve istekli bir tercih değildi, % 7,6'sı (106) ise, sebep belirtmeksizin Diğer seçeneğini işaretlemiştir. Yapılan ki-kare testine göre, öğrencileri dersi almaya yönlendiren sebepler arasında gözlenen fark, anlamlı bulunmuştur, X^2 (sd=5, n=1402) = 2237,312, p<0,001.

Bu bulgular, araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun (% 72,9) kendi ilgi ve merakı (% 63,5) ve ailesinin isteği (% 9,4) nedeniyle Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçtiğini göstermekte, dolayısıyla da, "Öğrencilerin büyük çoğunluğu, Hz. Muhammed'in Hayatı dersini kendi istekleri ve ailesinin yönlendirmesi sonucu seçmişlerdir." şeklinde düzenlenen hipotezi doğrulamaktadır.

Meydan (2013) tarafından yapılan araştırma sonucunda, bu oran % 85 çıkmıştır.[24]Ayrıca, Bafra ilçesinde okuyan 9. ve 10. sınıf 172 lise öğrencisine yönelik, seminer çalışması çerçevesinde yaptığımız seçmeli Temel Dini Bilgiler dersi ile ilgili araştırmamızda da bu oran % 75 olarak bulunmuştur.[25]

Bu sonuçlar, seçmeli din derslerinin okullarda okutulması kararının çok isabetli, öğrenci ve velileri tarafından arzulanan bir durum olduğunu göstermektedir.

[24]Meydan, "Din, Ahlak ve Değerler Alanı Seçmeli Derslerinin Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi" s. 234.
[25]İshak Katipoğlu, Liselerde(9 ve 10.Sınıf) Seçmeli Olarak Okutulan Temel Dini Bilgiler Dersinin Öğrenci görüşleri Açısından Değerlendirilmesi,(*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Semineri,* Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014), s. 19.

Bu ilgi ve alakanın sınıf değişkenine bağlı olarak farklılık gösterip göstermediği incelenmiş olup sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 10: Sınıf Düzeyi*Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Almaya Yönlendiren Sebep

		Hz Muhammed'in Hayatı Dersini Almaya Yönlendiren Sebep Nedir?						Toplam
Sınıf		Kendi İlgi ve Merakı	Aile İsteği	Öğretmen Teşviki	Çevre veya Arkadaş Teşviki	Bilinçli Tercih Değildi	Diğer	
9.Sınıf	Sayı	660	101	78	23	78	64	1004
	Yüzde	65,7%	10,1%	7,8%	2,3%	7,8%	6,4%	100 %
10.Sınıf	Sayı	230	31	43	13	39	42	398
	Yüzde	57,8%	7,8%	10,8%	3,3%	9,8%	10,6%	100 %

Kendi ilgi ve merakı nedeniyle Hz. Muhammed'in Hayatı dersini aldığını belirten öğrencilerin oranı 9. sınıf düzeyinde % 65,7 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran 10. sınıfta % 57,8'e düşmektedir. Ayrıca, aile teşviki ile bu dersi seçen öğrencilerin oranı da 9. sınıf düzeyinde % 10,1 iken 10. Sınıfta % 7,8'dir. Veriler 9. sınıfta öğrenci ve velilerin bu dersi seçme konusunda 10.sınıfa göre daha istekli olduklarını göstermektedir.

Sadece bu verilere dayanarak, dersin öğrenci ve velilerin beklentilerini karşılayamadığını söyleyemeyiz. Ancak, bu sonuç, bir yıllık süre sonrasında derse ilginin azalmış olma ihtimalini de akla getirmektedir. Bu nedenle henüz uygulamanın ilk yılları olması nedeniyle dersle ilgili müfredat programını ve materyallerini hazırlayanlar, dersi okutan öğretmen ve dersi seçen öğrencilerden dönüt alacak çalışmalar yapmalı ve bu doğrultuda programı ve materyalleri geliştirmeleri gerekmektedir.

Bu, konuda Hz. Muhammed'in Hayatı dersini okutan öğretmenlere de hem dersin müfredatı ve materyalleriyle ilgili eksiklikleri ilgili yerlere iletme hususunda hem de uygulama safhasında öğrencilere dersi sevdirme konusunda büyük görev düşmektedir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin, zaman zaman Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan ders değerlendirme etkinliklerinde hassas davranarak, yetersiz gördükleri konuları bildirmeleri, müfredat ve materyallerle ilgili iyileştirme çalışmalarına katkı sağlayacaktır. Ayrıca, öğretmenlerin sevgi temelli, kolaylaştırıcı,

öğrencilerin ilgi ve merakını uyandıracak yöntem ve tekniklerle ders işlemeleri de onların dersi benimsemeleri ve derse ilgilerinin artarak devam etmesi açısından faydalı olacaktır.

2.1.1.8. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Hangi Yönden Katkı Sağlayacağı Hususunda Öğrenci Düşünceleri

Tablo 11: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Hangi Yönden Katkı Sağlayacağı Hususunda Öğrenci Düşünceleriyle İlgili Dağılımı

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Size Hangi Yönden Katkı Sağlayacağını Düşünmüştünüz	Sayı	%
Hz. Muhammed'i daha iyi tanımamı sağlayacak	970	69,2
Daha dindar bir insan olmamı sağlayacak	60	4,3
Daha ahlaklı bir insan olmamı sağlayacak	211	15,0
Bir beklentim yoktu	116	8,3
Diğer	45	3,2
Toplam	1402	100

Tablo 11'e göre, öğrencilerin % 69,2'si (970) Hz. Muhammed'i daha iyi tanımamı sağlayacak, % 4,3'ü (60) Daha dindar bir insan olmamı sağlayacak , % 15,0'ı (211) Daha ahlaklı bir insan olmamı sağlayacak, düşüncesiyle Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçtiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin % 8,3'ü (116) Bir beklentim yoktu, % 3,2'si (45) ise, sebep belirtmeksizin Diğer seçeneğini işaretlemiştir. Sonuçlar, öğrencilerin çoğunluğunun Hz. Muhammed'in Hayatı dersini, dini ve sosyal yaşamlarına sağlayacağı katkıdan çok bilgi edinme amacıyla tercih ettiklerini göstermektedir. Meydan (2013) tarafından yapılan seçmeli din dersleriyle ilgili araştırmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir.[26]

2.1.1.9. Öğrencilere Hz. Muhammed'in Hayatı Ders Öğretmeninin Etkisi

Tablo 12: Öğrencilere Hz. Muhammed'in Hayatı Ders Öğretmeninin Etkisi Hususunda Öğrenci Düşünceleriyle İlgili Dağılım

Hz. Muhammed'in Hayatı Ders Öğretmeninin Etkisi	Sayı	%
Derse ısındırdı	993	70,8
Dersten soğuttu	79	5,6
Etkilemedi	318	22,7
Diğer	12	0,9
Toplam	1402	100,0

[26]Meydan, "Din, Ahlak ve Değerler Alanı Seçmeli Derslerinin Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi" s. 236.

Tablo 12'ye göre, ders öğretmenlerinin öğrencilerin % 70,8'ini (993) Derse ısındırdığı, % 5,6'sını (79) Dersten soğuttuğu, % 22,7'sini (318) Etkilemediği görülmektedir. Öğrencilerin % 0,9'u (12) ise, sebep belirtmeksizin Diğer, seçeneğini işaretlemiştir.

2.1.1.10. Öğrencilerin Tüm Derslerdeki Başarı Durumu

Tablo 13: Ankete Katılan Öğrencilerin Tüm Derslerdeki Başarı Durumuyla İlgili Dağılımı

Tüm Derslerdeki Başarı Durumu	Sayı	%
Çok başarılı	123	8,8
Başarılı	605	43,2
Kısmen başarılı	635	45,3
Başarısız	39	2,8
Toplam	1402	100

Tablo 13'e göre, tüm derslerde, araştırmaya katılan öğrencilerin % 8,8'i (123) Çok başarılı, % 43,2'si (605) Başarılı, % 45,3'ü (635) Kısmen başarılı, % 2,8'inin (39) ise, Başarısız olduğu anlaşılmaktadır.

2.1.1.11. Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersindeki Başarı Durumu

Tablo 14: Ankete Katılan Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersindeki Başarı Durumuyla İlgili Dağılım

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersindeki Başarı Durumu	Sayı	%
Çok başarılı	572	40,8
Başarılı	654	46,6
Kısmen başarılı	157	11,2
Başarısız	19	1,4
Toplam	1402	100

Tablo 14'e göre, Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde, öğrencilerin % 40,8'i (572) Çok başarılı, % 46,6'sı (654) Başarılı, % 11,2'si (157) Kısmen başarılı % 1,4'ü (19) ise, Başarısız olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersindeki başarı durumu ile tüm derslerdeki başarı durumu karşılaştırıldığında tüm derslerdeki başarı durumu, başarılı ve kısmen başarılı olarak görülmektedir. Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde çok başarılı olan öğrenci oranı % 40,8 (572) ile dikkat çekmektedir. Bu derste başarılı öğrenci oranı da % 46,6'sı (654) ile yüksek düzeydedir.

Bu bilgiler doğrultusunda, öğrencilerin büyük çoğunluğunun Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilgi ve alakalarının olumlu olduğu, bu sayede derse motive olarak, başarılı oldukları söylenebilir. Ayrıca, gençlerin ilgisini çeken bu dersin onların manevi gelişimi açısından önemli bir görev ifa ettiğini de söyleyebiliriz.

2.1.2. Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları İle İlgili Bulgular

Bu bölümde katılımcı öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilgileri, dersten memnuniyet durumları ve bazı bağımsız değişkenler ile öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik sorulardan elde edilen bulgular açıklanmıştır.

2.1.2.1. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Öğrenci Tutum Düzeyleri

Tablo 15: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Öğrencilerin Tutum Düzeyleri

Mad No	Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutum Düzeyleri	X	Tutum Düzeyi
1	Hz. Muhammed'in Hayatı dersini iyi ki almışım.	4,32	Kesinlikle Katılıyorum
2	Sonraki senelerde de Hz. Muhammed'in Hayatı dersini almak istiyorum.	3,83	Katılıyorum
3	Hz. Muhammed'in Hayatı dersi yerine başka bir seçmeli dersi tercih etmek isterdim.	3,53	Katılmıyorum
4	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde kendimi bütün derslerden daha huzurlu ve mutlu hissediyorum.	3,74	Katılıyorum

Tablo 15' incelendiğinde öğrencilerin belirlenen tutum maddelerinden bir tanesine "Kesinlikle Katılıyorum", iki tanesine "Katılıyorum" dersle ilgili olumsuz bir maddeye ise "Katılmıyorum" düzeyinde sahip oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutumlara sahip olma düzeylerine ilişkin ortalama puanlar, 3,53 - 4,32 arasında değişmektedir. Hz. Muhammed'in Hayatı dersine öğrencilerin ilgilerinin, dersten memnuniyet durumlarının ölçülmesi amacıyla uygulanan ölçekten elde edilen bulgular çerçevesinde, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersinden memnun oldukları, Muhammed'in Hayatı dersinde kendilerini mutlu hissettikleri, bu dersi sonraki senelerde de seçmeyi düşündükleri, dolayısıyla derse yönelik genel tutumlarının, olumlu olduğu görülmektedir.

2.1.2.2. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları

Tablo 16: Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin Tutum Düzeylerine Yönelik t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	Sd	t	p
Kız	773	15,23	3,71	1400	2,48	0,013
Erkek	629	15,73	3,79			

Ankete katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasındaki fark, t-testi sonucu istatistiksel olarak ($p< 0,05$) düzeyinde önemli bulunmuştur. [$t(1400)= 2,48 , p < 0,05$].

Erkek öğrencilerin tutum puanı ortalamalarının (X=15,73), kız öğrencilerin tutum puanı ortalamasından (X= 15,23) yüksek bulunması sonucuna göre, erkek öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutumlarının kız öğrencilere göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

Bu bulgulara göre , "Cinsiyete göre, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutumları arasında önemli bir fark yoktur." şeklinde düzenlenen hipotez doğrulanmamaktadır. Yani, cinsiyet değişkeninin, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutumu üzerinde etkisi olduğu anlaşılmaktadır.

2.1.2.3. Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları

Tablo 17: Sınıf Düzeylerine Göre Öğrencilerin Tutum Düzeylerine Yönelik t-Testi Sonuçları

Sınıf	N	X	S	Sd	t	p
9.Sınıf	1004	15,49	3,64	1400	0,589	0,556
10.Sınıf	398	15,36	4,02			

Anket uygulanan 9. sınıf öğrencilerinin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum puanı ortalaması (X=15,49) , 10. sınıf öğrencilerinin tutum puanı ortalaması ise, (X=15,36) olarak bulunmuştur. 9. sınıf ve 10. sınıf öğrencilerinin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında t-testi sonucu ($p> 0,05$) düzeyinde önemli düzeyde bir fark yoktur. [$t(1400) = 0,589$ $p>0,05$]

Bu sonuçlara göre, "Sınıf düzeyine göre, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutumları arasında önemli bir fark yoktur." hipotezi doğru kabul edilmektedir.

Sınıf düzeyi bakımından, 9. sınıf ve 10. sınıf öğrencilerinin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutumlarında bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Sınıf değişkeninin, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutumlarını etkileyen önemli bir unsur olmadığı anlaşılmaktadır.

2.1.2.4. Okul Türlerine Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları

Tablo 18: Okul Türlerine Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi

Okul Türü	N	X	S	sd	F	p	1	2	3	4
1.Fen Lisesi	40	13,50	3,68	3/1398	36,634	0,000				*
2.Anadolu Öğrt. Lisesi	87	13,45	3,55						*	*
3.And. Lisesi	584	14,74	3,84			p<0,001 Önemli		*		*
4.Meslek Lisesi	691	16,42	3,42				*	*	*	
Toplam	1402	15,45	3,75							

ANLAMLI FARK : (1-4), (2-3), (2-4), (3-4)

Öğrencilerin okul türlerine göre Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin tutum puanlarına bakıldığında, Fen Lisesi öğrencilerinin puan ortalaması (X=13,50), Anadolu Öğretmen Lisesi öğrencilerinin puan ortalaması (X=13,45), Anadolu Lisesi öğrencilerinin puan ortalaması, (X=14,74) ve Meslek Lisesi öğrencilerinin puan ortalaması ise, (X=16,42) olarak bulunmuştur. Anadolu Lisesi ve Meslek Lisesi öğrencilerinin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik olumlu düzeyde, Fen Lisesi ve Anadolu Öğretmen Lisesi öğrencilerinin ise, "Kararsız" düzeyde bir tutuma sahip olduğu görülmektedir. Liseye yerleşme puanları açısından bakıldığında daha yüksek puanla yerleşen Fen Lisesi ve Anadolu Öğretmen Lisesi öğrencilerinin Anadolu Lisesi ve Meslek Lisesi öğrencilerine göre, tutum düzeyleri daha düşüktür.

Okul türleri bakımından Hz.Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin tutum puan ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığına varyans analizi ile bakılmış olup anlamlılık düzeyi değeri, 0,000 olarak bulunmuştur. Okul türlerine göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasında ($p<0,001$) düzeyinde istatistiksel olarak önemli bir fark olduğu anlaşılmıştır.

Ortalamalar arasındaki farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğuna Scheffe testi ile bakılmıştır. Buna göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik, Meslek Lisesi öğrencilerinin tutum düzeyinin, Fen Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi ve Anadolu Lisesi öğrencilerinin tutum düzeyinden daha yüksek olduğu, ayrıca, Anadolu Öğretmen Lisesi öğrencilerinin tutum düzeyinin de Anadolu Lisesi öğrencilerinin tutum düzeyinden daha düşük olduğu görülmüştür.

Elde edilen bu sonuçlara göre, "Devam ettikleri okul türleri, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutumlarını etkilemektedir." şeklinde düzenlenen hipotezin doğrulandığı anlaşılmaktadır. Okul türü değişkenin öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutumlarını etkileyen önemli bir etken olduğu söylenebilir.

2.1.2.5. Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları

Tablo 19: Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi

Anne Eğitim Düz.	N	X	S	sd	F	p	1	2	3	4	5	6
1.Okur- Yazar değil	47	16,19	3,47	5/1396	8,259	0,000						*
2.Okur-Yazar	46	16,21	3,41									*
3.İlkokul Mezunu	588	15,73	3,66			p<0,001 Önemli						*
4.Ortaokul Mezunu	355	15,63	3,28									*
5.Lise Mezunu	282	15,05	4,13									*
6.Üniversite Mezun	84	13,23	4,44				*	*	*	*	*	
Toplam	1402	15,45	3,75									

ANLAMLI FARK: (1-6), (2-6), (3-6), (4-6), (5-6)

Öğrencilerin anne eğitim düzeylerine göre Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin tutum puanlarına bakıldığında, annesi okur-yazar olmayanların derse karşı tutum puan ortalaması (X=16,19), annesi okur-yazar olanların derse karşı tutum puan ortalaması (X=16,21), annesi ilkokul mezunu olanların derse karşı tutum puan ortalaması (X=15,73), annesi ortaokul (ilköğretim) mezunu olanların derse karşı tutum puan ortalaması (X=15,63), annesi lise mezunu derse karşı tutum puan ortalaması (X=15,05), annesi üniversite mezunu öğrencilerin derse karşı tutum puan ortalaması(X=13,23) olarak bulunmuştur. Annesi üniversite mezunu öğrencilerin Hz.

Muhammed'in Hayatı dersine yönelik "Kararsız" düzeyde bir tutuma sahip olduğu, annesi okur-yazar olmayan, okur-yazar olan, ilkokul, ortaokul ve lise mezunu olan öğrencilerin ise, olumlu bir tutuma sahip olduğu görülmektedir.

Anne eğitim düzeyleri bakımından Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin tutum puan ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığına varyans analizi ile bakılmış olup anlamlılık düzeyi değeri, 0,000 olarak bulunmuştur. Anne eğitim düzeylerine göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasında ($p<0,001$) düzeyinde istatistiksel olarak önemli bir fark olduğu anlaşılmıştır.

Ortalamalar arasındaki farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğuna Scheffe testi ile bakılmıştır. Buna göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin öğrenci tutumunda, annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin tutum düzeyi, diğer grupların tutum düzeyine göre daha düşük olarak bulunmuştur.

2.1.2.6. Baba Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları

Tablo 20: Baba Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi

Baba Eğitim Düzeyi	N	X	S	sd	F	p	1	2	3	4	5	6
1.Okur-Yazar değil	20	15,15	2,92	5/1396	10,287	0,000						
2.Okur-Yazar	42	15,88	3,78									
3.İlkokul Mezunu	469	16,10	3,26			p<0,001 Önemli						*
4.Ortaokul Mezunu	345	15,62	3,18									*
5.Lise Mezunu	331	15,24	4,31									*
6.Üniversite Mezun	195	13,90	4,37						*	*	*	
Toplam	1402	15,45	3,75									

ANLAMLI FARK: (3-6), (4-6), (5-6)

Öğrencilerin baba eğitim düzeylerine göre Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin tutum puanlarına bakıldığında, babası okur-yazar olmayanların derse karşı tutum puan ortalaması (X=15,15), babası okur-yazar olanların derse karşı tutum puan ortalaması (X=15,88), babası ilkokul mezunu olanların derse karşı tutum puan ortalaması (X=16,10), babası ortaokul (ilköğretim) mezunu olanların derse karşı tutum puan ortalaması (X=15,62), babası lise mezunu derse karşı tutum puan

ortalaması (X=15,24), babası üniversite mezunu öğrencilerin derse karşı tutum puan ortalaması (X=13,90) olarak bulunmuştur. Baba eğitim düzeyine göre öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik genel olarak, olumlu bir tutuma sahip olduğu görülmektedir.

Baba eğitim düzeyleri bakımından öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin tutum puan ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığına bakmak için yapılan varyans analizi sonucu anlamlılık düzeyi değeri, 0,000 olarak bulunmuştur. Baba eğitim düzeylerine göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasında ($p<0,001$) düzeyinde istatistiksel olarak önemli bir fark olduğu anlaşılmıştır.

Ortalamalar arasındaki farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğuna Scheffe testi ile bakılmıştır. Buna göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin öğrenci tutumunda, babası üniversite mezunu olan öğrencilerin tutum düzeyi, ilkokul, ortaokul ve lise mezunu olan öğrencilerin tutum düzeyine göre, daha düşük bulunmuştur. Ancak, diğerler grupların birbirleri arasında farkın önemli olmadığı görülmüştür.

Tablo 19 ve Tablo 20' de anne ve babanın eğitim düzeyi ile ilgili bulgular, "Anne ve baba eğitim düzeyi arttıkça, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyi düşmektedir." şeklindeki hipotezi kısmen doğrulamaktadır.

2.1.2.7. Yaz Kur'an Kursuna Devam Etme Durumuna Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları

Tablo 21: Yaz Kur'an Kursuna Devam Etme Durumuna Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi

Yaz Kur'an Kursuna Devam Durumu	N	X	S	sd	F	p	1	2	3
1.Her yaz düzenli giderim	397	16,17	3,14	2/1399	12,441	0,000		*	*
2.Hiç Kuran kursuna gitmedim	126	14,51	5,46			p<0,001 Önemli	*		
3.Yaz Kuran kurslarına katıldım ancak devam etmedim	879	15,26	3,66				*		
Toplam	1402	15,45	3,75						

ANLAMLI FARK : (1-2), (1-3)

Yaz Kur'an kursuna devam etme durumuna göre öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyleri incelenmiştir. Her yaz Kur'an

kursuna düzenli gittiğini ifade edenlerin tutum puan ortalaması (X=16,17) , hiç yaz Kur'an kursuna gitmediğini ifade edenlerin tutum puan ortalaması (X=14,51), yaz Kur'an kurslarına katıldığını ancak düzenli olarak devam etmediğini ifade edenlerin tutum puan ortalaması (X=15,26) olarak bulunmuştur. Her üç grup da Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik, olumlu bir tutuma sahiptir.

Yaz Kur'an kursuna devam etme durumu bakımından öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin tutum puan ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığına varyans analizi ile bakılmış olup anlamlılık düzeyi değeri, 0,000 olarak bulunmuştur. Yaz Kur'an kursuna devam etme durumlarına göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasında ($p<0,001$) düzeyinde istatistiksel olarak önemli bir fark vardır.

Ortalamalar arasındaki farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğuna Scheffe testi ile bakılmıştır. Buna göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin öğrenci tutumunda, her yaz düzenli olarak Kur'an kursuna gittiğini ifade eden öğrencilerin tutum düzeylerinin hiç Kur'an kursuna gitmediğini ya da düzenli devam etmediğini belirten öğrencilerin tutum düzeylerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Elde edilen bu sonuçlar, "Yaz Kur'an kursuna düzenli olarak devam eden öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyi, yaz Kur'an kursuna hiç gitmeyen veya düzenli olarak devam etmeyen öğrencilerin bu derse yönelik tutum düzeyine göre daha yüksektir." şeklinde düzenlenen hipotezi doğrular niteliktedir.

Kaya (1998) tarafından yapılan dini tutumla ilgili araştırmada da yaz Kur'an kursuna giden öğrencilerin tutum düzeyi Kur'an kursuna gitmeyen öğrencilerin tutum düzeyine göre yüksek bulunmuştur.[27]TDB dersi ile ilgili araştırmamızda da Ku'ran kursuna devam etme durumunun derse karşı tutumu olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.[28]

[27]Mevlüt Kaya, Din Eğitiminde İletişim ve Dini Tutum, Samsun: Etüt yayınları: 1998, s. 212.
[28]Katipoğlu, Liselerde(9 ve 10.Sınıf) Seçmeli Olarak Okutulan Temel Dini Bilgiler Dersinin Öğrenci görüşleri Açısından Değerlendirilmesi, s. 24

Ailesi ve kendisi olumlu dini tutuma sahip öğrencilerin Kur'an kursuna devam ettiği, bu olumlu tutumun, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik olumlu tutum takınmasında etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca, "Kişinin din konusunda olumlu veya olumsuz bir tavır takınabilmesi, dinin ne olduğunu bilmesiyle mümkün olur. Aksi halde, lehte veya aleyhte bir şartlanma olabilir."[29]İşte, Kuran kursuna devam eden öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine karşı olumlu bir tutum takınmasında bu konularla ilgili bilgi sahibi olmaları da etkili olmuştur, denilebilir.

Çünkü, seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersi ile yaz tatillerinde kısa süreliğine öğrencilerin isteğe bağlı olarak devam ettiği, yaz Kur'an kursları benzer içerik ve amaçlara sahiptir. Dolayısıyla, her iki eğitim kanalının birbirini desteklemesi beklenen bir durumdur.[30]

2.1.2.8. Öğrencileri Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Almaya Yönlendiren Sebeplere Göre Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları

Tablo 22: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Almaya Yönlendiren Sebeplere Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi

Dersi Almaya Yön. Sebep	N	X	S	sd	F	p	1	2	3	4	5	6
1.Kendi ilgi ve merakım	890	16,62	2,87	5/1396	63,406	0 ,000		*	*	*	*	*
2.Ailemin isteği	132	13,49	3,56			p<0,001 Önemli	*				*	
3.Öğretmenlerin Teşviki	121	14,16	3,32				*					
4.Çevre veya arkadaş teşv.	36	13,16	3,43				*					
5.Bilinçli bir tercih değildi	117	12,04	4,11				*	*	*			*
6.Diğer	106	14,12	5,68				*				*	
Toplam	1402	15,45	3,75									

ANLAMLI FARK : (1-2), (1-3), (1-4), (1-5), (1-6), (2-5)), (3-5), (5-6)

Tablo incelendiğinde, kendi ilgi ve merakı sonucu Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencilerin derse karşı tutum puan ortalaması (X=16,62), ailesinin isteği sonucu Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencilerin derse karşı tutum puan ortalaması (X=13,49), öğretmenlerinin teşviki sonucu Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencilerin derse karşı tutum puan ortalaması (X=14,16),

[29]Mualla Selçuk vd., *Din Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 2000, s. 213.
[30]Meydan, "Din, Ahlak ve Değerler Alanı Seçmeli Derslerinin Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi" s. 232.

çevresinin veya arkadaşlarının teşvik etmesi sonucu Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencilerin derse karşı tutum puan ortalaması (X=13,16), bilinçsiz olarak Hz. Muhammed'in Hayatı dersini tercih eden öğrencilerin derse karşı tutum puan ortalaması (X=12,04), sebep belirtmeksizin diğer seçeneğini işaretleyen öğrencilerin derse karşı tutum puan ortalaması (X=14,12) olarak bulunmuştur. Ailesinin isteği, çevresinin veya arkadaşlarının teşvik etmesi ve bilinçsiz olarak Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencilerin derse karşı kararsız düzeyde, kendi ilgi ve merakı, öğretmenlerin teşviki ve gerekçe göstermeksizin diğer diyen öğrencilerin ise, olumlu bir tutuma sahip olduğu görülmektedir.

Hz.Muhammed'in Hayatı dersini almaya yönlendiren sebepler bakımından öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin tutum puan ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığına bakmak için varyans analizi uygulanmış olup anlamlılık düzeyi değeri, 0,000 olarak bulunmuştur. Dersi almaya yönlendiren sebeplere göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasında ($p<0,001$) düzeyinde istatistiksel olarak önemli bir fark olduğu anlaşılmıştır.

Ortalamalar arasındaki farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğuna Scheffe testi ile bakılmıştır. Buna göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin öğrenci tutumunda, "kendi ilgi ve merakı" doğrultusunda Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyi, "ailemin isteği", "öğretmenlerimin teşviki" "çevremin veya arkadaşların teşvik etmesi","bilinçli ve istekli bir tercih değildi" ve gerekçe göstermeksizin "diğer" diyen öğrencilerin tutum düzeylerinden daha yüksek olarak görülmüştür. Ayrıca, "bilinçli ve istekli bir tercih değildi" diyenlerin, "ailemin isteği", "öğretmenlerimin teşviki" ve "diğer" seçeneğini işaretleyen öğrencilerin tutum düzeyinden daha düşük bir tutum düzeyine sahip olduğu görülmüştür.

Bu sonuçlar, "Hz. Muhammed'in Hayatı dersini kendi ilgi ve merakı sonucu alan öğrencilerin bu derse yönelik tutum düzeyi, bu dersi diğer etkenlere bağlı olarak alan öğrencilerin tutum düzeyine göre daha yüksektir." şeklinde ifade edilen hipotezi doğrulamaktadır.

Görüldüğü gibi, bilinçli olarak ve kendi isteği ile Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçenlerin tutum düzeyleri diğerlerine göre önemli oranda yüksek çıkmıştır.

TDB dersiyle ilgili araştırmamız sonucunda da kendi ilgi ve isteği ile bu dersi seçen öğrencilerin tutum düzeyi yüksek bulunmuştur.[31] Bu durum ilgi ve ihtiyaçların tutumu etkileyen önemli bir faktör olmasıyla ilgilidir.

İnsanı içten harekete geçirerek belli bir yönde davranışa sevk eden ilgi, ihtiyaç, istek, amaç, dürtü gibi kelimelerle ifade edilen ve güdü (motif) olarak adlandırılan bir takım faktörler vardır.[32]İnsan, bu ihtiyaçlarına doyum bulan ve kendine haz veren durumlara yaklaşma, acı ve elem veren durumlardan kaçınma eğilimi gösterir. Dolayısıyla insan ihtiyaç ve isteklerini tatmin eden durumlara karşı olumlu, engel olanlara karşı da olumsuz tutum takınır."[33]

İşte, kendi isteği ve merakı sonucu Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencilerin bu derse karşı tutum düzeyinin yüksek çıkması, ilgi ve ihtiyaçlarının tatmin olmasıyla ilgilidir. DKAB öğretmenlerine bu konuda önemli bir görev düşmektedir. Öğrencilerin ilgi, istek ve merakını uyandıracak, yöntem ve tekniklerle dersleri işlemeleri, onların üzerinde olumlu sonuçlar meydana getirecektir.

2.1.2.9. Hangi Yönden Katkı Sağlayacağı İle İlgili Öğrenci Düşüncelerine Göre Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları

Tablo 23: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Hangi Yönden Katkı Sağlayacağı Düşüncelerine Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Hangi Yönden Katkı Sağlayacak	N	X	S	sd	F	p	1	2	3	4	5
1.Hz. Muhammed'i daha iyi tanımamı sağlayacak	970	15,76	3,25	4/1397	42,459	0,000				*	
2.Daha dindar bir insan olmamı sağlayacak	60	16,70	3,40			p<0,001 Önemli				*	
3.Daha ahlaklı bir insan olmamı sağlayacak	211	16,04	3,19							*	
4.Bir beklentim yoktu	116	11,45	4,24				*	*	*		*
5.Diğer	45	14,64	7,49								
Toplam	1402	15,45	3,75								

ANLAMLI FARK : (1-4), (2-4), (3-4), (5-4)

[31]Katipoğlu, Liselerde (9 ve 10.Sınıf) Seçmeli Olarak Okutulan Temel Dini Bilgiler Dersinin Öğrenci görüşleri Açısından Değerlendirilmesi, s. 27.
[32]Hayati Hökelekli, *Din Psikolojisi*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı,1998, s. 80.
[33]Kaya, Din Eğitiminde İletişim ve Dini Tutum, s. 51.

Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin hangi yönden katkı sağlayacağı ile ilgili beklentilerine göre Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin tutum puanlarına bakıldığında, Hz. Muhammed'i daha iyi tanımasını sağlayacak düşüncesiyle Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencilerin derse karşı tutum puan ortalaması (X=15,76), daha dindar bir insan olmamı sağlayacak düşüncesiyle seçen öğrencilerin derse karşı tutum puan ortalaması (X=16,70), daha ahlaklı bir insan olmasını sağlayacak düşüncesiyle seçen öğrencilerin derse karşı tutum puan ortalaması (X=16,04), bir beklentisi olmaksızın Hz. Muhammed'in Hayatı dersini tercih eden öğrencilerin derse karşı tutum puan ortalaması (X=11,45), sebep belirtmeksizin diğer seçeneğini işaretleyen seçen öğrencilerin derse karşı tutum puan ortalaması (X=14,64) olarak bulunmuştur. Bir beklentisi olmaksızın Hz. Muhammed'in Hayatı dersini tercih eden öğrencilerin derse karşı kararsız düzeyde, "Hz. Muhammed'i daha iyi tanımamı sağlayacak", "daha dindar bir insan olmamı sağlayacak", "daha ahlaklı bir insan olmamı sağlayacak" ve sebep belirtmeksizin "diğer" seçeneklerini işaretleyen seçen öğrencilerin derse karşı olumlu bir tutuma sahip olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçerken dersin hangi yönden katkı sağlayacağı ile ilgili beklentileri bakımından Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin tutum puan ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığına varyans analizi ile bakılmış olup anlamlılık düzeyi değeri, 0,000 olarak bulunmuştur. Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçerken hangi yönden katkı sağlayacağı beklentilerine göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasında ($p<0,001$) düzeyinde istatistiksel olarak önemli bir fark olduğu anlaşılmıştır.

Ortalamalar arasındaki farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğuna Scheffe testi ile bakılmıştır. Buna göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin öğrenci tutumunda, bir beklentisi olmaksızın Hz. Muhammed'in Hayatı dersini tercih eden öğrencilerin bu derse yönelik tutum düzeyi, Hz. Muhammed'i daha iyi tanımamı sağlayacak, daha dindar bir insan olmamı sağlayacak, daha ahlaklı bir insan olmamı sağlayacak ve sebep belirtmeksizin diğer seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin tutum düzeyinden daha düşük olarak bulunmuştur.

Bu sonuçlara göre, "Kendisine çeşitli yönlerden katkı sağlayacağı düşüncesiyle, bilinçli olarak Hz. Muhammed'in Hayatı dersini alan öğrencilerin bu derse ilişkin tutum düzeyi, hiçbir beklentisi olmaksızın bu dersi seçen öğrencilerin

tutum düzeyine göre daha yüksektir."şeklinde kurulmuş olan hipotezin doğrulandığı anlaşılmaktadır.

Görüldüğü gibi, bilinçli olarak, kendisine çeşitli yönlerden fayda sağlayacağı düşüncesiyle, yani belli bir amaç doğrultusunda dersi seçen öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine karşı tutumları beklentisi olmaksızın bu dersi seçen öğrencilerin tutumundan daha olumludur.

Bu durumda ders öğretmenlerine önemli görevler düşmektedir. Çünkü derse özel ilgi gösteren öğrencilerle, bilinçsizce bu dersi seçen öğrenciler aynı sınıfta bulunmaktadır. İlgisiz öğrencilerin dersi kaynatma, arkadaşlarının motivasyonunu bozması kuvvetle muhtemeldir. Bu nedenle ders öğretmenleri, bu tür öğrencilerin dersi benimsemeleri ve dersin önemini algılamaları için özel yöntem ve teknikler geliştirmelidir. Böylece, hem sınıf ortamını ders işlenebilir hale getirebilecek hem de onların da derse karşı olumlu tutum takınmalarını sağlayabilecektir.

2.1.2.10. Ders Öğretmeninin Etkisine Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları

Tablo 24: Ders Öğretmeninin Etkisine Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi

Ders Öğretmeni Etkisi	N	X	S	sd	F	p	1	2	3	4
1.Derse ısındırdı	993	16,37	2,92	3/1398	85,692	0,000		*	*	
2.Dersten soğuttu	79	12,67	4,57				*			*
3.Etkilemedi	318	13,21	3,93			p<0,001 Önemli	*			*
4.Diğer	12	16,83	12,42					*	*	
Toplam	1402	15,45	3,75							

ANLAMLI FARK : (1-2), (1-3), (2-4), (3-4)

Ders öğretmeninin etkisine göre öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyleri incelenmiştir. Öğretmeninin derse ısındırdığını ifade edenlerin tutum puan ortalaması (X=16,37) , dersten soğuttuğunu ifade edenlerin tutum puan ortalaması (X=12,67) ,etkilemediğini ifade edenlerin tutum puan ortalaması (X=13,21) , diğer maddesini işaretleyenlerin tutum puan ortalaması (X=16,83) olarak bulunmuştur. "Diğer" seçeneğini işaretleyen öğrencilerin tutum puan ortalamasının yüksek (X=16,83) olması, bu öğrencilerin öğretmenlerinden olumlu yönde etkilendiğini, ancak duygularını "derse ısındırdı" ifadesiyle tam örtüştüremedikleri için "diğer" ifadesini işaretledikleri şeklinde değerlendirilebilir.

Ders öğretmeninin dersten soğuttuğunu ve etkilemediğini ifade eden öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik "Kararsız" düzeyde, derse ısındırdığını ve diğer, seçeneğini işaretleyen öğrencilerin ise olumlu bir tutuma sahip olduğu görülmektedir.

Ders öğretmeninin etkisi bakımından öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin tutum puan ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığına varyans analizi ile bakılmış olup anlamlılık düzeyi değeri, 0,000 olarak bulunmuştur. Ders öğretmeninin etkisine göre Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasında ($p<0,001$) düzeyinde istatistiksel olarak önemli bir fark olduğu anlaşılmıştır.

Ortalamalar arasındaki farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğuna Scheffe testi ile bakılmıştır. Buna göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin öğrenci tutumunda, öğretmenin "derse ısındırdığını" ifade eden ve "diğer" şıkkını işaretleyen öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyi "dersten soğuttu" ve "etkilemedi" diyen öğrencilerin tutum düzeyinden daha yüksek olarak bulunmuştur.

Elde edilen bu verilere göre, " Ders öğretmeninin kendilerini "derse ısındırdığını" ifade eden öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyi, kendilerini "dersten soğuttuğunu" ve "etkilemediğini" belirten öğrencilerin tutum düzeyine göre daha yüksektir."şeklinde ifade edilen hipotez doğrulanmaktadır.

Bu sonuçlar, ders öğretmeninin öğrenciler üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkisinin onların derse karşı tutumunu etkileyen önemli bir faktör olduğunu ifade etmektedir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin bu bilinçle hareket ederek, gerek ders işlerken gerekse ders dışında öğrencilerle kuracakları diyaloglarında; otoriter, baskıcı, ilgisiz, ön yargılı, sürekli eleştiren bir öğretmen profili yerine, babacan, sevgi dolu, öğrenciyi dinleyen, anlamaya çalışan ve sorunlara çözüm odaklı yaklaşan bir öğretmen profiliyle, onların güvenini kazanmalıdır. Böylelikle, öğretmenini seven öğrenciler dersi de sevecek ve derse ilişkin tutumlarında pozitif yönde gelişme olacaktır.

2.1.2.11. Tüm Derslerdeki Başarı Durumuna Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları

Tablo 25: Tüm Derslerdeki Başarı Durumuna Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi

Tüm Derslerde Başarı Durumu	N	X	S	sd	F	p	1	2	3	4
1.Çok başarılı	123	15,85	3,82	3/1398	4,027	0,007				*
2.Başarılı	605	15,70	3,46			p< 0,01 Önemli				*
3.Kısmen başarılı	635	15,23	3,93							
4.Başarısız	39	14,00	4,54				*	*		
Toplam	1402	15,45	3,75							

ANLAMLI FARK : (1-4), (2-4)

Tüm derslerdeki başarı durumuna göre öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum puanlarına bakıldığında, çok başarılı olduğunu ifade edenlerin tutum puan ortalaması (X=15,85), başarılı olduğunu ifade edenlerin tutum puan ortalaması (X=15,70), kısmen başarılı olduğunu ifade edenlerin tutum puan ortalaması (X=15,23), başarısız olduğunu ifade edenlerin tutum puan ortalaması (X=14,00) olarak bulunmuştur. Buna göre, dört grubun da Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik olumlu bir tutuma sahip olduğu görülmektedir.

Tüm derslerdeki başarı durumu bakımından öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin tutum puan ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığına varyans analizi ile bakılmış olup anlamlılık düzeyi değerinin 0,007 olduğu görülmüştür. Tüm derslerdeki başarı durumuna göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasında ($p<0,01$) düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu anlaşılmaktadır.

Ortalamalar arasındaki farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğuna Scheffe testi ile bakılmıştır. Buna göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin öğrenci tutumunda, tüm derslerde "oldukça başarılı" ve "başarılı" olduğunu ifade eden öğrencilerin bu derse yönelik tutum düzeyi, "başarısız" olduğunu belirten öğrencilerin tutum düzeyinden daha yüksek olarak bulunmuştur.

Bu sonuç, "Tüm derslerdeki genel başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin Hazreti Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyi daha yüksektir." şeklinde ileri sürülen hipotezin doğrulandığını ve tüm derslerdeki başarı durumunun

Hz. Muhammed'in Hayatı dersine karşı öğrencilerin tutum düzeyini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

2.1.2.12. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersindeki Başarı Durumuna Göre Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Tutumları

Tablo 26: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersindeki Başarı Durumuna Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarının İstatistiksel Analizi

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Başarı Durumu	N	X	S	sd	F	p	1	2	3	4
1.Çok başarılı	572	16,28	3,38	3/1398	34,574	0,000		*	*	*
2.Başarılı	654	15,28	3,36			P<0,001 Önemli	*		*	*
3.Kısmen başarılı	157	13,74	5,14				*	*		*
4.Başarısız	19	10,36	4,44				*	*	*	
Toplam	1402	15,45	3,75							

ANLAMLI FARK : (1-2), (1-3), (1-4), (2-3), (2-4), (3-4)

Hz. Muhammed'in Hayatı dersindeki başarı durumuna göre öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyleri incelenmiştir. Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde çok başarılı olduğunu ifade edenlerin tutum puan ortalaması (X=16,28) , Başarılı olduğunu ifade edenlerin tutum puan ortalaması (X=15,28), Kısmen başarılı olduğunu ifade edenlerin tutum puan ortalaması (X=13,74), Başarısız olduğunu ifade edenlerin tutum puan ortalaması (X=10,36) olarak bulunmuştur. Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde "oldukça başarılı", "başarılı" ve "kısmen başarılı" olduğunu ifade eden öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik olumlu, "başarısız" diyen öğrencilerin ise, düşük düzeyde bir tutuma sahip oldukları görülmektedir.

Hz. Muhammed'in Hayatı dersindeki başarı durumu bakımından öğrencilerin bu derse ilişkin tutum puan ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığına varyans analizi ile bakılmış olup anlamlılık düzeyi değeri 0,000 olarak bulunmuştur. Hz. Muhammed'in Hayatı dersindeki başarı durumuna göre öğrencilerin bu derse ilişkin tutum puan ortalamaları arasında ($p<0,001$) düzeyinde istatistiksel olarak önemli bir fark olduğu anlaşılmıştır.

Ortalamalar arasındaki farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğuna Scheffe testi ile bakılmıştır. Buna göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin öğrencilerin tutumunda, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde "oldukça başarılı"

olduğunu ifade eden öğrencilerin bu derse yönelik tutum düzeyi, "başarılı", "kısmen başarılı" veya "başarısız" diyen öğrencilerin tutum düzeyinden, "başarılı" olduğunu ifade eden öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyi, "kısmen başarılı" veya "başarısız" diyen öğrencilerin tutum düzeyinden ve "kısmen başarılı" olduğunu ifade eden öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyi, "başarısız" diyen öğrencilerin tutum düzeyinden daha yüksek olarak, bulunmuştur.

Elde edilen bulgular, "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde başarılı olan öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyi, bu derste başarısız olan öğrencilerin tutum düzeyine göre daha yüksektir." şeklinde düzenlenen hipotezi doğrulamaktadır.

Bu sonuca göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersindeki başarı durumunun bu derse karşı tutum düzeyini olumlu yönde etkilediği anlaşılmaktadır.

2.1.3. Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin İçeriği ve Materyallerinden Memnuniyet Durumu

Tablo 27: Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin İçeriği ve Materyallerinden Memnuniyet Durumu

Madde No	Hz.Muhammed'in Hayatı Dersinin İçeriği ve Materyallerinden Memnuniyet Durum Maddeleri	X	Memnuniyet Düzeyi
M5	Hz.Muhammed'in Hayatı dersinde kullandığımız öğretim materyali (ders kitabı) yeterince ilgi çekicidir.	3,18	Kararsızım
M6	Hz.Muhammed'in Hayatı dersindeki konular yeterince ilgi çekici değildir.	3,53	Katılmıyorum
M13	Hz.Muhammed'in Hayatı dersinde kullandığımız öğretim materyali dil ve üslup olarak seviyemize uygundur.	4,08	Katılıyorum
M14	Hz.Muhammed'in Hayatı dersi müfredatında toplumsal hayata yönelik uygulamalara yeterince yer verilmiştir	3,93	Katılıyorum
M15	Hz. Muhammed'in Hayatı dersi müfredatında Hz Muhammed'in Hayatındaki gizemli ve ilginç olaylara, yaşadığı zorluklara yeterince yer verilmemiştir.	2,85	Kararsızım
M16	Hz.Muhammed'in Hayatı dersinde Hz. Peygamberin hayatı kronolojik olarak ele alınmadığı için olay ve olgular arasında neden sonuç ilişkisi kurmakta zorlanıyorum.	3,23	Kararsızım

Tablo incelendiğinde, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin içeriği ve materyallerinden memnuniyet düzeyini tespit etmek için belirlenen maddelerden alınan puanlara göre, öğrencilerin; dersin konularının ilgi çekiciliği, derste kullanılan öğretim materyalinin dil ve üslup olarak öğrenci seviyesine uygunluğu, ders müfredatında toplumsal hayata yönelik uygulamalara yeterince yer verildiği hususlarında" Katılıyorum" düzeyinde ortalamaya, derslerde kullanılan öğretim materyalinin (ders kitabı) yeterince ilgi çekiciliği, ders müfredatında Hz. Muhammed'in hayatındaki gizemli ve ilginç olaylara, yaşadığı zorluklara yeterince yer verilmediği, konuların ele alınırken kronolojik olarak ele alınmaması nedeniyle öğrenme zorluğu çekme hususlarında "Kararsızım" düzeyinde ortalamaya sahip oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin içeriği ve materyallerine ilişkin tutumlara sahip olma düzeylerine ilişkin ortalama puanlar, 2.85- 4.08 arasında değişmektedir. Öğrenciler, konuların ilgi çekiciliği, öğretim materyalinin dil ve üslup yönünden seviyeye uygunluğu, ders müfredatındaki toplumsal uygulamalarla yer verilmesi yönünden içerik ve materyalleri yeterli görmektedirler. Bu sonuç, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin içeriği ve materyallerine ilişkin tutumlarının, genelde olumlu olduğunu göstermektedir.

Elde edilen veriler birlikte değerlendirildiğinde, "Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin içeriği ve materyallerine ilişkin tutumları, genelde olumludur." hipotezinin doğrulandığı anlaşılmaktadır.

Ancak, kararsız düzeyde puan ortalamalarının da dikkate alınarak, ders materyallerinin daha ilgi çekici hale getirilmesi, ders müfredatında Hz. Muhammed'in hayatındaki gizemli ve ilginç olaylara ve yaşadığı zorluklara yer verilmesi, konuların daha kolay öğrenilebilir ve hatırlanabilir hale gelmesi için olay ve olguların birbiriyle bağlantılı bir şekilde kronolojik olarak ele alınması gibi hususlarda, gerekli iyileştirmelerin yapılması, dersin amaçlarını gerçekleştirmek açısından önemlidir.

Bahçekapılı (2013) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin seçmeli din dersleri için hazırlanan kitapları çok fazla beğenmediği belirlenmiştir. Öğretmen ve

öğrencilerin içerik açısından beğendikleri tek kitabın ise, Hz. Muhammed'in Hayatı ders kitabı olduğu tespit edilmiştir.[34]

2.1.4. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinden Elde Ettikleri Kazanımlara Dair Öğrencilerin Algı Düzeyi

Tablo 28: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinden Elde Ettikleri Kazanımlara Dair Öğrencilerin Algı Düzeyi

Mad. No	Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinden Elde Ettikleri Kazanımlara Dair Öğrencilerin Algı Düzeyi Mad.	X	Memnuniyet Düzeyi
M7	Dinimle ilgili merak ettiğim soruları cevaplarını ve öğrenmek istediğim konuları Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde öğrenme imkânı buluyorum.	4,26	Kesinlikle Katılıyorum
M8	Hz. Muhammed'in Hayatı dersi ibadetlerimi daha özenle yapmama katkıda bulunuyor.	3,99	Katılıyorum
M9	Hz. Muhammed'in Hayatı dersi daha ahlaklı bir insan olmama katkıda bulundu.	4,12	Katılıyorum
M10	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin diğer derslerimdeki başarımın yükselmesine katkı yapacağına inanıyorum.	3,43	Katılıyorum

Tablo incelendiğinde, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinden elde ettikleri kazanımlara dair öğrencilerin algı düzeyini tespit etmek için belirlenen maddelerden alınan puanlara göre öğrencilerin; diniyle ilgili merak ettiği soruların cevaplarını ve öğrenmek istediği konuları Hz Muhammed'in Hayatı dersinde öğrenme imkânı bulması hususunda "Kesinlikle Katılıyorum" düzeyinde ortalamaya, ibadetlerini daha özenle yapmalarına, daha ahlaklı bir insan olmalarına katkıda bulunması ve Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin zamanla diğer derslerindeki başarılarının yükselmesine katkı yapacağı hususlarında" Katılıyorum" düzeyinde ortalamaya sahip oldukları görülmektedir.

Hz. Muhammed'in Hayatı dersinden elde ettikleri kazanımlara dair öğrencilerin algı düzeylerine ilişkin ortalama puanlar, 3.43 - 4.26 arasında değişmektedir. Öğrenciler, bu dersin inandıkları din ile ilgili merak ettikleri bilgilere ulaşma, ibadet etme, ahlaklı insan olma ve diğer derslerde başarılı olmaları hususlarında kendilerine katkısı olduğunu düşünmektedirler. Bu sonuç, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersinden elde ettikleri kazanımlara dair olumlu düzeyde bir algıya sahip olduğunu göstermektedir.

[34]Bahçekapılı, *Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri İmkânlar, Fırsatlar, Aktörler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri,* s. 260.

Bu bulgulara göre, "Öğrenciler, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinden elde ettikleri kazanımlara dair olumlu bir algıya sahiptir." şeklinde kurulmuş hipotez doğrulanmaktadır.

2.1.5. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin Yanındaki İşlevine Dair Öğrencilerin Algı Düzeyi

Tablo 29: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin Yanındaki İşlevine Dair Öğrencilerin Algı Düzeyi

Mad. No	Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin Yanındaki İşlevine Dair Algı	X	Algı Düzeyi
M11	Din Kült. ve Ahlak Bilgisi dersinde öğrenemediğim pek çok şeyi Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde öğreniyorum.	3,77	Katılıyorum
M12	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde konular Din kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin tekrarı gibidir.	2,23	Katılıyorum

Tablo incelendiğinde, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin yanındaki işlevine dair öğrencilerin algı düzeyini tespit etmek için belirlenen "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğrenemediğim pek çok şeyi Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde öğreniyorum" yargısına (3,77) "Katılıyorum" düzeyinde sahip oldukları görülmektedir.

Bu sonuç, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin yanındaki işlevine dair öğrenci algılarının olumlu düzeyde olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin okullarda okutulmaya başlanmasının önemli ve yararlı bir çalışma olduğunu söyleyebiliriz.

Ancak, "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde konular Din kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin tekrarı gibidir" yargısı ile ilgili ortalama puan, (2,23) düzeyinde düşük bulunmuştur. Öğrencilerin bu dersin DKAB dersinin tekrarı gibi olduğu hususunda "Katılıyorum" düzeyinde bir algıya sahip oldukları görülmektedir.

Bu bulgular, " Öğrenciler, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin içeriğini, DKAB dersinin yanındaki işlevi açısından yeterince orijinal bulmamaktadırlar." şeklinde düzenlenen hipotezin kısmen doğrulandığını göstermektedir.

Meydan (2013) tarafından yapılan araştırmada da bu maddeye katılanların yüzdesi (% 56,9) yüksek çıkmıştır. Meydan, bu durumun tekrar imkânı verdiği için olumlu olarak yorumlanabileceğini, ancak dersin kendine has amaçları

gerçekleştirme noktasındaki yeterliliği açısından sorunlu görüldüğünü ifade etmiştir.[35]

Seçmeli din dersleri ve DKAB dersinin içeriklerinin yeniden gözden geçirilerek düzenleme yapılması gerekmektedir. Böylece, din eğitim öğretimi derslerinin öğrenciler tarafından birbirinin tekrarı olarak algılanmaması, öğrencilerin dersten sıkılarak, derse karşı olumsuz tutum takınmamaları ve derslere ilgilerinin artması sağlanmış olacaktır.

2.2. Öğretmenlerle İlgili Bulgular

2.2.1. Öğretmenlerle İlgili Kişisel Bilgiler

Bu bölümde katılımcı Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerine cinsiyetleri, mezun oldukları eğitim kurumu, görev yaptıkları eğitim kurumu ve meslekteki çalışma sürelerini belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur. Elde edilen bulgular tablolaştırılarak açıklanmıştır.

2.2.1.1. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Dağılımı

Tablo 30: Ankete Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Sayı	%
Kadın	14	21,5
Erkek	51	78,5
Toplam	65	100,0

Yukarıdaki tablodaki elde edilen verilere göre, araştırmaya toplam 65 Öğretmen katılmış olup bunların , % 21,5'i (14) kadın, 78,5'i (51) ise erkektir.

2.2.1.2. Mezun Oldukları Eğitim Kurumuna Göre Öğretmenlerin Dağılımı

Tablo 31: Ankete Katılan Öğretmenlerin Mezun Oldukları Eğitim Kurumuna Göre Dağılımı

Mezun Oldukları Eğitim Kurumu	Sayı	%
Yüksek İslam Enstitüsü Mezunu	5	7,7
İlahiyat Fakültesi Mezunu	39	60,0
DKAB Mezunu	3	4,6
Yüksek Lisans Mezunu	12	18,5
Doktora Mezunu	2	3,1
Sınıf Öğretmenliği Mezunu	4	6,2
Toplam	65	100,0

[35]Meydan, "Din, Ahlak ve Değerler Alanı Seçmeli Derslerinin Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi" s. 246.

Tablo 'ya göre, katılımcı öğretmenlerin öğrenim durumları, % 7,7'si (5) Yüksek İslam Enstitüsü Mezunu, % 60,0'ı (39) İlahiyat Fakültesi Mezunu, % 4,6'sı (3) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Mezunu, % 18,5'i (12) Yüksek Lisans Mezunu, % 3,1'i (2) Doktora Mezunu,% 6,2'si (4) Sınıf Öğretmenliği Mezunu düzeyindedir.

Sınıf öğretmenliği mezunları, lisans döneminde sınıf öğretmenliği öğrenimi görürken, yan alan olarak DKAB dersini okuyan ve MEB alan değişikliği sonrası Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği branşına geçen öğretmenleri ifade etmektedir.

2.2.1.3. Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Öğretmenlerin Dağılımı

Tablo 32: Ankete Katılan Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Dağılımı

Görev Yapılan Okul Türü	Sayı	%
Fen Lisesi	1	1,5
Anadolu Öğretmen Lisesi	3	4,6
Anadolu Lisesi	31	47,7
Meslek Lisesi	30	46,2
Toplam	65	100,0

Yukarıdaki tablodaki verilere göre, ankete katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin % 1,5' i (1) Fen Lisesi, % 4,6'sı (3) Anadolu Öğretmen Lisesi, % 47,7'si (31) Anadolu Lisesi, % 46,2'si (30) ise Meslek Lisesinde görev yapmaktadır.

2.2.1.4. Mesleki Kıdemlerine Göre Öğretmenlerin Dağılımı

Tablo 33: Ankete Katılan Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı

Mesleki Kıdem	Sayı	%
1-5 Yıllık	9	13,8
6-10 Yıllık	9	13,8
11-15 Yıllık	5	7,7
16-20 Yıllık	17	26,2
21 Yıl ve Sonrası	25	38,5
Toplam	65	100,0

Tablo 'ya göre, ankete katılan öğretmenlerin % 13,8'i (9) 1-5 Yıllık, % 13,8'i (9) 6-10 Yıllık, % 7,7'si (5) 11-15 Yıllık, % 46, % 26,2'si (17) 16-20 Yıllık ,% 38,5'i (25) 21 Yıl ve üstü mesleki kıdeme sahiptir.

2.2.2. Öğretmenlerin Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine Yönelik Düşünceleri ile İlgili Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde katılımcı Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin Hz. Muhammed'in Hayatı dersiyle ilgili yargı cümlelerine verdikleri cevapların analizi yapılarak, tablolar halinde sunulmuştur.

2.2.2.1. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Gerekli Olduğuna İnanıyorum

Araştırma için hazırlanan öğretmenlere yönelik anketin ikinci bölümünün ilk sorusunda "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin gerekli olduğuna inanıyorum." yargısı konusunda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin görüşü alınmaya çalışılmıştır. Öğretmenlerinin verdikleri cevaplar aşağıda tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 34: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Gerekli Olduğuna İnanıyorum

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Gerekli Olduğuna İnanıyorum	Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum	50	76,9
Katılıyorum	13	20,0
Katılmıyorum	2	3,1
Toplam	65	100,0
X^2 = 58,369 S.D.= 2 p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 34'de DKAB öğretmenlerinin "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin gerekli bir ders olduğu" düşüncesine katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma ki-kare analizi sonucu önemli bulunmuştur. X^2(sd=2, n=65)=58,369, p<0,001.

DKAB öğretmenlerinin % 76,9'u "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin gerekli bir ders olduğu" yargısına kesinlikle katılmaktadır. Öğretmenlerin % 20'si de aynı yargıya katılmaktadır. Öğretmenlerin % 3'ü ise, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin gerekli bir ders olduğu yargısına katılmamaktadır.

Bu verilere göre, anket çalışmasına katılan DKAB öğretmenlerinin tamamına yakınının Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin gerekli bir ders olduğu düşüncesine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

2.2.2.2. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Konuları İyi Seçilmiştir

Araştırmanın ikinci sorusu "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin konuları iyi seçilmiştir." yargısı ile ilgili Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede verilen cevaplar aşağıda tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 35: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Konuları İyi Seçilmiştir

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Konuları İyi Seçilmiştir	Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum	5	7,7
Katılıyorum	25	38,5
Kararsızım	10	15,4
Katılmıyorum	20	30,8
Kesinlikle Katılmıyorum	5	7,7
Toplam	65	100
X^2 = 25,385 S.D. = 4 p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 35' de, katılımcıların "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin konuları iyi seçilmiştir." yargısına katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma ki-kare testi sonucu (p<0,001) düzeyinde önemli bulunmuştur. X^2(sd=4, n=65)=25,385, p<0,001.

Tablo'ya göre, DKAB öğretmenlerinin % 7,7'si Hz. Muhammed'in Hayatı dersi konularının iyi seçildiğine kesinlikle katılmakta, % 38,5'i bu yargıya katılmaktadır. DKAB öğretmenlerinin % 15,4'ü bu hususta kararsız kaldığını belirtmiştir. Öğretmenlerin % 30,8'i Hz. Muhammed'in Hayatı dersi konularının iyi seçildiği yargısına katılmadığını, % 7,7'si ise, bu yargıya kesinlikle katılmadığını ifade etmiştir.

Elde edilen veriler birlikte değerlendirildiğinde, çalışmaya katılan DKAB öğretmenlerinin yarıya yakınının dersin konularını yeterli gördüğü, ancak yarıdan fazlasının Hz. Muhammed'in Hayatı ders konularının iyi seçildiği düşüncesinde olmadığı ya da bu konuda kararsız olduğu anlaşılmaktadır.

2.2.2.3. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Hz Muhammed'in Hayatını Anlamak İçin Yeterli Konular Vardır

Araştırmada DKAB öğretmenlerine "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde Hz. Muhammed'in hayatını anlamak için yeterli konular vardır." yargısı ile ilgili

görüşleri sorulmuştur. Öğretmenlerin verdiği cevaplar aşağıda tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 36: Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde Hz Muhammed'in Hayatını Anlamak İçin Yeterli Konular Vardır

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Hz Muhammed'in Hayatını Anlamak İçin Yeterli Konular Vardır	Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum	6	9,2
Katılıyorum	17	26,2
Kararsızım	13	20,0
Katılmıyorum	25	38,5
Kesinlikle Katılmıyorum	4	6,2
Toplam	65	100,0
$X^2 = 22,308$ S.D. = 4 p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 36'da, öğretmenlerin "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde Hz. Muhammed'in hayatını anlamak için yeterli konular vardır." düşüncesine katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma ki-kare analizi sonucu (p<0,001) düzeyinde önemli bulunmuştur. $X^2(sd=4, n=65)=22,308, p<0,001$.

Araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin % 9,2'si "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde Hz. Muhammed'in hayatını anlamak için yeterli konular vardır." yargısına kesinlikle katılırken, öğretmenlerin % 26,2'si bu yargıya katılmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin % 20'si Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde Hz. Muhammed'in hayatını anlamak için yeterli konunun olduğu yargısı konusunda kararsız kalırken, % 38,5'i Hz. Muhammed'in hayatını anlamak için yeterli konunun olduğu yargısına katılmamaktadır. Öğretmenlerin % 6,2'si ise, bu derste, Hz. Muhammed'in hayatını anlamak için yeterli konunun olduğu yargısına kesinlikle katılmamaktadır.

Tablo 36'da verilen cevaplara bakıldığında, araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin önemli bir bölümünün, Hz. Muhammed'in Hayatı dersi müfredatında Hz. Muhammed'in hayatını anlamak için konuların yeterli olmadığı görüşünde ya da bu hususta kararsız, bir kısmının da Hz. Muhammed'in Hayatı dersi müfredatında Hz. Muhammed'in hayatını anlamak için konular yeterlidir kanaatinde olduğu görülmektedir.

2.2.2.4. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Hz. Muhammed'in Hayatını Objektif Bir Biçimde Açıklamaktadır

Araştırmada DKAB öğretmenlerine "Hz. Muhammed'in Hayatı dersi Hz. Muhammed'in hayatını objektif bir biçimde açıklamaktadır." yargısı ile ilgili ne düşündükleri sorulmuştur. Katılımcı DKAB öğretmenlerinin verdiği cevaplar aşağıda tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 37: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Hz. Muhammed'in Hayatını Objektif Bir Biçimde Açıklamaktadır

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Hz. Muhammed'in Hayatını Objektif Bir Biçimde Açıklamaktadır			Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum			7	10,8
Katılıyorum			40	61,5
Kararsızım			7	10,8
Katılmıyorum			9	13,8
Kesinlikle Katılmıyorum			2	3,1
Toplam			65	100,0
X^2 = 72,154	S.D. = 4	p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 37'de "Hz. Muhammed'in Hayatı dersi, Hz. Muhammed'in hayatını objektif bir biçimde açıklamaktadır." düşüncesine DKAB öğretmenlerinin katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma ki-kare analizi sonucu (p<0,001) düzeyinde önemli bulunmuştur. X^2(sd=4, n=65)= 72,154, p<0,001.

Tablo 37'ye göre, araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin % 10,8'i "Hz. Muhammed'in Hayatı dersi Hz. Muhammed'in hayatını objektif bir biçimde açıklamaktadır." yargısına kesinlikle katılırken, öğretmenlerin % 61,5'i bu yargıya katılmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin % 10,8'i Hz. Muhammed'in Hayatı dersi Hz. Muhammed'in hayatını objektif bir biçimde açıkladığı yargısı konusunda kararsız kalırken, % 13,8'i Hz. Muhammed'in Hayatı dersi Hz. Muhammed'in hayatını objektif bir biçimde açıkladığı yargısına katılmamaktadır. Öğretmenlerin % 3,1'i ise, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin Hz. Muhammed'in hayatını objektif bir biçimde açıkladığı yargısına kesinlikle katılmamaktadır.

Bu verilere göre, araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin Hz. Muhammed'in hayatını objektif bir biçimde açıkladığı kanaatine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

2.2.2.5. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Liselerin Tüm Sınıflarında Zorunlu Olarak Okutulması Gerekir

Araştırmada DKAB öğretmenlerine "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin liselerin tüm sınıflarında zorunlu olarak okutulması gerekir." yargısı ile ilgili fikirleri sorulmuştur. Katılımcı öğretmenlerin verdiği cevaplar aşağıda tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 38: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Liselerin Tüm Sınıflarında Zorunlu Olarak Okutulması Gerekir

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Liselerin Tüm Sınıflarında Zorunlu Olarak Okutulması Gerekir	Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum	27	41,5
Katılıyorum	15	23,1
Kararsızım	7	10,8
Katılmıyorum	11	16,9
Kesinlikle Katılmıyorum	5	7,7
Toplam	65	100,0
$X^2 = 23,385$ S.D. = 4 p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 38'de DKAB öğretmenlerinin "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin liselerin tüm sınıflarında zorunlu olarak okutulması gerekir." yargısına katılma düzeyleri incelenmiş ve katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma ki-kare testi sonucu önemli bulunmuştur. $X^2(sd=4, n=65) = 23,385, p<0,001$.

DKAB öğretmenlerinin % 41,5'i "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin liselerin tüm sınıflarında zorunlu olarak okutulması gerekir." yargısına kesinlikle katılırken, öğretmenlerin % 23,1'i bu yargıya katılmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin % 10,8'i Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin liselerin tüm sınıflarında zorunlu olarak okutulması gerektiği konusunda kararsız kalırken, % 16,9'u Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin liselerin tüm sınıflarında zorunlu olarak okutulması gerektiği yargısına katılmamaktadır. Öğretmenlerin % 7,7'si ise, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin liselerin tüm sınıflarında zorunlu olarak okutulması gerektiği yargısına kesinlikle katılmamaktadır.

Araştırmada verilen cevaplara bakıldığında araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin çoğunluğunun Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin liselerin tüm sınıflarında zorunlu olarak okutulması gerektiği fikrinde oldukları anlaşılmaktadır.

2.2.2.6. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğrencilerin Hz. Muhammed Dönemini Anlamalarına Katkı Sağlar

Katılımcı DKAB öğretmenlerine "Hz. Muhammed'in Hayatı dersi öğrencilerin Hz. Muhammed dönemini anlamalarına katkı sağlar." yargısı ile ilgili bilgi ve düşünceleri sorulmuştur. Araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin verdiği cevaplar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 39: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğrencilerin Hz. Muhammed Dönemini Anlamalarına Katkı Sağlar

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğrencilerin Hz. Muhammed Dönemini Anlamalarına Katkı Sağlar			Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum			29	44,6
Katılıyorum			29	44,6
Kararsızım			4	6,2
Katılmıyorum			2	3,1
Kesinlikle Katılmıyorum			1	1,5
Toplam			65	100,0
$X^2 = 66,00$	S.D. = 4	p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 39'a göre, DKAB öğretmenlerinin "Hz. Muhammed'in Hayatı dersi öğrencilerin Hz. Muhammed dönemini anlamalarına katkı sağlar." düşüncesine katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma yapılan ki-kare analizi sonucu önemli bulunmuştur, $X^2(sd=4, n=65)= 66,00$, $p<0,001$.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 44,6'sı Hz. Muhammed'in Hayatı dersi öğrencilerin Hz. Muhammed dönemini anlamalarına katkı sağlar, yargısına kesinlikle katılırken, öğretmenlerin % 44,6'sı bu yargıya katılmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin % 6,2'si Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin öğrencilerin Hz Muhammed dönemini anlamalarına katkı sağladığı konusunda kararsız kalırken, % 3,1'i Hz Muhammed'in Hayatı dersi öğrencilerin Hz. Muhammed dönemini anlamalarına katkı sağlar yargısına katılmamaktadır. % 1,5'i ise, bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır.

Tablo 39'da verilen cevaplara göre, araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin öğrencilerin Hz. Muhammed dönemini anlamalarına katkı sağladığı, görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

2.2.2.7. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Mevcut Müfredat Programı, Hz. Muhammed Döneminin Aydınlatılması İçin Yeterlidir

Ankete katılan DKAB öğretmenlerine "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin mevcut müfredat programı, Hz. Muhammed döneminin aydınlatılması için yeterlidir." yargısı konusunda düşünceleri sorulmuştur. Araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin verdiği cevaplar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 40: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Mevcut Müfredat Programı, Hz. Muhammed Döneminin Aydınlatılması İçin Yeterlidir

Hz.Muhammed'in Hayatı Dersinin Mevcut Müfredat Programı, Hz. Muhammed Döneminin Aydınlatılması İçin Yeterlidir	Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum	3	4,6
Katılıyorum	16	24,6
Kararsızım	17	26,2
Katılmıyorum	19	29,2
Kesinlikle Katılmıyorum	10	15,4
Toplam	65	100,0
$X^2 = 13,077$ S.D. = 4 p = 0,011	p<0,05	Önemli

Tablo 40'a göre, DKAB öğretmenlerinin "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin mevcut müfredat programı, Hz. Muhammed döneminin aydınlatılması için yeterlidir." düşüncesine katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma ki-kare testi sonucu ($p<0,05$) düzeyinde önemli bulunmuştur, $X^2(sd=4, n=65)= 13,077$, $p<0,05$.

Tablo 40'dan da anlaşılacağı üzere, katılımcı DKAB öğretmenlerinin % 4,6'sı "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin mevcut müfredat programı, Hz. Muhammed döneminin aydınlatılması için yeterlidir." yargısına kesinlikle katılırken, öğretmenlerin % 24,6'sı bu yargıya katılmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 26,2'si Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin mevcut müfredat programının, Hz. Muhammed döneminin aydınlatılması için yeterli olduğu konusunda kararsız kalırken, % 29,2'si Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin mevcut müfredat programının, Hz. Muhammed döneminin aydınlatılması için yeterli olduğu düşüncesine katılmamaktadır. Öğretmenlerin % 15,4'ü ise, bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır.

Tablo 40'da verilen cevaplar çerçevesinde araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin önemli bir kısmının Hz. Muhammed'in Hayatı dersi mevcut

müfredat programını Hz. Muhammed döneminin aydınlatılması için yeterli görmedikleri anlaşılmaktadır.

2.2.2.8. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersindeki Konular Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatına İlgisini Artırır

Araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerine "Hz. Muhammed'in Hayatı dersindeki konular öğrencilerin Hz. Muhammed'in hayatına ilgisini artırır." yargısı konusunda kanaatleri sorulmuştur. Katılımcı DKAB öğretmenlerinin verdiği cevaplar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 41: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersindeki Konular Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatına İlgisini Artırır

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Konular Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatına İlgisini Artırır			Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum			13	20,0
Katılıyorum			35	53,8
Kararsızım			6	9,2
Katılmıyorum			8	12,3
Kesinlikle Katılmıyorum			3	4,6
Toplam			65	100,0
$X^2 = 50,615$	S.D. = 4	p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 41'de, DKAB öğretmenlerinin "Hz. Muhammed'in Hayatı dersindeki konular öğrencilerin Hz. Muhammed'in hayatına ilgisini artırır." yargısına katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma yapılan ki-kare analizi sonucu önemli bulunmuştur, $X^2(sd=4, n=65)= 50,615, p<0,001$.

Tablo 41'den de anlaşılacağı üzere, katılımcı DKAB öğretmenlerinin % 20'si "Hz. Muhammed'in Hayatı dersindeki konular öğrencilerin Hz. Muhammed'in hayatına ilgisini artırır." yargısına kesinlikle katılırken, öğretmenlerin % 53,8'i bu yargıya katılmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 9,2'si Hz Muhammed'in Hayatı dersindeki konular öğrencilerin Hz. Muhammed'in hayatına ilgisini artırdığı konusunda kararsız kalırken, % 12,3'ü Hz. Muhammed'in Hayatı dersindeki konular öğrencilerin Hz. Muhammed'in hayatına ilgisini artırır yargısına katılmamaktadır. Öğretmenlerin % 4,6'sı ise, bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır.

Tablodaki verilere göre, araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun Hz. Muhammed'in Hayatı dersindeki konuların öğrencilerin Hz. Muhammed'in hayatına ilgisini artırdığı kanaatine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

2.2.2.9. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programı Öğrencilerin Günlük Yaşamlarıyla Bağ Kurmasını Sağlar

Araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerine "Hz. Muhammed'in Hayatı dersi öğretim programı öğrencilerin günlük yaşamlarıyla bağ kurmasını sağlar." yargısı konusunda ne düşündükleri sorulmuştur. Cevaplar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 42: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programı Öğrencilerin Günlük Yaşamlarıyla Bağ Kurmasını Sağlar

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programı Öğrencilerin Günlük Yaşamlarıyla Bağ Kurmasını Sağlar	Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum	16	24,6
Katılıyorum	38	58,5
Kararsızım	5	7,7
Katılmıyorum	6	9,2
Toplam	65	100,0
$X^2 = 43,369$ S.D. = 4 p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 42'ye göre, "Hz. Muhammed'in Hayatı dersi öğretim programı öğrencilerin günlük yaşamlarıyla bağ kurmasını sağlar." ifadesine DKAB öğretmenlerinin katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma ki-kare analizi sonucu ($p<0,001$) düzeyinde önemli bulunmuştur, $X^2(sd=4, n=65)= 43,369$, $p<0,001$.

Tablo 42'den anlaşılacağı üzere, katılımcı DKAB öğretmenlerinin % 24,6'sı "Hz. Muhammed'in Hayatı dersi öğretim programı öğrencilerin günlük yaşamlarıyla bağ kurmasını sağlar." yargısına kesinlikle katılırken, öğretmenlerin % 58,5'i bu yargıya katılmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 7,7'si Hz. Muhammed'in Hayatı dersi öğretim programı öğrencilerin günlük yaşamlarıyla bağ kurmasını sağladığı konusunda kararsız kalırken, % 9,2'si ise, Hz. Muhammed'in Hayatı dersi öğretim programı öğrencilerin günlük yaşamlarıyla bağ kurmasını sağlar yargısına katılmamaktadır.

Sonuçlara göre, araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin çok büyük bir bölümünün Hz. Muhammed'in Hayatı dersi öğretim programının öğrencilerin günlük yaşamlarıyla bağ kurmasını sağladığı düşüncesine sahip olduğu anlaşılmaktadır.

2.2.2.10. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Almak Öğrencilerin Dini Ve Ahlaki Konuları Daha İyi Analiz Etmesini Sağlar

Araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerine "Hz. Muhammed'in Hayatı dersini almak, öğrencilerin dini ve ahlaki konuları daha iyi analiz etmesini sağlar." yargısı konusunda fikirleri sorulmuştur. Araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin verdiği cevaplar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 43: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Almak Öğrencilerin Dini Ve Ahlaki Konuları Daha İyi Analiz Etmesini Sağlar

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Almak Öğrencilerin Dini Ve Ahlaki Konuları Daha İyi Analiz Etmesini Sağlar			Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum			23	35,4
Katılıyorum			33	50,8
Kararsızım			7	10,8
Katılmıyorum			2	3,1
Toplam			65	100,0
X^2 = 37,831	S.D. = 3	p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 43'e göre, öğretmenlerin "Hz. Muhammed'in Hayatı dersini almak, öğrencilerin dini ve ahlaki konuları daha iyi analiz etmesini sağlar." düşüncesine katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma yapılan ki-kare testi sonucu önemli bulunmuştur, X^2(sd=3, n=65)= 37,831, p<0,001.

Araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin % 35,4'ü "Hz. Muhammed'in Hayatı dersini almak, öğrencilerin dini ve ahlaki konuları daha iyi analiz etmesini sağlar." yargısına kesinlikle katılırken, öğretmenlerin % 50,8'i bu yargıya katılmaktadır. Bu yargı konusunda öğretmenlerin % 10,8'i kararsız kalırken, % 3,1'i ise "Hz. Muhammed'in Hayatı dersini almak, öğrencilerin dini ve ahlaki konuları daha iyi analiz etmesini sağlar." yargısına katılmamaktadır.

Verilen cevaplardan araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin çok büyük bir bölümünün Hz. Muhammed'in Hayatı dersini almak, öğrencilerin dini ve ahlaki konuları daha iyi analiz etmesini sağladığı fikrine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

2.2.2.11. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Hz. Muhammed Döneminde Yapılan Mücadelenin, İzlenen Stratejilerin Yer Alması Gerekir

Araştırmamızda DKAB öğretmenlerinin "Hz Muhammed'in Hayatı dersinde Hz Muhammed dönemindeki yapılan mücadelenin, izlenen stratejilerin yer alması

gerekir.” yargısı konusunda düşünceleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcı DKAB öğretmenlerinin verdiği cevaplar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 44: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Hz Muhammed Döneminde Yapılan Mücadelenin, İzlenen Stratejilerin Yer Alması Gerekir

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Hz. Muhammed Döneminde Yapılan Mücadelenin, İzlenen Stratejilerin Yer Alması Gerekir	Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum	11	16,9
Katılıyorum	33	50,8
Kararsızım	6	9,2
Katılmıyorum	12	18,5
Kesinlikle Katılmıyorum	3	4,6
Toplam	65	100
$X^2 = 42,615$ S.D.= 4 p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 44'e göre, DKAB öğretmenlerinin “Hz Muhammed'in Hayatı dersinde Hz Muhammed dönemindeki yapılan mücadelenin, izlenen stratejilerin yer alması gerekir.” yargısına katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma yapılan ki-kare analizi sonucu önemli bulunmuştur, X^2(sd=4, n=65)= 42,615, p<0,001.

Tablo 44'den de anlaşıldığı gibi, katılımcı DKAB öğretmenlerinin % 16,9'u “Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde Hz. Muhammed dönemindeki yapılan mücadelenin, izlenen stratejilerin yer alması gerekir.” yargısına kesinlikle katılırken, öğretmenlerin % 50,8'i bu yargıya katılmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 9,2'si Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde Hz. Muhammed dönemindeki yapılan mücadelenin, izlenen stratejilerin yer alması gerektiği konusunda kararsız kalırken, % 18,5'si ise, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde Hz. Muhammed dönemindeki yapılan mücadelenin, izlenen stratejilerin yer alması gerektiği yargısına katılmamaktadır. Öğretmenlerin % 4,6'sı da bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır.

Tabloda verilen bilgilere göre, araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin çok büyük bir bölümünün Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde Hz. Muhammed dönemindeki yapılan mücadelenin, izlenen stratejilerin yer alması gerektiği kanaatine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

2.2.2.12. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Anlatmakta Zorlanıyorum

Katılımcı DKAB öğretmenlerinin "Hz. Muhammed'in Hayatı dersini anlatmakta zorlanıyorum." yargısıyla ilgili düşünceleri öğrenilmeye çalışılmıştır. DKAB öğretmenlerinin verdiği cevaplar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 45: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Anlatmakta Zorlanıyorum

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Anlatmakta Zorlanıyorum	Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Katılıyorum	2	3,1
Katılıyorum	2	3,1
Kararsızım	3	4,6
Katılmıyorum	25	38,5
Kesinlikle Katılmıyorum	33	50,8
Toplam	65	100,0
X^2 = 68,154 S.D = 4 p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 45'de, DKAB öğretmenlerinin "Hz. Muhammed'in Hayatı dersini anlatmakta zorlanıyorum." yargısına katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma yapılan ki-kare analizi sonucu önemli bulunmuştur, X^2(sd=4, n=65)= 68,154, p<0,001.

DKAB öğretmenlerinin % 3,1'i Hz. Muhammed'in Hayatı dersini anlatmakta kesinlikle zorlandıklarını söylerken, % 3,1'i zorlandığını belirtmektedir. Öğretmenlerin % 4,6'sı bu konuda kararsız kalırken,% 38,5'i ise, "Hz Muhammed'in Hayatı dersini anlatmakta zorlanıyorum." yargısına katılmamaktadır. DKAB öğretmenlerinin % 50,8'i ise, bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır.

Bu tablodan elde edilen sonuçlara göre, araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin çok büyük bir bölümünün Hz. Muhammed'in Hayatı dersini anlatmakta zorlanmadıkları anlaşılmaktadır.

2.2.2.13. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Vermek İçin Yeterli Eğitimi Almadım

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin Hz. Muhammed'in Hayatı dersini verebilmek için yeterli eğitimi alıp almadıkları konusunda görüşlerine başvurulmuştur. Katılımcı DKAB öğretmenlerinin verdiği cevaplar tablo 46'da gösterilmiştir.

Tablo 46: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini Vermek İçin Yeterli Eğitimi Almadım

Hz Muhammed'in Hayatı Dersini Vermek İçin Yeterli Eğitimi Almadım			Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum			4	6,2
Katılıyorum			3	4,6
Katılmıyorum			14	21,5
Kesinlikle Katılmıyorum			44	67,7
Toplam			65	100,0
X^2 = 67,738	S.D. = 3	p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 46'da, öğretmenlerin "Hz. Muhammed'in Hayatı dersini vermek için yeterli eğitimi almadım." yargısına katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma ki-kare analizi sonucu önemli bulunmuştur, X^2(sd=3, n=65)= 67,738, p<0,001.

Yapılan araştırmada DKAB öğretmenlerinin % 6,2'si "Hz. Muhammed'in Hayatı dersini vermek için yeterli eğitimi almadım." yargısına kesinlikle katılırken, % 4,6'sı katıldığını belirtmektedir. Öğretmenlerin % 21,5'i de Hz. Muhammed'in Hayatı dersini vermek için yeterli eğitimi almadım yargısına katılmamaktadır. DKAB öğretmenlerinin % 67,7'si ise, bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır.

Bu tablodan elde edilen sonuçlara göre, araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin çok büyük bir bölümünün Hz. Muhammed'in Hayatı dersini vermek için yeterli eğitimi aldığı kanaatinde olduğu anlaşılmaktadır.

2.2.2.14. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Haftalık Ders Saati Artırılmalıdır

DKAB öğretmenlerine "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin haftalık ders saati artırılmalıdır." yargısı konusunda ne düşündükleri sorulmuştur. DKAB öğretmenlerinin ders saatleri konusundaki görüşleri tablo haline getirilerek aşağıdaki gibi açıklanmıştır.

Tablo 47: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Haftalık Ders Saati Artırılmalıdır

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Haftalık Ders Saati Artırılmalıdır			Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum			8	12,3
Katılıyorum			10	15,4
Kararsızım			6	9,2
Katılmıyorum			31	47,7
Kesinlikle Katılmıyorum			10	15,4
Toplam			65	100,0
X^2 = 32,000	S.D. = 4	p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 47'de, DKAB öğretmenlerinin "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin haftalık ders saati artırılmalıdır." yargısına katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma ki-kare analizi sonucu önemli bulunmuştur, X^2(sd=4, n=65)= 32,000, p<0,001.

DKAB öğretmenlerinin "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin haftalık ders saati artırılmalıdır." yargısına verdikleri cevaplara bakıldığında, öğretmenlerin % 12,3'ü Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin haftalık ders saati artırılmalıdır, yargısına kesinlikle katılırken, % 15,4'ü bu yargıya katıldığını belirtmektedir. Öğretmenlerin % 9,2'si bu konuda kararsız kalırken,% 47,7'si Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin haftalık ders saati artırılmalıdır yargısına katılmamaktadır. DKAB öğretmenlerinin % 15,4'ü ise, bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır.

Bu tablodan elde edilen sonuçlara göre, araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin çoğunluğu, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin haftalık ders saatinin artırılması gerektiği görüşünde değildir. Katılımcı DKAB öğretmenlerinin bir kısmı ise, ders saatlerinin artırılması gerektiğini düşünmektedirler.

2.2.2.15. Hz. Muhammed'in Hayatı Ders Materyalleri Dersin Amacına Uygun Hazırlanmıştır

Araştırma için hazırlanan anketin bu bölümünde, katılımcı DKAB öğretmenlerine "Hz. Muhammed'in Hayatı ders kitabının dersin amacına uygun hazırlanmıştır." yargısı konusunda ne düşündükleri sorulmuştur. Araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin verdiği cevaplar aşağıda tablo şeklinde gösterilmiştir.

Tablo 48: Hz. Muhammed'in Hayatı Ders Materyalleri Dersin Amacına Uygun Hazırlanmıştır

Hz. Muhammed'in Hayatı Ders Materyalleri Dersin Amacına Uygun Hazırlanmıştır	Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum	3	4,6
Katılıyorum	19	29,2
Kararsızım	12	18,5
Katılmıyorum	21	32,3
Kesinlikle Katılmıyorum	10	15,4
Toplam	65	100
X^2 = 16,154 S.D. = 4 p = 0,003	p<0,01	Önemli

Tablo 48'de, Öğretmenlerin "Hz. Muhammed'in Hayatı ders kitabının dersin amacına uygun hazırlanmıştır." ifadesine katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma ki-kare testi sonucu önemli bulunmuştur, X^2(sd=4, n=65)= 16,154, p<0,01.

Yapılan araştırmada DKAB öğretmenlerinin % 4,6'sı "Hz. Muhammed'in Hayatı ders materyalleri dersin amacına uygun hazırlanmıştır." yargısına kesinlikle katılırken, % 29,2'si bu yargıya katıldığını belirtmektedir. Öğretmenlerin % 18,5'i ise "Hz. Muhammed'in Hayatı ders materyalleri dersin amacına uygun hazırlanmıştır." yargısı hususunda kararsız kalırken, DKAB öğretmenlerinin % 32,3'ü de bu yargıya katılmamaktadır. Öğretmenlerin % 15,4'ü ise, bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır.

Bu tablodan elde edilen sonuçlara göre, araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin yarıya yakını, Hz. Muhammed'in Hayatı ders materyallerinin dersin amacına uygun hazırlandığı görüşündedir. Katılımcı DKAB öğretmenlerinin yarıdan fazlasının ise, bu hususta ya kararsız ya da Hz. Muhammed'in Hayatı ders materyallerinin dersin amacına uygun hazırlanmadığı düşüncesine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

2.2.2.16. Öğrenciler Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine İlgi Göstermemektedir

DKAB öğretmenlerine "Öğrenciler Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilgi göstermemektedir." yargısı konusundaki düşünceleri sorulmuştur. Öğretmenlerin bu yargı konusundaki görüşleri tablo haline getirilerek aşağıdaki şekilde açıklanmıştır.

Tablo 49: Öğrenciler Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine İlgi Göstermemektedir

Öğrenciler Hz. Muhammed'in Hayatı Dersine İlgi Göstermemektedir			Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum			2	3,1
Katılıyorum			11	16,9
Kararsızım			8	12,3
Katılmıyorum			29	44,6
Kesinlikle Katılmıyorum			15	23,1
Toplam			65	100,0
X^2 = 31,538	S.D. = 4	p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 49'a göre, katılımcıların "Öğrenciler Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilgi göstermemektedir." yargısına katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma ki-kare analizi sonucu önemli bulunmuştur, X^2(sd=4, n=65)= 31,538, p<0,001.

Tablo 49'dan da anlaşılacağı gibi, katılımcı DKAB öğretmenlerinin % 3,1'i "Öğrenciler Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilgi göstermemektedir." yargısına kesinlikle katılırken, % 16,9'u bu yargıya katılmaktadır. Öğretmenlerin % 12,3'ü kararsız kalırken, DKAB öğretmenlerinin % 44,6'sı bu yargıya katılmamaktadır. Aynı yargıya öğretmenlerin % 23,1'i ise, hiç katılmamaktadır. Öğretmenlerin çoğunluğu, öğrencilerin derse ilgi gösterdiği kanaatindedirler.

Bu tablodan elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin çoğunluğunun öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilgi göstermediği düşüncesinde olmadıkları anlaşılmaktadır.

2.2.2.17. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Verimli Olabilmem İçin Hizmet İçi Eğitime İhtiyaç Duyuyorum

DKAB öğretmenlerinin Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde verimli olabilmeleri için hizmet içi eğitime ihtiyaç duyup duymadıkları konusunda görüşlerine başvurulmuştur. Katılımcı DKAB öğretmenlerinin verdiği cevaplar tablo 50'de gösterilmiştir.

Tablo 50: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Verimli Olabilmem İçin Hizmet İçi Eğitime İhtiyaç Duyuyorum

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Verimli Olabilmem İçin Hizmet İçi Eğitime İhtiyaç Duyuyorum	Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum	4	6,2
Katılıyorum	13	20,0
Kararsızım	5	7,7
Katılmıyorum	25	38,5
Kesinlikle Katılmıyorum	18	27,7
Toplam	65	100,0
$X^2 = 24,154$ S.D. = 4 p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 50'de, DKAB öğretmenlerinin "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde verimli olabilmem için hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyorum." yargısına katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma yapılan ki-kare analizi sonucu önemli bulunmuştur, $X^2(sd=4, n=65)= 24,154$, $p<0,001$.

Araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin % 6,2'si "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde verimli olabilmem için hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyorum." yargısına kesinlikle katılırken, % 20'si katıldığını belirtmektedir. Öğretmenlerin

% 7,7'si ise, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde verimli olabilmem için hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyorum, yargısı konusunda kararsız kalırken, öğretmenlerin % 38,5'i bu yargıya katılmamaktadır, % 27,7'si de kesinlikle katılmamaktadır.

Bu tablodan elde edilen sonuçlara göre, araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin çoğunluğunun Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde verimli olabilmesi için hizmet içi eğitime ihtiyaç duymadığı anlaşılmaktadır.

2.2.2.18. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Müfredat Programında Olay Ve Olgular Kronolojik Olarak Düzenlenmemiştir

Araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerine "Hz. Muhammed'in Hayatı dersi müfredat programında olay ve olgular kronolojik olarak düzenlenmemiştir." yargısı konusunda kanaatleri sorulmuştur. Araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin verdiği cevaplar tablo 51'de gösterilmiştir.

Tablo 51: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Müfredat Programında Olay Ve Olgular Kronolojik Olarak Düzenlenmemiştir

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Müfredat Programında Olay Ve Olgular Kronolojik Olarak Düzenlenmemiştir	Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum	8	12,3
Katılıyorum	13	20,0
Kararsızım	6	9,2
Katılmıyorum	33	50,8
Kesinlikle Katılmıyorum	5	7,7
Toplam	65	100,0
$X^2 = 41,385$ S.D. = 4 p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 51'de, DKAB öğretmenlerinin "Hz. Muhammed'in Hayatı dersi müfredat programında olay ve olgular kronolojik olarak düzenlenmemiştir." yargısına katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma yapılan ki-kare analizi sonucu önemli bulunmuştur, $X^2(sd=4, n=65)= 41,385$, $p<0,001$.

Tablo 51'den de anlaşılacağı gibi, araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin % 12,3'ü "Hz. Muhammed'in Hayatı dersi müfredat programında olay ve olgular kronolojik olarak düzenlenmemiştir." yargısına kesinlikle katılırken, öğretmenlerin % 20'si bu yargıya katılmaktadır. Öğretmenlerin % 9,2'si Hz. Muhammed'in Hayatı dersi müfredat programında olay ve olguların kronolojik olarak düzenlenmediği konusunda kararsız kalırken, % 50,8'i ise, Hz. Muhammed'in Hayatı dersi müfredat

programında olay ve olgular kronolojik olarak düzenlenmediği, yargısına katılmamaktadır. Öğretmenlerin 7,7'si de bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır.

Elde edilen bulgulara göre, araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin çoğunluğu, Hz. Muhammed'in Hayatı dersi müfredat programında olay ve olguların kronolojik olarak düzenlendiği kanaatindedirler. Ancak, yarıya yakını ise, bu konuda kararsız ya da kronolojik düzenlemeyi yeterli bulmamaktadır.

2.2.2.19. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini İşlerken Öğretim Programına Ve Ders Kitabına Göre Hareket Ederim

Katılımcı DKAB öğretmenlerinin "Hz. Muhammed'in Hayatı dersini işlerken öğretim programına ve ders kitabına göre hareket ederim." yargısı ile ilgili düşünceleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler tarafından verilen cevaplar tablo 52'de sunulmuştur.

Tablo 52: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini İşlerken Öğretim Programına Ve Ders Kitabına Göre Hareket Ederim

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersini İşlerken Öğretim Programına Ve Ders Kitabına Göre Hareket Ederim			Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum			10	15,4
Katılıyorum			30	46,2
Kararsızım			7	10,8
Katılmıyorum			11	16,9
Kesinlikle Katılmıyorum			7	10,8
Toplam			65	100,0
$X^2 = 28,769$	S.D. = 4	p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 52'de, görüldüğü gibi, DKAB öğretmenlerinin "Hz. Muhammed'in Hayatı dersini işlerken öğretim programına ve ders kitabına göre hareket ederim." düşüncesine katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma ki-kare analizi sonucu düzeyinde önemli bulunmuştur, $X^2(sd=4, n=65)= 28,769$, $p<0,001$.

"Hz. Muhammed'in Hayatı dersini işlerken öğretim programına ve ders kitabına göre hareket ederim." yargısı ile ilgili DKAB öğretmenlerinin düşüncelerini içeren tablodan da anlaşılacağı üzere, öğretmenlerin %15,4'ü bu yargıya kesinlikle katılırken,% 46,2'si katılmaktadır. Bu yargıyla ilgili olarak öğretmenlerin % 10,8'i kararsız kalırken, % 16,9'u katılmamakta, % 10,8'i ise, bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır.

Bu tablodaki sonuçlardan araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin çoğunluğunun Hz. Muhammed'in Hayatı dersini işlerken öğretim programına ve ders kitabına göre hareket ettiği anlaşılmaktadır.

2.2.2.20. Hz Muhammed'in Hayatı Dersi İle İlgili Konular Lise Derslerinde Ele Alınmamalıdır

DKAB öğretmenlerine "Hz Muhammed'in Hayatı dersi ile ilgili konular lise derslerinde ele alınmamalıdır." yargısı konusundaki düşünceleri sorulmuştur. Öğretmenlerin bu yargı konusundaki görüşleri tablo haline getirilerek aşağıdaki şekilde açıklanmıştır.

Tablo 53: Hz Muhammed'in Hayatı Dersi İle İlgili Konular Lise Derslerinde Ele Alınmamalıdır

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi İle İlgili Konular Lise Derslerinde Ele Alınmamalıdır		Frekans	Yüzde %
Kesinlikle Katılıyorum		5	7,7
Katılıyorum		5	7,7
Kararsızım		5	7,7
Katılmıyorum		26	40,0
Kesinlikle Katılmıyorum		24	36,9
Toplam		65	100,0
$X^2 = 37,077$	S.D. = 4 p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 53'de, Katılımcı DKAB öğretmenlerinin "Hz Muhammed'in Hayatı dersi ile ilgili konular lise derslerinde ele alınmamalıdır." yargısına katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma yapılan ki-kare analizi sonucu ($p<0,001$) düzeyinde önemli bulunmuştur, $X^2(sd=4, n=65)= 37,077$, $p<0,001$.

"Hz. Muhammed'in Hayatı dersi ile ilgili konular lise derslerinde ele alınmamalıdır." yargısına DKAB öğretmenlerinin % 7,7'si kesinlikle katılmakta, % 7,7'si de katılmaktadır. Öğretmenlerin % 7,7'si bu yargı hususunda kararsız kalırken, % 40'ı katılmamakta,% 36,9' u ise, bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır.

Bu sonuçlar, katılımcı DKAB öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun Hz. Muhammed'in Hayatı dersi ile ilgili konuların lise derslerinde ele alınması gerektiği kanaatinde olduklarını göstermektedir.

2.2.2.21. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Konular, Öğrencilerin Anlama Kapasitesine Uygun Olarak Dağıtılmıştır

Araştırmamızda DKAB öğretmenlerine "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde konular, öğrencilerin anlama kapasitesine uygun olarak dağıtılmıştır." yargısıyla ilgili görüşleri sorulmuştur. Öğretmenler tarafından verilen cevaplar tablo 54'de gösterilmiştir.

Tablo 54: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Konular, Öğrencilerin Anlama Kapasitesine Uygun Olarak Dağıtılmıştır

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinde Konular, Öğrencilerin Anlama Kapasitesine Uygun Olarak Dağıtılmıştır	Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum	6	9,2
Katılıyorum	36	55,4
Kararsızım	7	10,8
Katılmıyorum	13	20,0
Kesinlikle Katılmıyorum	3	4,6
Toplam	65	100,0
$X^2 = 54,923$ sd = 4 p = 0,000	p<0,001	Önemli

Tablo 54'e göre, DKAB öğretmenlerinin "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde konular, öğrencilerin anlama kapasitesine uygun olarak dağıtılmıştır." yargısına katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma yapılan ki-kare analizi sonucu önemli bulunmuştur, $X^2(sd=4, n=65)= 54,923, p<0,001$.

Tablodan da anlaşılacağı gibi, araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin % 9,2'si "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde konular, öğrencilerin anlama kapasitesine uygun olarak dağıtılmıştır." yargısına kesinlikle katılırken, öğretmenlerin % 55,4'ü bu yargıya katılmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin % 10,8'i Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde konular, öğrencilerin anlama kapasitesine uygun olarak dağıtıldığı konusunda kararsız kalırken, % 20'si ise, bu yargıya katılmamaktadır. Öğretmenlerin % 4,6'sı da bu yargıya kesinlikle katılmamaktadır.

Verilen cevaplardan ankete katılan DKAB öğretmenlerinin çoğunluğunun Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde konuların, öğrencilerin anlama kapasitesine uygun olarak dağıtıldığı düşüncesine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

2.2.2.22. Ders İşlerken Görsel Materyallerden Yararlanırım

Araştırmamızda DKAB öğretmenlerinin Ders işlerken görsel materyallerden yararlanıp yararlanmadıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler tarafından verilen cevaplar tablo 55'de sunulmuştur.

Tablo 55: Ders İşlerken Görsel Materyallerden Yararlanırım

Ders İşlerken Görsel Materyallerden Yararlanırım			Frekans	Yüzde%
Kesinlikle Katılıyorum			17	26,2
Katılıyorum			37	56,9
Kararsızım			5	7,7
Katılmıyorum			6	9,2
Toplam			65	100,0
X^2 = 40,785	S.D. = 3	p = 0,000	p<0,001 Önemli	

Tablo 55'de, DKAB öğretmenlerinin "Ders işlerken görsel materyallerden yararlanırım." yargısına katılma düzeyleri arasındaki farklılaşma ki-kare analizi sonucu önemli bulunmuştur, X^2(sd=3, n=65)= 40,785, p<0,001).

"Ders işlerken görsel materyallerden yararlanırım." yargısına katılımcı öğretmenlerin % 26,2'si kesinlikle katılırken, % 56,9'u da bu yargıya katılmaktadır. Bu konuda DKAB öğretmenlerinin % 7,7'si kararsız iken, % 9,2'si ise, bu yargıya katılmamaktadır.

Elde edilen sonuçlardan araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin çok büyük bölümünün ders işlerken görsel materyallerden yararlandıkları anlaşılmaktadır. Bu sevindirici bir durumdur. Çünkü, eğitim-öğretim faaliyetlerinde, görsel materyallerden yararlanma; öğrenciyi aktif hale getiren, özellikle soyut konuları somutlaştırarak öğrenmeyi kolaylaştıran ve öğrenmede motivasyon sağlayan önemli bir faktördür.

2.2.2.23. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Okutulurken Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?

Araştırmanın bu bölümünde DKAB öğretmenlerine "Hz. Muhammed'in Hayatı dersi okutulurken karşılaştığınız sorunlar nelerdir?" sorusu sorulmuştur. Katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevaplar aşağıda tablo 56'da gösterilmiştir.

Tablo 56: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Okutulurken Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Okutulurken Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?	Frekans	Yüzde%
Üniversite sınavlarında yeterince soru sorulmaması, öğrencilerin derse ilgi duymasını engellemektedir	43	66,1
Öğrencilerin ilköğretim döneminde bu konularla ilgili yeterli eğitimi almaması, bugünkü konularla geçmiş arasında ilişki kurmasını engellemektedir	32	49,2
Meslek liseleri ve genel lise iken Anadolu lisesine dönüştürülen Anadolu liselerinde öğrenci seviyesinin düşük olması	32	49,2
Öğrencilerin medyadan ve çevreden duyduğu çelişkili bilgilerden etkilenmesi	27	41,5
Sınıfların bilgisayar ve teknolojik materyal ortamına uygun olmaması	15	23
Ders için ayrılan zamanın yani haftalık ders saatinin yetersiz olması	11	16,9
Ders Kitabının yalın bir dille yazılmaması, akademik bir dille hazırlanması	6	9,2

Araştırmaya katılan DKAB öğretmenleri, Hz. Muhammed'in Hayatı dersini verirken Hz. Muhammed'in Hayatı dersi ile ilgili üniversite sınavlarında yeterince soru sorulmamasını dersin öğrenilmesi ve öğrencilerin derse ilgi duymasını engelleyen en büyük sorun olarak gördüklerini belirtmişlerdir.(% 66,1)

Öğretmenler, Hz. Muhammed'in Hayatı dersi ile ilgili öğrencilerin ilköğretim döneminde bu konularla ilgili yeterli eğitimi almaması, bugünkü konularla geçmiş arasında ilişki kurmasını engellemesini önemli sorunlardan biri olarak gördüklerini ifade etmişlerdir.(% 49,2)

Çalışmaya katılan DKAB öğretmenleri, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde karşılaşılan bir başka sorun olarak, Meslek liseleri ve genel lise iken Anadolu lisesine dönüştürülen Anadolu liselerinde öğrenci seviyesinin düşük olmasını göstermişlerdir. Fen Liseleri, Anadolu Öğretmen Liseleri ve dönüşüm öncesi Anadolu Liseleri dışında kalan Anadolu Liseleri ve Meslek Liselerindeki öğrencilerin bilgi seviyelerinin düşük olmasını, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin öğretilmesinde yaşanan önemli bir sorun olarak ileri sürmüşlerdir.(% 49,2)

DKAB öğretmenleri, öğrencilerin bu dersin müfredat konuları ile ilgili ders kitabı ve öğretmen dışında medyadan, çevreden ve aileden duyduğu çelişkili

bilgilerden etkilenmesini dersin öğrenilmesinde yaşanan en önemli zorluklardan biri olarak gördüklerini ifade etmişlerdir.(% 41,5)

Katılımcı öğretmenler, sınıfların bilgisayar ve teknolojik materyal ortamına uygun olmamasının olumsuz bir durum olduğunu belirtmişlerdir.(% 23)

Araştırmaya katılan DKAB öğretmenleri, ders için ayrılan zamanın yani haftalık ders saatinin yetersiz olmasının dersin öğrenilmesini olumsuz etkilediğini söylemişlerdir.(% 16,9)

Katılımcı DKAB öğretmenleri, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin öğrenilmesinde ders kitabının yalın bir dille yazılmamasını, akademik bir dille hazırlanmış olmasını da yaşanan bir sorun olarak görmüşlerdir.(% 9,2) DKAB öğretmenleri, sözü edilen bu nedenle öğrencilerin ders kitabındaki konuları anlamakta zorlandıklarını belirtmişlerdir.

Bu cevaplar ışığında araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerinin üniversite sınavlarında dersle ilgili soru sorulmamasını, öğrencilerin alt sınıflarda bu dersi yeterli düzeyde görmemesini, meslek liselerindeki öğrenci seviyelerinin düşük olmasını, öğrencilerin okul dışında öğrendiği çelişkili bilgilerden etkilenmesini, sınıfların teknolojik materyalleri kullanmaya uygun olmamasını, haftalık ders saatlerinin yetersiz olmasını ve ders kitabının yalın bir dille yazılmamasını derslerde karşılaşılan sorunlar olarak gördükleri anlaşılmıştır.

Ankete katılan DKAB öğretmenlerine verilen seçenekler dışında "Diğer" seçeneği sunularak karşılaştıkları sorunları yazmaları istenmiş ve öğretmenlerin görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Öğretmenlerin görüşleri aşağıda sunulmuştur.

"Hz. Muhammed'in Hayatı tüm detaylarıyla ele alınmamış. Diğer konulara yer verilmiş. Birçok olay sadece tarihi verilerek geçiştirilmiş"

"Peygamberimizin hayatı ile ilgili bölüm çok yetersiz. Bu bölümün yeniden düzenlenmesi gerekir"

"Mevcut kitapların peygamberimizi yeterince anlatamaması"

"En başta kitabın değişmesi gerekir. Daha doğrusu kitap içi konuları tamamen siyer anlayışıyla anlatılıp sahabe hikâyeleri ve örnek olaylarla zenginleştirilmeli. Kitap bu haliyle dersin içeriğine hizmet etmiyor.Biz öğretmenlerin bir eksiği yok ve ben kitabın müfredatını takip etmedim, çünkü fazlasıyla yetersiz"

"Konuların gençlerin gündemi dışında seçilmesi, ders müfredatının yetersizliği, peygamberimiz (as)'ın hayatının bir ünitede bitirilmesi, olayların çok kısa geçilmesine sebep oluyor."

"Öğretim programı öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre hazırlanmamış. Programlama oldukça sığ yapılmış. Lise kitabının ilk ünitesi 5. Sınıf kitabının adeta özeti gibi. Kimi konulara haftalarca zaman ayrılırken (istişare, mağdurlara yardım gibi) kimi konular(peygamberimizin kronolojik hayatı, savaşlar, hicret ve sonuçları vb.) adeta geçiştirilmiştir."

"Ders kitaplarının zamanında hazırlanmaması, karma eğitimde sınıf ciddiyetinin oluşmaması"

"Öğrenciler amaçsız, hedefsiz olarak aile ya da diğer (Bakanlık) baskısıyla okula geldikleri için ders ilgisini çekmiyor."

"Anne-baba baskısıyla veya başkalarının zorlaması ile ders seçtiklerinde derse ilgi duymuyorlar"

"Konuların iyi seçilmemiş ve yalın olması, I. Ünite harici ünitelerde öğrencilerin sıkılması"

"Ders kitabının yetersiz olması, güzel hazırlanmamış olması"

"Kitapta Peygamber efendimizin çocukluk-gençlik ve risalet'in ilk dönemleri göz ardı edilmiştir"

"Müfredatın çok dağınık hazırlanması, ders kitabının (materyalin) ihtiyacı karşılamaması, müfredatın pedagojik ve sistematik olarak İslamı, Kuranı anlamayı, yaşamayı, hedef almaması, siyer-i anlamına göre karşılamamaktadır."

"Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersindeki konuların işleniyor olması, tekrar, tekrarın tekrarı gibi olumsuz bir durum ortaya çıkarıyor."

"Programların her sınıf düzeyinde birbirini tekrar etmesi, konuların yüzeysel olması"

2.2.2.24. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Daha Faydalı Olabilmesi İçin Neler Önerirsiniz?

Araştırmaya katılan DKAB öğretmenlerine "Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin daha faydalı olabilmesi için neler önerirsiniz?" sorusu sorulmuştur. Katılımcı DKAB öğretmenlerinin soruya verdikleri cevaplar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 57: Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Daha Faydalı Olabilmesi İçin Neler Önerirsiniz?

Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Daha Faydalı Olabilmesi İçin Neler Önerirsiniz?	Frekans	Yüzde %
Öğrencilere filmler, slâytlar izlettirilmeli, proje çalışmaları verilmelidir	43	66,1
Üniversite sınavlarında liselerin tüm alanlarına bu dersle ilgili soru sorulmalıdır	42	64,6
Öğretmenlere kılavuz kitap hazırlanmalıdır	42	64,6
Sahabelerin biyografilerine yer verilmeli, konularla ilgili belgeseller hazırlanmalıdır	39	60
Kitaptaki görsel materyallere daha fazla yer verilmeli ve kalitesi artırılmalıdır	37	56,9
Kitap biraz daha açık olmalı, konular biraz daha sadeleştirilmelidir	24	36,9
Hz. Muhammedi'n Hayatı dersi liselerin bütün alanlarında zorunlu ders olarak okutulmalıdır	24	36,9
Bu dersle ilgili öğretmenlere tamamlayıcı eğitim verilmelidir	18	27,6
Bu dersin ders saati artırılmalıdır.	11	16,9

Araştırmaya katılan DKAB öğretmenleri, öğrencilere Hz. Muhammed'in Hayatı derslerinde işlenen konularla ilgili filmler ve slâytlar izlettirilerek ders materyallerinin zenginleştirilmesinin ve öğrencilere ders konularıyla ilgili proje çalışması verilmesinin dersi daha faydalı hale getireceğini ileri sürmüşlerdir.(% 66,1)

DKAB öğretmenleri, YGS ve LYS ye giriş sınavlarında Hz. Muhammed'in Hayatı müfredat konuları ile ilgili yeterince soru sorulmasının öğrencilerin derse ilgisini artıracağını ifade etmişlerdir.(% 64,6)

Katılımcı DKAB öğretmenleri, Hz. Muhammed'in Hayatı dersini veren öğretmenlere bu dersle ilgili tamamlayıcı eğitim verilmesi (% 27,6) ve kılavuz kitap

hazırlanmasının(% 64,6) öğretmenin kendisini geliştirmesine ve dolayısıyla dersin daha faydalı hale gelmesine katkı sağlayacağını belirtmişlerdir.

DKAB öğretmenlerinin bir kısmı, Hz. Muhammed'in Hayatı derslerinde sahabelerin biyografilerine yer verilmesinin ve dersin konuları ile ilgili belgesellerin hazırlanmasının dersin öğrenilmesine ve daha faydalı hale gelmesine katkı sağlayacağını ifade etmişlerdir. (% 60)

DKAB öğretmenleri, ders kitabındaki görsel materyallere daha fazla yer verilmesi ve kalitesinin artırılmasının dersin daha iyi anlaşılıp faydalı hale gelmesine katkı sağlayacağını belirtmişlerdir.(% 56,9)

DKAB öğretmenleri, Hz. Muhammed'in Hayatı ders kitabının akademik bir dil yerine daha anlaşılır bir dille yazılması ve bazı konuların çıkarılarak ders kitabının sadeleştirilmesinin dersin daha faydalı hale gelmesine katkı yapacağını belirtmişlerdir.(% 36,9)

Katılımcı DKAB öğretmenleri, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin liselerde seçmeli ders olarak konmasının yeterli olmadığını liselerin bütün sınıf düzeylerine zorunlu ders olarak konulması (% 36,9) ve bu dersin haftalık ders saatinin artırılması gerektiğini ileri sürmüşlerdir.(% 16,9)

Görüldüğü üzere, anket çalışmasına katılan DKAB öğretmenleri, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin daha faydalı olabilmesi için; bu dersin liselerin bütün sınıf düzeylerinde zorunlu ders olarak okutulması ve haftalık ders saatlerinin artırılması, Hz. Muhammed'in Hayatı ders kitabında görsel materyallere daha fazla yer verilmesi, ders kitabındaki konuların sadeleştirilmesi, dersle ilgili DKAB öğretmenlerine yönelik hazırlayıcı eğitimler düzenlenmesi ve dersle ilgili kılavuz kitap hazırlanması, öğrencilere ders konularını içeren filmler izletilmesi, derslerde sahabelerin biyografilerine yer verilmesi ve üniversite sınavında bu dersle ilgili sorular sorulması gerektiğini belirtmişlerdir.

Ankete katılan DKAB öğretmenlerine verilen seçenekler dışında "Diğer" seçeneği sunularak karşılaştıkları sorunları yazmaları istenmiş ve öğretmenlerin görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Öğretmenlerimizin görüşleri aşağıda sunulmuştur:

"Hz Muhammed'in (SAV) eğitim usulü model alınmalıdır. Onun manevi şahsiyetinin daha ön plana çıkartılması, hayatından örneklerle tanıtılması. Sünnet-i seniyye ve mucizelerin daha detaylı işlenmesi gerekir"

"Ders kitabında, efendimiz (SAV)' in ahlaki özelliklerine daha fazla vurgu yapılmalıdır"

"I. Ünitenin daha genişletilmesi, diğer ünitelerin sabit tutulması"

"Hz Muhammed'in (SAV)'in yaşamından örnekler daha fazla olmalı"

"Öğrenme nesnesi, destek materyaller geliştirilmeli, Hz Muhammed'in hayatını konu alan seviyeye uygun kitap listeleri, görsel ve medya materyalleri oluşturulmalı, dersler seçmeli formatına uygun olmalı; istemeyen öğrenciler, ders-etkinlik katılımı, ilgisi yetersiz öğrenciler başka seçmeli derslere yönlendirilmeli"

"Her yıl Hz peygamberin hayatı tekrarlanmamalıdır. Konular biraz daha ayrıntılı ve görsel verilmelidir. Konular daha çok olaylar üzerinden anlatılmış. Etkinlikler artırılabilir"

"Peygamberimizin hayatındaki örnek olaylar dizi film, belgesel şekline dönüştürülebilir. Öğrenciler, yaşanmış olaylardan çok etkilenmektedirler"

"Hz Muhammed'in hayatı kronolojik olarak bütüncül yaklaşımla ele alınmalı"

"Hayatın akışı ve (aktüel) anlatımın bilgi içerikli ama dramatik anlatımlı, kronolojik ama listelemeden olması öğrencilerin daha fazla yararlanmasına imkan tanıyacaktır"

"Konular üniteler olarak fakat kitabın tamamı, tek parçanın bölümleri şeklinde tamamen siyer-i nebi kapsamında anlatımlı olması gerekiyor"

"Programın içeriği tekrar gözden geçirilmelidir. Ahlaki konular ve prensipler ayrı başlıklarda ele alınmamalı, konu bütünlüğünde anlatılmalı. Mesela; bireysel ve toplumsal konularda istişare konusu örnek olayların olduğu başlıkta fırsat eğitimiyle verilmeli"

"Her şeyden önce sosyal hayatı anlayan ve tamamlayan bir peygamber öğretisine ihtiyaç vardır. Zamanın ruhunu yakalayan "Rehber Peygamber "anlayışını kazandıracak, konulara yer verilmeli"

SONUÇ VE ÖNERİLER

Samsun ili Merkez ilçeleri (Atakum, İlkadım, Canik) ile Bafra ve Alaçam ilçelerindeki ortaöğretim kurumlarında Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen 9. ve 10. Sınıf öğrencilerinin ve bu dersi okutan DKAB öğretmenlerinin Hz. Muhammed'in Hayatı dersi ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmadan elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutumlara sahip olma düzeylerine ilişkin ortalama puanlar, 3,53 – 4,32 arasında bulunmuştur. Buna göre, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2. Cinsiyetlerine göre öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeylerinde önemli bir farklılaşma bulunmuştur. Kız öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine karşı tutum düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmüştür.

3. Sınıf değişkenine göre, 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyleri arasında önemli bir farklılaşma olmadığı sonucu elde edilmiştir.

4. Akademik başarı düzeyi yüksek öğrencilerin okuduğu Fen Lisesi ve Anadolu Öğretmen Lisesi öğrencilerinin Anadolu Lisesi ve Meslek Lisesi öğrencilerine göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyleri daha düşük bulunmuştur.

Bu durum, Fen Lisesi ve Anadolu Öğretmen Lisesi öğrencilerinin bu derse karşı ilgisizliğinden çok, YGS ve LYS de bu dersle ilgili yeterli soru sorulmaması ile açıklanabilir. Çünkü bu öğrenciler gelecekle ilgili hedefleri olan, yükseköğrenimlerini seçkin üniversitelerde yapmak amacında olan, neredeyse günlerinin tamamını bu amaçlarına göre planlayan öğrencilerdir. Her ne kadar din eğitiminin içten samimi duygularla olması beklense de öğrenci psikolojisi dikkate

alınarak, Hz. Muhammed'in Hayatı dersine karşı ilgi ve tutumun artması için YGS ve LYS de bu dersle ilgili yeteri kadar soru sorulmasının faydalı olacağını söyleyebiliriz.

5. Anne-babası üniversite mezunu olan öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine karşı tutumları diğerlerine göre düşük bulunmuştur. Bu sonucu, diğer gruplar arasındaki tutum farkı, önemli düzeyde olmadığı için Anne-baba eğitim seviyesi arttıkça öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine karşı tutum düzeyinin azaldığını söyleyemeyiz. Ancak, bu sonucun nedenlerine yönelik farklı çalışmaların yapılmasının faydalı olacağını ifade edebiliriz.

6. Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencilerin % 28,3'ü her yaz düzenli Kuran kursuna giden, % 71,7'si ise, ya Kuran kursuna hiç gitmeyen ya da düzenli olarak devam etmeyen öğrencilerdir. Bu çerçevede daha önce de ifade ettiğimiz gibi, seçmeli din derslerinin okullarda verilecek olmasını, okul dışında din eğitimi alma imkânı olmayan öğrenci ve velileri için önemli bir gelişme olduğu kanaatine varılmıştır.

7. Yaz Kuran kursuna düzenli giden öğrencilerin, hiç gitmeyen ya da düzenli devam etmeyen öğrencilere göre Hz. Muhammed'in Hayatı dersine karşı tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

8. Öğrencileri Hz. Muhammed'in Hayatı dersini almaya yönlendiren sebeplerle ilgili elde edilen veriler, öğrencilerin büyük çoğunluğunun kendi istekleri (% 63,5) ile velilerinin istekleri (% 9,4) doğrultusunda Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçtiklerini ortaya koymuştur. Bu sonuç, seçmeli din derslerini, okullarda verme kararının toplumun beklentilerini karşılayan olumlu bir gelişme olduğunu ifade etmektedir.

9. Dersi almaya yönlendiren sebeplerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yönelik tutum düzeyini etkilediği görülmüştür. Kendi isteği ve merakı sonucu Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencilerin tutum düzeyi ile diğer sebeplerle bu dersi seçen öğrencilerin tutum düzeyleri arasında önemli bir farklılaşma vardır. Kendi ilgi ve merakı sonucu bu dersi alan öğrencilerin tutum düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

10. Öğrencilerin 9. sınıf düzeyinde kendi ilgi ve merakı ile Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçme oranının 10. sınıftakilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

11. Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçerken dersin hangi yönden katkı sağlayacağı ile ilgili beklentilerine göre öğrencilerin tutum düzeyleri incelenmiş ve bilinçli olarak, kendisine çeşitli yönlerden fayda sağlayacağı düşüncesiyle, yani belli bir amaç doğrultusunda Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencilerin bu derse karşı tutum düzeyleri, beklentisi olmaksızın seçen öğrencilerin tutum düzeyinden daha yüksek bulunmuştur.

12. Hz. Muhammed'in Hayatı ders öğretmeninin derse ısındırdığını belirten öğrencilerin bu derse karşı tutumları, öğretmenin dersten soğuttuğunu veya etkilemediğini belirten öğrencilerin tutumlarına göre daha olumlu bulunmuştur.

13. Tüm derslerdeki başarı durumunu çok başarılı ve başarılı olarak belirten öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilişkin tutum düzeyi, bu derslerde başarısız olduğunu belirten öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur.

14. Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde başarı durumu arttıkça öğrencilerin bu derse karşı tutum düzeylerinin arttığı görülmüştür.

15. Öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin içeriği ve materyallerine ilişkin tutumlara sahip olma düzeylerine ilişkin ortalama puanlar, 2.85 (Kararsız)-4.08 (Katılıyorum) arasında değişmektedir. Buna göre, öğrencilerin dersinin içeriği ve materyallerine ilişkin tutumlarının, genelde olumlu düzeyde olduğunu ifade edebiliriz. Ancak, dersin amaçlarını gerçekleştirmek açısından "kararsız" düzeyde puan ortalamalarının da dikkate alınarak gerekli iyileştirmelerin yapılması gerekmektedir.

16. Hz. Muhammed'in Hayatı dersinden elde ettikleri kazanımlara dair öğrencilerin algı düzeylerine ilişkin ortalama puanlar, 3.43 – 4.26 arasında bulunmuştur. Buna göre, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinden elde ettikleri kazanımlara dair öğrencilerin algı düzeyinin olumlu olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrenciler, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin dinle ilgili bilgilenmeye, dindar ve ahlaklı bir insan olmaya ve ibadetlerini daha özenle yapmaya katkısından önemli ölçüde memnundurlar. Ayrıca, aynı oranda olmasa da diğer derslerdeki başarıya etkisinin olacağına inanmaktadırlar.

17. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğrenemedikleri pek çok şeyi Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde öğrendikleri hususunda, öğrenciler olumlu düşünmektedirler.

Ancak, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde konuları Din kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin tekrarı gibi görme düzeyinin yüksek olması, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin konularını öğrencilerin yeterince orijinal bulmadığını ortaya koymaktadır.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde görülen konuların benzer şekilde Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde görülmesi, derse karşı ilgisizliği artırarak, dersin zamanla önemsiz ve gereksiz bir ders olarak algılanmasına neden olabilir. Bu konuda araştırmamıza katılan bir öğretmenin "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersindeki konuların işleniyor olması, tekrar, tekrarın tekrarı gibi olumsuz bir durum ortaya çıkarıyor." ifadesi bu anlamda bize ışık tutmaktadır.

Aslında, zorunlu Din kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin içeriğinin yeniden ele alınarak, çok kültürlülüğü ve dinsel hoşgörüyü artıracak içeriği yenilenerek, dinler hakkında bilgi aktarımı amaçlı bir kültür dersi olarak okutulmaya devam edilmesi, din eğitimi almak isteyenler için Hz. Muhammed'in Hayatı seçmeli dersi ve diğer seçmeli derslerin de dini bilgiyi derinlemesine ele alarak okutulması daha uygun olacaktır.[36]

18. Yapılan araştırmada DKAB öğretmenlerinin çoğunluğunun, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin liselerin tüm sınıflarında zorunlu olarak okutulması gerektiğini düşündüğü (kesinlikle katılıyorum % 41,5, katılıyorum % 23,1 düzeyinde), tamamına yakınının ise, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin gerekli bir ders olduğuna inandığı (kesinlikle katılıyorum % 76,9, katılıyorum % 20,00 düzeyinde), sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular, "DKAB öğretmenlerinin büyük çoğunluğu, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin liselerde okutulması gereken bir ders olduğunu düşünmektedirler." şeklinde düzenlenen hipotezi doğrulamaktadır.

Ayrıca, öğretmenlerin önemli bir bölümü, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin, öğrencilerin Hz. Muhammed dönemini anlamalarına, onun hayatına ilgilerinin artmasına, onun hayatıyla kendi günlük yaşamları arasında bağ kurabilmelerine,

---

[36]Ensar Vakfı, *4+4+4 Eğitim Sistemi, Yeni Anayasada Dini Kurumlar ve Din Öğretimi, İsteğe Bağlı Din Eğitimi*, 2012, https://www.ensar.org.tr, (07.01.2014) s. 24.

onların dini ve ahlaki konuları daha iyi analiz edebilmesine katkı sağladığına inanmaktadırlar.

Ancak, DKAB öğretmenlerinin çoğunluğunun haftalık ders saatinin yeterli olduğunu, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin haftalık ders saatinin artırılmasına gerek olmadığını düşündükleri görülmüştür.

19. Araştırma sonucunda, DKAB öğretmenlerinin önemli bir kısmının, Hz. Muhammed'in Hayatı ders konularının iyi seçildiği, Hz. Muhammed'in hayatını anlamak ve döneminin aydınlatılması için dersin müfredatındaki konuların yeterli olduğu, ders materyallerinin dersin amacına uygun hazırlandığı düşüncelerine katılmadığı ya da bu hususlarda kararsız oldukları anlaşılmıştır. Ayrıca, öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün de, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde Hz. Muhammed dönemindeki yapılan mücadelenin, izlenen stratejilerin yer alması gerektiği kanaatinde oldukları görülmüştür.

Ancak, katılımcı öğretmenlerin büyük bir bölümü, Hz. Muhammed'in Hayatı dersi müfredat programında olay ve olguların kronolojik sıralamasının yeterli olduğu ve ele alınan konuların öğrencilerin anlama kapasitesine uygun olarak dağıtıldığı hususlarında olumlu düşünmektedir. Öğretmenlerinin büyük çoğunluğu da, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin onun hayatını objektif bir biçimde ele aldığını düşünmektedir.

Sonuçlar,"DKAB öğretmenleri, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin içeriği ve materyallerini yeterli bulmamaktadır."şeklinde kurulmuş olan hipotezi kısmen doğrulamaktadır.

20. DKAB öğretmenlerinin çok büyük bir bölümünün Hz. Muhammed'in Hayatı dersini anlatmakta zorlanmadığı, bu dersi vermek için yeterli eğitimi aldığı kanaatinde olduğu, Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde verimli olabilmeleri için hizmet içi eğitime ihtiyaç duymadıkları anlaşılmaktadır. Bulgular,"DKAB öğretmenleri, Hz. Muhammed'in Hayatı dersini verebilme hususunda mesleki yönden kendilerini yeterli görmektedirler." şeklindeki hipotezi doğrulamaktadır.

Bu durum, öğretmenlerimizin özgüven duymaları açısından olumludur. Ancak, dünyadaki teknolojik gelişmeler, eğitim alanında yapılan çalışmalarla değişen ve gelişen eğitim yöntem ve teknikleri ile hayat boyu öğrenme çerçevesinde düşündüğümüzde, özellikle hizmet içi eğitime ihtiyaç duymama hususunu olumsuz

bir durum olarak değerlendirebiliriz. Çünkü hizmet içi eğitim faaliyetleri alan bilgisi ilgili olduğu gibi teknolojiyi etkili ve verimli kullanma, eğitimdeki yeni yaklaşımlar, yöntem ve teknikler ile ilgili olmaktadır. Bu anlamda hizmet içi eğitim faaliyetleri, öğretmenlerimizin dersin amaçlarını anlamaları ve çağı yakalamaları açısından önemlidir. Ayrıca, bu faaliyetler, öğretmenlerimize aynı görevi icra eden meslektaşlarıyla bir araya gelerek paylaşımlarda bulunma, farklı tecrübelerden yararlanma fırsatı sunması açısından da önem arz etmektedir.

21. Katılımcı DKAB öğretmenlerinin büyük bir bölümü, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersine yeterince ilgi gösterdiğini düşünmektedir.

22. DKAB öğretmenlerinin büyük bir bölümünün Hz. Muhammed'in Hayatı dersini işlerken öğretim programına ve ders kitabına göre hareket ettiği, görsel materyallerden yararlandıkları görülmüştür.

23. DKAB öğretmenleri, üniversite sınavlarında Hz. Muhammed'in Hayatı dersiyle ilgili soru sorulmaması, öğrencilerin alt sınıflarda bu dersi yeterli düzeyde görmemesi, meslek liselerindeki öğrenci seviyelerinin düşük olması, öğrencilerin okul dışında öğrendiği çelişkili bilgilerden etkilenmesi, sınıfların teknolojik materyalleri kullanmaya uygun olmaması, haftalık ders saatlerinin yetersiz olması ve ders kitabının yalın bir dille yazılmaması gibi hususların ders işlerken sorun yaşamalarına neden olduğunu belirtmişlerdir.

24. DKAB öğretmenleri Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin daha faydalı olabilmesi için; bu dersin liselerin bütün sınıf düzeylerinde zorunlu ders olarak okutulması, Hz. Muhammed'in Hayatı ders kitabında görsel materyallere daha fazla yer verilmesi, ders kitabındaki konuların sadeleştirilmesi, dersle ilgili DKAB öğretmenlerine yönelik hazırlayıcı eğitimler düzenlenmesi ve dersle ilgili kılavuz kitap hazırlanması, öğrencilere ders konularını içeren filmler izletilmesi, derslerde sahabelerin biyografilerine yer verilmesi ve üniversite sınavında bu dersle ilgili sorular sorulmasını önermişlerdir.

Çalışmadan elde edilen bulgulardan yararlanarak ortaya çıkarılan sonuçlara dayalı olarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Hz. Muhammed'in Hayatı dersi ortaöğretim kurumlarının bütün sınıf düzeylerinde okutulmalıdır.

2. Bu dersi seçen öğrencilerin beklentilerinin karşılanabilmesi, ilgilerinin artarak devam etmesi, diğer öğrencilerin de bu derse yönelmesini sağlamak için müfredat programı geliştirilmeli, konular ve içerikleri gözden geçirilmelidir. Özellikle, Hz. Muhammed dönemindeki mücadeleler, onun izlediği stratejileri ve sahabelerin hayatları gibi gençlerin ilgisini çekecek, onların Hz. Muhammed'in hayatını ve dönemini anlamalarına katkı sağlayacak konulara yer verilmelidir.

3. Ders öğretmenlerinin bu dersi işlerken Hz. Muhammed'in tavsiye ettiği gibi zorlaştıran değil, kolaylaştıran bir yaklaşım sergilemeleri faydalı olacaktır. Ancak, kolaylaştıralım derken de dersin ağırlığını koruma ve sırf bol not alınan ders konumuna düşmemesi hususlarında gerekli tedbirleri almaları gerekmektedir.

4. Öğretmenlerin eğitimin tüm alanlarında olduğu gibi, din eğitiminde de öğrencilere dersi sevdirecek yaklaşım ve metotlardan yararlanarak, ders işlemeleri, dersin amaçlarına ulaşması açısından önem taşımaktadır. Çünkü dersi seven öğrencide o derse karşı daha çok ilgi ve merak uyanacak, bu doğrultuda gösterilen gayret ve motivasyonla öğrenme daha kolay gerçekleşecektir.

5. Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin DKAB dersinin tekrarı gibi algılanması, bu derse öğrencilerin ilgisini azaltacağından zorunlu Din kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin içeriği, yeniden gözden geçirilmeli, öğrencilerin dinler hakkında bilgi sahibi olmaları için bir kültür dersi olarak okutulmasına devam edilmelidir. Hz. Muhammed'in Hayatı dersi ve diğer din eğitimiyle ilgili dersler de dini bilgiyi derinlemesine öğrenmek isteyenlere imkân verecek şekilde düzenlenmelidir.

6. Hz. Muhammed'in Hayatı dersi ile ilgili üniversiteye giriş sınavlarında yeterince soru sorulmalıdır.

7. Hz. Muhammed'in Hayatı ders kitabındaki konular, öğrenci seviyesine uygun bir şekilde ele alınmalı, sade ve anlaşılır bir dille yazılmalıdır.

8. Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde öğrencilerin derse ilgisini artırmak için gerek ders kitabında ve gerekse ders işlenirken dersle ilgili resim, karikatür gibi görsel materyallere önem verilmelidir. Hz. Muhammed dönemiyle ilgili film ve belgesellerden yararlanılmalıdır. Sınıflar teknolojik materyalleri kullanmaya uygun hale getirilmelidir. Öğrencilere Hz. Muhammed'in Hayatıyla ilgili proje çalışmaları verilerek, öğrencilerin onun hayatına ilgileri artırılmaya çalışılmalıdır.

9. Hz. Muhammed'in Hayatı dersini verecek DKAB öğretmenlerine Hz. Muhammed'in Hayatı dersi ile ilgili öğretmen kılavuz kitabı hazırlanmalı ve dersle ilgili uygulamaya dönük, pratik örnekler içeren hizmet içi eğitimler verilmelidir.

Ayrıca, bu derse karşı öğrenci, öğretmen ve velilerin görüşlerini ele alan farklı çalışmaların yapılması, dersin daha verimli olmasına ve araştırmamızda elde edilen verilerin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Bahçekapılı, Mehmet; *"Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri İmkânlar, Fırsatlar, Aktörler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri"*, İstanbul: İlke Yay. , 2013.

Büyüköztürk, Şener*; Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Pegem Akademi, 2013.

Çepni, Salih; *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*, Trabzon: Celepler Matbaacılık, 2009.

el-Ahzab 33/21, Hasan Tahsin Feyizli,*Kuran-ı Kerim Meali*, 2. Baskı, İstanbul:Server İletişim Yay.,2005.

Ensar Vakfi; *4+4+4 Eğitim Sistemi, Yeni Anayasada Dini Kurumlar ve Din Öğretimi, İsteğe Bağlı Din Eğitimi*, 2012, https://www.ensar.org.tr, (07.01.2014).

Eymen, U.Erman; *Veri Analiz Yöntemleri*, İstatistik Merkezi Yayınları,2007, https://*www.istatistikmerkezi.com* (20.04.2014).

Hökelekli, Hayati; *Din Psikolojisi*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1998.

İlköğretim ve Eğitim Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Sayı 6287,Yıl 2012.

Katipoğlu, İshak; Liselerde (9 ve 10.Sınıf) Seçmeli Olarak Okutulan Temel Dini Bilgiler Dersinin Öğrenci Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Semineri,* Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014).

İslamoğlu, Ahmet Hamdi; *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri,* İstanbul: Beta Basım, 2009.

Kadıoğlu, Burhan; *Ölçme ve Değerlendirme*, Ankara: Sabu Yayınları, 2009.

Kaya, Mevlüt, *Din Eğitiminde İletişim ve Dini Tutum*, Samsun: Etüt Yay.,1998.

Kaymakcan, Recep ve diğerleri; Seçmeli Din Eğitimi Dersleri İnceleme ve Değerlendirme Raporu*, İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi*,2013, http://www.dem.org.tr,(05.01.2014).

Koç, Ahmet, "Cehalet ve Tezahürlerine Karşı Din Eğitiminin Hedefleri", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 5, 1998.

Köklü, Nilgün; Tutumların ölçülmesi ve Likert Tipi Ölçeklerde Kullanılan Seçenekler", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi,*2,1995, *http://dergiler.ankara.edu.tr/dergi* (20.11.2014).

Meydan, Hasan ; "Din, Ahlak ve Değerler Alanı Seçmeli Derslerinin Öğrenci Görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi" , *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 40, 2013, *http://e dergi. atauni. Edu.tr*, (01.01.2014).

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), *Ortaöğretim Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi (İslam I-II) Öğretim Programı*, Ankara: MEB Yayınları, 2012.

Selçuk, Mualla; *Çocuğun Eğitiminde Dini Motifler*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları,1991.

Selçuk, Mualla ve diğerleri; *Din Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 2000.

Taştekin, Osman;"İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim programının Öğretmenlere göre değerlendirilmesi",*Ondokuzmayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy., 17, 2004, *http://dergi.ilahiyat.omu.edu.tr*, (03.01. 2014).

EKLER

1. Ek: Öğrenci Anket Formu

LİSELERDE (9.VE 10.SINIF) SEÇMELİ OLARAK OKUTULAN HZ. MUHAMMED'İN HAYATI DERSİNİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ ANKET FORMU

Değerli Öğrenciler,

Bu çalışmanın amacı, Liselerde (9.ve 10.sınıf) okuyan öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı seçmeli dersiyle ilgili görüş ve düşüncelerini ortaya koymaktır**. Ankette bulunan sorulara vereceğiniz cevaplar tarafımızca saklı tutulacak ve tamamen bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır.**

Bu anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanan sorulardan; ikinci bölüm ise Hz. Muhammed'in Hayatı seçmeli dersi hakkındaki görüş ve düşüncelerinizi belirleme amacıyla hazırlanan sorulardan meydana gelmektedir.

Anket sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruları samimi ve doğru olarak yanıtlamanız gerekmektedir. **Lütfen anketlerin üzerine isim belirtmeyiniz.**

İlgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

İshak KATİPOĞLU
OMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü

1.BÖLÜM

1.Cinsiyetiniz

1 ( )Kız 2 ( )Erkek

2.Okul Türünüz

1( )Fen Lisesi 2( )Anadolu Lisesi 3( )Meslek Lisesi 4( )Diğer…

3.Kaçıncı Sınıftasınız

1 ( ) 9. Sınıf 2 ( )10. Sınıf

4.Annenizin Eğitim Düzeyi

1( ) Okur-Yazar Değil 2( ) Okur-Yazar 3( ) İlkokul
4( ) Ortaokul(İlköğretim) 5( ) Lise 6( ) Üniversite

5.Babanızın Eğitim Düzeyi

1( ) Okur-Yazar Değil 2( ) Okur-Yazar 3( ) İlkokul
4( ) Ortaokul(İlköğretim) 5( ) Lise 6( ) Üniversite

6.Yaz Kuran Kursuna devam etme durumunuz

1( )Her yaz mutlaka düzenli giderim 2( )Hiç Yaz Kuran Kursu'na gitmedim
3( )Yaz kuran kurslarına katıldım ancak düzenli olarak devam etmedim

7. Hz. Muhammed'in Hayatı dersini almaya yönlendiren sebep nedir?

1( )Kendi ilgi ve merakım 2( )Ailemin isteği
3( )Öğretmenlerimin teşviki 4( )Çevremin veya arkadaşlarımın teşvik etmesi
5( )Bilinçli ve istekli bir tercih değildi 6( )Diğer…

8. Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçerken bu dersin size en çok hangi yönden katkıda bulunacağını düşünmüştünüz?

1( )Hz. Muhammed'i daha iyi tanımamı sağlayacak
2( )Daha dindar bir insan olmamı sağlayacak
3( )Daha ahlaklı bir insan olmamı sağlayacak
4( )Bir beklentim yoktu 5( )Diğer…

9. Hz. Muhammed'in Hayatı dersi öğretmeninin sizde etkisi aşağıdaki durumlardan hangisidir?

1( ) Derse ısındırdı 2( ) Dersten soğuttu 3( ) Etkilemedi 4( ) Diğer…

10.Tüm derslerdeki başarı durumunuz

1( )Oldukça başarılı 2( )Başarılı 3( )Kısmen başarılı 4( )Başarısız

11.Hz. Muhammed'in Hayatı dersindeki başarı durumunuz

1( )Oldukça başarılı 2( )Başarılı 3( )Kısmen başarılı 4( )Başarısız

2. BÖLÜM

Bu bölümde Hz. Muhammed'in Hayatı seçmeli dersine ilişkin görüşlerinizi öğrenmek amacıyla çeşitli sorular verilmiştir. Lütfen bu soruları kendi düşünceleriniz doğrultusunda; **1-Kesinlikle Katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım 4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle Katılmıyorum** seçeneklerinden birine **(X)** koyarak cevaplandırınız.

SIRA NO	SORULAR	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Hz. Muhammed'in Hayatı dersini iyi ki almışım.	( )	( )	( )	( )	( )
2	Sonraki senelerde de Hz. Muhammed'in Hayatı dersini almak istiyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
3	Hz. Muhammed'in Hayatı dersi yerine başka bir seçmeli dersi tercih etmek isterdim.	( )	( )	( )	( )	( )
4	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde kendimi diğer bütün derslerden daha huzurlu ve mutlu hissediyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
5	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde kullandığımız öğretim materyali (ders kitabı) yeterince ilgi çekicidir.	( )	( )	( )	( )	( )
6	Hz. Muhammed'in Hayatı dersindeki konular yeterince ilgi çekici değildir.	( )	( )	( )	( )	( )
7	Dinimle ilgili merak ettiğim soruların cevaplarını ve öğrenmek istediğim konuları Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde öğrenme imkânı buluyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
8	Hz. Muhammed'in Hayatı dersi ibadetlerimi daha özenle yapmama katkıda bulunuyor.	( )	( )	( )	( )	( )
9	Hz. Muhammed'in Hayatı dersi daha ahlaklı bir insan olmama katkıda bulundu.	( )	( )	( )	( )	( )
10	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin zamanla diğer derslerimdeki başarımın yükselmesine katkı yapacağına inanıyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
11	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğrenemediğim pek çok şeyi Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde öğreniyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
12	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde konular Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin tekrarı gibidir.	( )	( )	( )	( )	( )
13	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde kullandığımız öğretim materyali (ders kitabı)dil ve üslup olarak seviyemize uygundur.	( )	( )	( )	( )	( )
14	Hz. Muhammed'in Hayatı dersi müfredatında toplumsal hayata yönelik uygulamalara yeterince yer verilmiştir	( )	( )	( )	( )	( )
15	Hz. Muhammed'in Hayatı dersi müfredatında Hz Muhammed'in Hayatındaki gizemli ve ilginç olaylara, yaşadığı zorluklara yeterince yer verilmemiştir.	( )	( )	( )	( )	( )
16	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde Hz. Peygamberin hayatı kronolojik olarak ele alınmadığı için olay ve olgular arasında neden sonuç ilişkisi kurmakta zorlanıyorum.	( )	( )	( )	( )	( )

2. Ek: Öğretmen Anket Formu

LİSELERDE (9.VE 10.SINIF) OKUTULAN HZ. MUHAMMED'İN HAYATI SEÇMELİ DERSİ HAKKINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ ANKET FORMU

Değerli Meslektaşlarım;

Bu çalışmanın amacı, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Hz. Muhammed'in Hayatı seçmeli dersiyle ilgili görüş ve düşüncelerini ortaya koymaktır. **Ankette bulunan sorulara vereceğiniz cevaplar tarafımızca saklı tutulacak ve tamamen bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır.**

Bu anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanan sorulardan; ikinci bölüm ise Hz. Muhammed'in Hayatı seçmeli dersi hakkındaki görüş ve düşüncelerinizi belirleme amacıyla hazırlanan sorulardan meydana gelmektedir.

Anket sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruları samimi ve doğru olarak yanıtlamanız gerekmektedir. **Lütfen anketlerin üzerine isim belirtmeyiniz.**

İlgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

İshak KATİPOĞLU
O.M.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü

İletişim Tel: 05055887329
e-mail: ademeren55@hotmail.com

1.BÖLÜM

Bu bölümde sizinle ilgili kişisel bilgiler bulunmaktadır. Lütfen ilgili seçeneğin başındaki parantezin içine (**X**) çarpı işareti koyunuz.

1-) Cinsiyetiniz:

1 ( ) Kadın
2 ( ) Erkek

2-)Öğrenim Durumunuz ***(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)***

1( ) Yüksek İslam Enstitüsü
2( ) İlahiyat Fakültesi Programı
3( ) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Programı
4( ) Yüksek Lisans
5( ) Doktora
6( ) Diğer…

3-) Okul Türünüz:

1( ) Fen Lisesi
2( ) Meslek Lisesi
3( ) Anadolu Lisesi
4 ( ) Diğer…

4-) Mesleki Kıdeminiz

1( ) 1-5
2( ) 6-10
3( ) 11-15
4( ) 16-20
5( ) 21 ve sonrası

2-BÖLÜM

Bu bölümde Hz. Muhammet'in Hayatı seçmeli dersine ilişkin görüşlerinizi öğrenmek amacıyla yargı cümleleri bulunmaktadır. Lütfen bu soruları **1-Kesinlikle Katılıyorum 2-Katılıyorum 3-Kararsızım4-Katılmıyorum 5-Kesinlikle Katılmıyorum** seçeneklerinden birine **(X)** koyarak cevaplandırınız.

S. NO	SORULAR	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1.	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin gerekli olduğuna inanıyorum	( )	( )	( )	( )	( )
2.	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin konuları iyi seçilmiştir.	( )	( )	( )	( )	( )
3.	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde Hz Muhammed'in hayatını anlamak için yeterli konular vardır	( )	( )	( )	( )	( )
4.	Hz Muhammed'in Hayatı dersi Hz. Muhammed'in hayatını objektif bir biçimde açıklamaktadır.	( )	( )	( )	( )	( )
5.	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin liselerin tüm sınıflarında zorunlu olarak okutulması gerekir	( )	( )	( )	( )	( )
6.	Hz. Muhammed'in Hayatı dersi öğrencilerin Hz Muhammed dönemini anlamalarına katkı sağlar	( )	( )	( )	( )	( )
7.	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin mevcut müfredat programı, Hz Muhammed döneminin aydınlatılması için yeterlidir	( )	( )	( )	( )	( )
8.	Hz. Muhammed'in Hayatı dersindeki konular öğrencilerin Hz. Muhammed'in hayatına ilgisini artırır	( )	( )	( )	( )	( )
9.	Hz. Muhammed'in Hayatı dersi öğretim programı öğrencilerin günlük yaşamlarıyla bağ kurmasını sağlar	( )	( )	( )	( )	( )
10.	Hz. Muhammed'in Hayatı dersini almak öğrencilerin dini ve ahlaki konuları daha iyi analiz etmesini sağlar	( )	( )	( )	( )	( )
11.	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde Hz Muhammed dönemindeki yapılan mücadelenin, izlenen stratejilerin yer alması gerekir.	( )	( )	( )	( )	( )
12.	Hz. Muhammed'in Hayatı dersini anlatmakta zorlanıyorum	( )	( )	( )	( )	( )
13.	Hz. Muhammed'in Hayatı dersini vermek için yeterli eğitimi almadım	( )	( )	( )	( )	( )
14.	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin haftalık ders saati artırılmalıdır.	( )	( )	( )	( )	( )
15.	Hz. Muhammed'in Hayatı ders materyalleri dersin amacına uygun hazırlanmıştır.	( )	( )	( )	( )	( )
16.	Öğrenciler Hz. Muhammed'in Hayatı dersine ilgi göstermemektedir.	( )	( )	( )	( )	( )
17.	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde verimli olabilmem için hizmetiçi eğitime ihtiyaç duyuyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
18.	Hz. Muhammed'in Hayatı dersi müfredat programında olay ve olgular kronolojik olarak düzenlenmemiştir.	( )	( )	( )	( )	( )
19	Hz. Muhammed'in Hayatı dersini işlerken öğretim programına ve ders kitabına göre hareket ederim	( )	( )	( )	( )	( )
20	Hz. Muhammed'in Hayatı dersi ile ilgili konular lise derslerinde ele alınmamalıdır	( )	( )	( )	( )	( )
21	Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde konular, öğrencilerin anlama kapasitesine uygun olarak dağıtılmıştır	( )	( )	( )	( )	( )
22	Ders işlerken görsel materyallerden yararlanırım	( )	( )	( )	( )	( )

23.Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Okutulurken Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?
(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

( ) Ders kitabının yalın bir dille yazılmaması, akademik bir dille hazırlanması.
( ) Üniversite sınavlarında bu dersle ilgili yeterince soru sorulmaması, öğrencilerin derse ilgi duymasını engellemektedir
( ) Öğrencilerin ders müfredatı ve öğretmenin anlatımı dışında medyadan ve çevreden duyduğu çelişkili bilgilerden etkilenmesi.
( ) Öğrencilerin ilköğretim sırasında bu konularla ilgili yeterli eğitim almaması, bu günkü konular ile geçmiş arasında ilişki kurmasını zorlaştırmaktadır
( ) Ders için ayrılan zamanın yani haftalık ders saatinin yetersiz olması.
( ) Meslek liseleri ve genel lise iken anadolu lisesine dönüştürülen Anadolu Liselerinde öğrenci seviyesinin düşük olması
( ) Sınıfların bilgisayar ve teknolojik materyal ortamına uygun olmaması
( ) Başka yazınız…

24.Hz. Muhammed'in Hayatı Dersinin Daha Faydalı Olabilmesi İçin Neler Önerebilirsiniz?
(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

( ) Bu dersin ders saati artırılmalıdır.
( ) Öğrencilere filmler, slaytlar izlettirilmeli, proje çalışmaları verilmelidir.
( ) Kitap biraz daha açık olmalı, konular biraz daha sadeleştirilmelidir
( ) Üniversite sınavlarında liselerin bütün alanlarına bu dersle ilgili soru sorulmalıdır
( ) Hz Muhammedi'n Hayatı dersi liselerin bütün alanlarında zorunlu ders olarak okutulmalıdır
( ) Kitaptaki görsel materyallere daha fazla yer verilmeli ve kalitesi artırılmalıdır.
( ) Sahabelerin biyografilerine yer verilmeli, konularla ilgili belgeseller hazırlanmalıdır
( ) Bu dersle ilgili öğretmenlere tamamlayıcı eğitim verilmelidir
( ) Öğretmenlere kılavuz kitap hazırlanmalıdır.
( ) Başka yazınız…

3. Ek: Anket Onay Başvurusu ve Valilik Onay Belgesi

ÖĞRENCİNİN

ADI SOYADI : İshak KATİPOĞLU

NUMARASI : 99230031

ANABİLİM DALI : Felsefe ve Din Bilimleri

BİLİM DALI : Din Eğitimi

TEL. / E-MAIL : 05055887329 /ademeren55@hotmail.com

TEZ KONUSU : Liselerde (9.ve 10.sınıf) seçmeli olarak okutulan Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin öğretmen ve öğrenci görüşleri açısından değerlendirilmesi (Samsun Örneği)

OMÜ İLAHİYAT FAK. FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ABD BAŞKANLIĞINA

Yukarıda bilgileri verilen Yüksek Lisans tez çalışması çerçevesinde Samsun ili merkez ilçeleri ile Bafra ve Alaçam ilçelerinde MEB Ortaöğretim Kurumlarında anket çalışması yapılması gerekmektedir.

Anketi gerçekleştirebilmem için Samsun Valiliğinden izin alınması hususunda; Gereğini arz ederim.

Öğrenci
İshak KATİPOĞLU

EKİ:
1- Öğrenci Anket Örneği (1 Adet)
2- Öğretmen Anket Örneği (1 Adet)

T.C
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : 49933177-044/[107].2901
Konu : İshak Katipoğlu'nun Anket Uygulama İsteği Hk.

21../04/2014

SAMSUN İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi İshak KATİPOĞLU'nun "Liselerde (9. ve 10. sınıf) Seçmeli Olarak Okutulan Hz.Muhammed'in Hayatı Dersinin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi (Samsun Örneği)" konulu tezi ile ilgili olarak Samsun ili merkez ilçeleri ile Bafra ve Alaçam ilçelerinde bulunan ortaöğretim kurumlarında anket çalışması yapabilmesi hususunda gereğini rica ederim.

Yrd.Doç.Dr.Selahattin ÖZYURT
Genel Sekreter

EK: 6

Tarih: 05 Mayıs 2014 Sayı: 4651
Destek Hizmetleri
Din Öğretimi
Özel Öğretim
Temel Eğitim
Özel Öğretim Kurumları

Kayıt Edilmiştir
Ortaöğretim

Adres: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğü 55139 Kurupelit/SAMSUN Bilgi için İrtibat : Genel Sekreterlik
İletişim : (0362)3121919/7014-7015 Faks : (0 362) 4576091
e-posta : Elektronik Ağ : www.omu.edu.tr

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

25/04/2014

Sayı : 62530931/605/1671883
Konu: İshak KATİPHOĞLU'nun
Anket Çalışması

BAFRA KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü)

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 07/03/2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu Genelgesi,
b) Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğü'nün 21/04/2014 tarih ve 2901 sayılı yazısı.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi İshak KATİPHOĞLU'nun "Liselerde (9. ve 10.sınıf) Seçmeli Olarak Okutulan Hz.Muhammed'in Hayatı Dersinin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi (Samsun Örneği)" konulu araştırma yapmak istediklerine ilişkin ilgi yazı ve ekleri ilgi (a) genelgeye göre müdürlüğümüzde kurulan "Araştırma ve Değerlendirme Komisyonu" tarafından incelenmiş olup uygun görülmüştür.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, duyurusu ve denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri tarafından gerçekleştirilmek üzere okul müdürlükleri sorumluluğunda söz konusu anket çalışmasının yapılması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Osman Nuri ÇOBANOĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

4964
İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜD.
02 Mayıs 2014
KAYMAKAM

EK : Yazı ve Anket (4 Sayfa)

DAĞITIM:
Gereği :
Atakum,İlkadım,Canik,Tekkeköy,
Bafra, Alaçam Kaymakamlığı
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

Bilgi :
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğü

2/5/14

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak teyidi http://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden ac27-7aa8-307c-8f68-063a kodu ile yapılabilir.

Atatürk Blv. Yeni Hükümet Konağı Kat:3 SAMSUN
Elektronik Ağ http://samsun.meb.gov.tr
e-posta: samsunmem@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Cihangir DURSUN VHKİ.
Tel: (0 362) 435 54 50 (234) Ortaöğretim
Faks: (0 362) 43248 54

ÖZGEÇMİŞ

İshak KATİPOĞLU, 06.06.1973 de Samsun'un Bafra ilçesinde doğdu. Ortaöğrenimini Bafra İmam Hatip Lisesinde tamamladı.1994 yılında Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesinde lisans eğitimine başladı. Hazırlık sınıfı ve 1.sınıfın ilk dönemini burada okuduktan sonra OMÜ İlahiyat Fakültesine yatay geçiş yaparak,1999 yılında buradan mezun oldu. Aynı yıl OMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Din Eğitimi Bilim Dalında yüksek lisans yapmaya hak kazandı. Burada bir süre okuduktan sonra devamsızlık nedeniyle ilişiği kesildi.2011 yılında çıkarılan yükseköğrenim affından yararlanarak yüksek lisans eğitimine tekrar başladı.

Halen Samsun Bafra Osmanbeyli Şehit Mustafa Pilan Özel Eğitim İş Uygulama Merkezinde okul müdürü olarak görev yapmaktadır. Evli ve bir çocuk babasıdır.

İletişim Bilgileri

E-mail : ademeren55@ hotmail.com

Telefon: 05055887329